

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

UDHËZIM ADMINISTRATIV (QRK) -NR. 02/2021 PËR ZBATIMIN E DREJTËSISË MIKE NDAJ FËMIJËS NË PROCEDURËN PENALE, CIVILE DHE ADMINISTRATIVE¹

ADMINISTRATIVE INSTRUCTION (GRK) - NO. 02/2021 FOR THE IMPLEMENTATION OF CHILD-FRIENDLY JUSTICE IN THE CRIMINAL CIVIL AND ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS²

ADMINISTRATIVNOG UPUTSTVA (VRK) - BR. 02 / 2021 ZA SPROVOĐENJE PRAVDE PRILAGOĐENE DECI U KRIVIČNOM, GRAĐANSKOM I UPRAVNOM POSTUPKU³

¹ Udhëzimi Administrativ (QRK) – Nr. 02/2021 për zbatimin e drejtësisë mike ndaj fëmijës në procedurën penale, civile dhe administrative, është miratuar në mbledhjen e 58-të të Qeverisë së Kosovës, me Vendimin Nr. 04/58, datë 14.01.2021.

² Administrative Instruction (GRK) - No. 02/2021 for the implementation of child-friendly justice in the criminal civil and administrative proceedings, was approved on the 58 meeting of the Government of Kosovo, with the Decision No. 04/58, dated 14/01/2021.

³ Administrativnog Uputstva (VRK) - Br. 02/ 2021 za sprovođenje pravde prilagođene deci u krivičnom, građanskom i upravnom postupku, usvojen je na 58 sednicu Vlade Kosova, sa Odlukom Br. 04/58, datum 14.01.2021.

<p>Qeveria e Republikës së Kosovës,</p> <p>Në mbështetje të nenit 93 (4) të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, në pajtim me nenin 55 (4) të Ligjit Nr. 06/L-084 për mbrojtjen e fëmijës (Gazeta Zyrtare nr. 14, 17 korrik 2019), dhe nenin 19 (6.2) të Rregullores së Punës së Qeverisë nr. 09/2011 (Gazeta Zyrtare, nr. 15, 12 shtator 2011),</p> <p>Miraton:</p> <p>UDHËZIM ADMINISTRATIV (QRK)-NR. 02/2021 PËR ZBATIMIN E DREJTËSISË MIKE NDAJ FËMIJËS, NË PROCEDURËN PENALE, CIVILE DHE ADMINISTRATIVE</p> <p>I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME</p> <p style="text-align: center;">Neni 1 Qëllimi</p> <p>Me këtë udhëzim administrativ përcaktohen rregullat e drejtësisë mike ndaj fëmijës, që kanë të bëjnë me të drejtat e fëmijës në procedurën penale, civile dhe administrative, duke u bazuar në Udhëzimet e Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës për</p>	<p>Government of the Republic of Kosovo,</p> <p>Pursuant to the Article 93(4) of the Constitution of the Republic of Kosovo, based on Article 55 (4) of the Law No. 06/L-084 on Child Protection (Official Gazette No. 14, 17 July 2019), and Article 19 (6.2) of the Regulation No. 09/2011 of Rules and Procedures of the Government of Kosovo (Official Gazette, No. 15, 12 September 2011),</p> <p>Approves:</p> <p>ADMINISTRATIVE INSTRUCTION (GRK) - No. 02/2021 FOR THE IMPLEMENTATION OF CHILD-FRIENDLY JUSTICE IN THE CRIMINAL CIVIL AND ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS</p> <p>I. GENERAL PROVISIONS</p> <p style="text-align: center;">Article 1 Purpose</p> <p>This Administrative Instruction defines the rules of child-friendly justice, relating to the rights of the child in criminal, civil and administrative proceedings, based on the Guidelines of the Committee of Ministers</p>	<p>Vlada Republike Kosovo,</p> <p>Na osnovu člana 93. (4) Ustava Republike Kosovo, u skladu sa članom 55. (4) Zakona br. 06/L-084 o zaštiti dece (Službeni list br. 14, 17. jula 2019) i članom 19. (6.2) Pravilnika o radu Vlade br. 09/2011 (Službeni list, br. 15, 12. septembar 2011),</p> <p>Usvaja:</p> <p>ADMINISTRATIVNOG UPUTSTVA (VRK) - BR. 02/ 2021 ZA SPROVOĐENJE PRAVDE PRILAGOĐENE DECI U KRIVIČNOM, GRAĐANSKOM I UPRAVNOM POSTUPKU</p> <p>I. OPŠTE ODREDBE</p> <p style="text-align: center;">Član 1 Svrha</p> <p>Ovo Administrativno uputstvo utvrđuje pravila pravde prilagođene deci, koja se odnose na prava deteta u krivičnom, građanskom i upravnom postupku, na osnovu Smernica Komiteta ministara</p>
---	---	--

<p>drejtësinë mike ndaj fëmijëve, të miratuar më 17 nëntor 2010.</p> <p style="text-align: center;">Neni 2 Fushëveprimi</p> <p>1. Dispozitat e këtij udhëzimi administrativ zbatohen:</p> <p>1.1. në të gjitha fazat, për masat, veprimet dhe vendimet, që kanë të bëjnë me fëmijën, nga subjektet në procedurën penale, civile dhe administrative, për të siguruar që të drejtat e fëmijës, si pjesëmarrës në procedurën e tillë, të respektohen plotësisht, duke ruajtur ekuilibrin e duhur me të drejtat e palëve të tjera të përfshira, dhe</p> <p>1.2. për fëmijën me shtetësi kosovare, pa shtetësi, të pa regjistruar, azilkërkues, refugjat ose me shtetësi të huaj, brenda territorit të Republikës së Kosovës dhe për fëmijën me shtetësi kosovare, që ndodhet jashtë territorit të Republikës së Kosovës.</p> <p>2. Dispozitat e këtij udhëzimi administrativ zbatohen për rastet dhe mënyrat me të cilat fëmijët ka të ngjarë, për çfarëdo arsye dhe çfarëdo aftësie, të vijnë në kontakt me organet dhe shërbimet kompetente të përfshira në</p>	<p>of the Council of Europe on child-friendly justice adopted on 17 November 2010.</p> <p style="text-align: center;">Article 2 Scope</p> <p>1. The provisions of this Administrative Instruction shall apply:</p> <p>1.1. in all phases, to measures, actions and decisions, dealing with the child, by all entities in the criminal, civil or administrative proceedings, in order to ensure that all children's rights as participants of such proceedings must be fully respected, while maintaining a proper balance with the rights of other parties involved, and</p> <p>1.2. to children with Kosovo citizenship, stateless and/or unregistered and/or asylum seeking children, refugees or children with foreign citizenship within the territory of the Republic of Kosovo.</p> <p>2. The provisions of this Administrative Instruction shall apply to all cases and ways in which children are likely, for whatever reason and in any capacity, to come into contact with competent authorities and</p>	<p>Saveta Evrope o pravdi prilagođenoj deci, usvojenih 17. novembra 2010.</p> <p style="text-align: center;">Član 2 Delokrug</p> <p>1. Odredbe ovog Administrativnog uputstva se primenjuju:</p> <p>1.1. u svim fazama mera, radnji i odluka koje se bave detetom, od strane subjekata u krivičnom, građanskom ili upravnom postupku, kako bi se obezbedilo da se prava dece, kao učesnika takvih postupaka, u potpunosti poštuju, uz održavanje odgovarajuće ravnoteže sa pravima ostalih uključenih strana, i</p> <p>1.2. na decu sa kosovskim državljanstvom, bez državljanstva, neregistrovanu decu, decu tražioce azila, izbeglice ili sa stranim državljanstvom na teritoriji Republike Kosovo.</p> <p>2. Odredbe ovog Administrativnog uputstva se primenjuju na sve slučajeve i načine na koje će deca iz bilo kog razloga i u bilo kojem svojstvu verovatno doći u kontakt sa nadležnim telima i službama</p>
--	---	---

<p>zbatimin e ligjit penal, civil dhe administrativ, në mënyrë që të sigurohet që, në çdo procedurë të tillë, të respektohen plotësisht të drejtat e fëmijës, duke marrë parasysh nivelin e pjekurisë, të kuptuarit e fëmijës dhe rrethanave të rastit.</p> <p style="text-align: center;">Neni 3 Përkufizimet</p> <p>1. Shprehjet e përdorura për qëllim të këtij udhëzimi administrativ kanë këtë kuptim:</p> <p>1.1. Drejtësia mike ndaj fëmijës - nënkupton sistemin e drejtësisë që garanton respektimin dhe zbatimin efektiv të të drejtave të fëmijës në nivelin më të lartë të arritshëm, ku konsideratë mbizotëruese është interesi më i mirë i fëmijës, trajtimi i barabartë, mos diskriminimi, mbrojtja e dinjitetit dhe pjesëmarrja e fëmijës duke i dhënë vëmendjen e duhur nivelit të pjekurisë, të kuptuarit e fëmijës dhe rrethanave të rastit. Në veçanti, është drejtësi e qasshme, e përshtatshme për moshën, e shpejtë, e saktë, e cila ju përshtatet dhe fokusohet në nevojat dhe të drejtat e fëmijës, që respekton të drejtat e fëmijës, që përfshinë por nuk kufizohet në të</p>	<p>services involved in the application of criminal, civil or administrative law, in order to ensure that, in any such proceedings, the rights of the child are fully respected, taking into account the level of maturity, understanding of the child and the circumstances of the case.</p> <p style="text-align: center;">Article 3 Definition</p> <p>1. Terms used for purposes of this Administrative Instruction shall have the following meaning:</p> <p>1.1. Child-friendly justice - the justice system that guarantees the respect and effective implementation of the rights of the child at the highest accessible level, the best interest of the child is the predominant consideration, non-discrimination, protection of the dignity of the child and child participation by giving consideration to the level of maturity, understanding of the child and the circumstances of the case. In particular, it is accessible, age-appropriate, prompt, accurate, suitable for, and focusing on the needs and rights of the child, respecting the rights of the child, including the right to due legal process, the right to</p>	<p>uključenim u primenu krivičnog, građanskog ili upravnog zakona, kako bi se obezbedilo da se u bilo kom takvom postupku prava deteta u potpunosti poštuju, uzimajući u obzir nivo zrelosti, razumevanje deteta i okolnosti slučaja.</p> <p style="text-align: center;">Član 3 Definicije</p> <p>1. Izrazi korišćeni u svrhu ovog Administrativnog uputstva imaju sledeće značenje:</p> <p>1.1. Pravda prilagođena deci - znači pravosudni sistem koji garantuje poštovanje i delotvornu primenu prava deteta na najvišem dostupnom nivou, pri čemu se prevashodno uzima u obzir najbolji interes deteta, jednak tretman, nediskriminacija, zaštita dostojanstva i učešće deteta, posvećujući dužnu pažnju na nivo zrelosti, razumevanje deteta i okolnosti slučaja. Naročito je dostupna pravda, prilagođena uzrastu, brza, tačna, pogodna i usredsređena na potrebe i prava deteta, koja poštuje prava deteta, koja uključuje, ali se ne ograničava na pravo na redovni pravni postupak, pravo na učešće i razumevanje postupka, pravo na</p>
--	---	--

<p>drejtën për proces të rregullt ligjor, të drejtën për të marrë pjesë dhe për të kuptuar procedurat, të drejtën e respektimit të jetës private dhe familjare si dhe të drejtën për integritetin dhe dinjitetit;</p> <p>1.2. Fëmijë –nënkupton çdo qenie njerëzore nën moshën tetëmbëdhjetë (18) vjeç, me përjashtim të rasteve kur moshë madhore arrihet më përpara, në përputhje me legjislacionin në fuqi të cilit ai i nënshtrohet;</p> <p>1.3. I mitur – nënkupton fëmijën mes moshës katërmëdhjetë (14) dhe tetëmbëdhjetë (18) vjeç;</p> <p>1.4. Institucion/Autoritet/organ – nënkupton të gjitha institucionet, autoritetet, organet publike, të nivelit qendror dhe lokal, personat privat si bartës të autoriteteve publike si dhe personat e tjerë juridikë e privat në Republikën e Kosovës, që kanë përgjegjësinë për mbrojtjen e fëmijës, në pajtim me Ligjin për mbrojtjen e fëmijës dhe legjislacionin në fuqi;</p> <p>1.5. Konventa- Konventa mbi të drejtat e fëmijës e miratuar nga Asambleja e Përgjithshme e Organizatës</p>	<p>participate and to understand the procedures, the right to respect for private and family life and the right to integrity and dignity;</p> <p>1.2. Child – any human being under the age of eighteen (18) years old, unless adulthood is reached in accordance with the legislation in force to which it is subject to;</p> <p>1.3. Minor – shall mean the child who is between the age of fourteen (14) and eighteen (18) years;</p> <p>1.4. Institution/Authority/Body – shall mean all institutions, authorities, public bodies, central and local level, natural persons holding public authorities and other legal and natural entities in the Republic of Kosovo, who have the responsibility to protect the child, in accordance with the legislation in force;</p> <p>1.5. The Convention - The Convention on the Rights of the Child adopted by the General Assembly of</p>	<p>poštovanje privatnog i porodičnog života i pravo na integritet i dostojanstvo;</p> <p>1.2. Detë - svako ljudsko biće mlađe od osamnaest (18) godina, osim ukoliko se punoletstvo unapred ne dostigne, u skladu sa važećim zakonodavstvom kome ono podleže;</p> <p>1.3. Maloletnik - znači dete uzrasta između četrnaest (14) i osamnaest (18) godina;</p> <p>1.4. Institucija/organ/telo – znači sve institucije, organi, javna tela centralnog i lokalnog nivoa, privatna lica kao nosioci javnih vlasti i druga pravna i privatna lica u Republici Kosovo, koja su odgovorna za zaštitu deteta, u skladu sa važećim zakonodavstvom;</p> <p>1.5. Konvencija - Konvencija o pravima deteta, koju je, 20. novembra 1989, usvojila Generalna skupština Ujedinjenih nacija;</p>
--	---	---

<p>së Kombeve të Bashkuara më 20 nëntor 1989;</p> <p>1.6. Kod - Kodi Nr. 06/L-006 i Drejtësisë Për Të Mitur;</p> <p>1.7. Përfaqësues ligjor- nënkupton prindin/ërit ose personin, që ushtron autoritetin prindëror apo kujdestarin, i cili, brenda përgjegjësisë që i janë dhënë mbron interesat e fëmijës nëpërmjet kryerjes apo jo të veprimeve juridike, në emër ose për llogari të fëmijës;</p> <p>1.8. Privimi nga liria - nënkupton çdo formë e paraburgimit apo burgimit apo vënie e personit në ambient të arrestit apo ndalimit policor, e të cilin ky person nuk mund ta lëshojë sipas vullnetit të vet, sipas vendimit të ndonjë autoriteti gjyqësor, administrativ apo autoritet tjetër publik;</p> <p>1.9. Procedura gjyqësore - nënkupton procedurën penale dhe procedurën civile;</p> <p>1.10. Procedurë- nënkupton procedurën penale, civile dhe administrative;</p> <p>1.11. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët - nënkupton të gjithë</p>	<p>the United Nations on 20 November 1989;</p> <p>1.6. Code - Code No. 06/L –006 Juvenile Justice Code;</p> <p>1.7. Legal Representative - means the parent(s) or a person exercising parental authority or guardian who, within the responsibilities given protects the interests of the child by the legal actions, on behalf of or in the name of the child;</p> <p>1.8. Deprivation of liberty - means any form of detention or imprisonment or putting the person under an environment of arrest or police detention, and this person may not leave it upon his/her will, based on a decision of any court, administrative authority or other public authority;</p> <p>1.9. Litigation - shall mean criminal and civil litigation;</p> <p>1.10. Proceeding – shall mean criminal, civil and administrative proceedings;</p> <p>1.11. Professionals working with and for children- all persons who,</p>	<p>1.6. Zakonik - Zakonik Br. 06/L-006 Pravde O Maloletnicima;</p> <p>1.7. Pravni zastupnik - znači roditelj/i ili lice, koje vrši roditeljska ili starateljska ovlašćenja, koje, u okviru odgovornosti, koje su mu date, i koje vršenjem ili ne vršenjem pravnih radnji u pravnom postupku štiti interese deteta u ime ili na račun deteta;</p> <p>1.8. Lišavanje slobode - znači svaki oblik pritvora ili zatvora ili stavljanje osobe u okruženje policijskog hapšenja ili zadržavanja, koje ovo lice ne može svojevotjno napustiti, na osnovu rešenja nekog sudskog, upravnog ili drugog javnog organa;</p> <p>1.9. Sudski postupak - znači krivični ili građanski sudski postupak;</p> <p>1.10. Postupak - znači krivični, građanski i upravni postupak;</p> <p>1.11. Stručni radnici koji rade sa i za decu - znači sva lica koje su, koja</p>
--	---	--

<p>personat, të cilët sipas Ligjit për mbrojtjen e fëmijës dhe ligjeve tjera në fuqi, brenda mandatit të punës së tyre dhe në kontekstin e punës së tyre, kanë për detyrë të përmbushin nevojat e fëmijës që ka nevojë për mbrojtje;</p> <p>2. Shprehjet tjera të përdorura në këtë udhëzim administrativ kanë kuptimin e njëjtë me përkufizimet e dhëna në Ligjin për mbrojtjen e fëmijës dhe Kodin e drejtësisë për të mitur.</p> <p>II. PARIMET THEMELORE TË DREJTËSISË MIKE NDAJ FËMIJËS DHE TË DREJTAT E FËMIJËS NË PROCEDURË GJYQËSORE DHE ADMINISTRATIVE</p> <p style="text-align: center;">Neni 4</p> <p>Drejtësia mike ndaj fëmijës në procedurë</p> <p>1. Drejtësia mike ndaj fëmijës duhet të zbatohet në çdo procedurë që përfshinë fëmijët.</p> <p>2. Të drejtat e fëmijës në procedurë respektohen plotësisht, duke ruajtur ekuilibrin e duhur me të drejtat e palëve të</p>	<p>within the scope of their work and in the context of their work, are in contact with the child in need of protection.</p> <p>2. Other expressions used in this administrative instruction have the same meaning with the definitions given in the Law on Child Protection and Juvenile Justice Code.</p> <p>II. FUNDAMENTAL PRINCIPLES OF CHILD-FRIENDLY JUSTICE IN CRIMINAL, CIVIL OR ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS</p> <p style="text-align: center;">Article 4</p> <p>Child-friendly justice in proceedings</p> <p>1. Child-friendly justice shall be applied in any proceedings involving children.</p> <p>2. The rights of the child in the proceedings shall be fully respected, maintaining a proper balance with the rights of other</p>	<p>prema Zakonu o zaštiti deteta i ostalih važećih zakona, u okviru svog mandata i u smislu svog rada, imaju za dužnost da ispunjavaju potrebe deteta, koje ima potrebu za zaštitom;</p> <p>2. Ostali izrazi korišćeni u ovom Administrativnom uputstvu imaju isto značenje kao i definicije date u Zakonu o zaštiti deteta i Zakoniku o maloletničkom pravosuđu.</p> <p>II. OSNOVNA NAČELA PRAVDE PRILAGOĐENE DECI U KRIVIČNOM, GRAĐANSKOM ILI UPRAVNOM POSTUPKU</p> <p style="text-align: center;">Član 4</p> <p>Pravda prilagođena deci u postupcima</p> <p>1. Pravda prilagođena deci se treba primeniti u svim postupcima koji uključuju decu.</p> <p>2. Prava deteta u postupku će se u potpunosti poštovati, održavajući odgovarajuću ravnotežu sa pravima drugih</p>
---	---	---

<p>tjera të përfshira si dhe të mbrojtë mirëqenien e tyre fizike dhe mendore.</p> <p>3. Procedura që përfshinë fëmijën, në veçanti, duhet të:</p> <p>3.1. jetë e përshtatshme për moshën, e shpejtë, e kujdesshme, e përshtatur, dhe e fokusuar në nevojat dhe të drejtat e fëmijës;</p> <p>3.2. zhvillohet sa më shpejtë dhe me sa më pak shpenzime, duke mos cenuar çfarë është e nevojshme për një rezultat të ligjshëm e të përshtatshëm të procedurës.</p>	<p>parties involved, as well as defending their physical and mental well-being.</p> <p>3. Procedures involving the child, in particular, shall:</p> <p>3.1. be age-appropriate, fast, cautious, tailored, and focused on the needs and rights of the child;</p> <p>3.2. take place as quickly and cost-effectively as possible, without prejudice to what is necessary for a lawful and appropriate outcome of the procedure.</p>	<p>uključenih strana, kao i braneći njihovu fizičku i mentalnu dobrobit.</p> <p>3. Postupci koji uključuju dete bi trebali da:</p> <p>3.1. bude primereni uzrastu, brzi, oprezni, prilagođeni i usredsređeni na potrebe i prava deteta;</p> <p>3.2. se odvijaju što brže i sa što manje troškova, bez ugrožavanja onoga što je neophodno za zakonit i odgovarajući ishod postupka.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 5 Pjesëmarrja</p>	<p style="text-align: center;">Article 5 Participation</p>	<p style="text-align: center;">Član 5 Učesće</p>
<p>1. Fëmija që është pjesëmarrës në procedurë:</p> <p>1.1. ka të drejtë të informohet për të drejtat e tij, të ketë qasje të duhur në drejtësi dhe të konsultohet dhe dëgjohet në procedurën që prekë atë;</p> <p>1.2. ka të drejtë që pikëpamjeve të tij t'u epet pesha e duhur, duke pasur parasysh</p>	<p>1. The child who is a participant in the procedure shall:</p> <p>1.1. have the right to be informed of his/her rights, to be given appropriate ways to access justice and be heard in proceedings affecting him/her;</p> <p>1.2. have the right to have his/her views given due weight, given the maturity</p>	<p>1. Dete koje je učesnik u postupku:</p> <p>1.1. ima pravo biti obavješteno o svojim pravima, da ima odgovarajući pristup pravdi i biti saslušano u postupcima koji se na njega odnose;</p> <p>1.2. ima pravo da se njegovim stavovima prida odgovarajuća težina,</p>

<p>pjekurinë dhe vështirësitë në komunikim që ai/a jo mund të ketë;</p> <p>1.3. duhet të konsiderohet dhe trajtohet si bartës i plotë i të drejtave dhe duhet të ushtrojë të drejtat në atë mënyrë që merr parasysh aftësinë e tij/saj për të pasur pikëpamjet e veta, sipas rrethanave të rastit.</p> <p style="text-align: center;">Neni 6 Interesi më i mirë i fëmijës</p> <p>1. Masat, veprimet dhe vendimet, që kanë të bëjnë me fëmijën të përfshirë ose të prekur në procedurë, në të gjitha fazat, duhet të kenë si konsideratë mbizotëruese interesin më të mirë të fëmijës, në ndërthurje me të drejtat tjera të fëmijës.</p> <p>2. Interpretimi i interesit më të mirë të fëmijës duhet të jetë në përputhje me frymën e Konventës dhe me respektimin e të drejtave dhe lirive të fëmijës të përcaktuara me Konventë dhe legjislacionin në fuqi, dhe asnjë interpretim i supozuar i asaj se çka është në interesin më të mirë të fëmijës nuk mund të justifikojë shkeljen e çfarëdo të drejte të njohur nga Konventa dhe legjislacioni në fuqi.</p>	<p>and communication difficulties he/she may have;</p> <p>1.3. be considered and treated as a full holder of rights and should be entitled to exercise all his/her rights in a manner that takes into account his/her capacity to form his/her own views, according to the circumstances of the case.</p> <p style="text-align: center;">Article 6 The best interest of the child</p> <p>1. Measures, actions and decisions related to the children involved or affected in the procedure, at all stages, shall take precedence over the best interests of the child, in conjunction with other rights of the child.</p> <p>2. The interpretation of the best interest of the child shall be fully consistent with the spirit of the Convention and respecting of his/her rights and freedoms, as set forth in the Convention and applicable law, and none of the alleged interpretations of what is in the best interest of the child can justify the violation of any right recognized by the Convention and the legislation in force.</p>	<p>uzimajući u obzir zrelost i poteškoće u komunikaciji koje on/ona može imati;</p> <p>1.3. se treba smatrati i tretirati kao punopravni nosilac prava i treba ostvarivati prava na način koji uzima u obzir njegovu/njenu sposobnost da ima svoje stavove, u skladu sa okolnostima slučaja.</p> <p style="text-align: center;">Član 6 Najbolji interes deteta</p> <p>1. Mere, radnje i odluke koje se odnose na decu koja su uključena ili na koja se utiče postupkom, u svim fazama, treba da prevashodno uzmu u obzir najbolji interes deteta, u kombinaciji sa ostalim pravima deteta.</p> <p>2. Tumačenje najboljeg interesa deteta mora biti u skladu sa duhom Konvencije i uz poštovanje prava i sloboda deteta, utvrđenim u Konvenciji i važećem zakonodavstvu, a nikakvo pretpostavljeno tumačenje onoga što je u najboljem interesu deteta ne može opravdati kršenje bilo kog prava priznatog Konvencijom i važećim zakonodavstvom.</p>
--	--	---

<p>3. Në vlerësimin e interesit më të mirë të fëmijës, të përfshirë ose të prekur në procedurë, duhet të merret parasysh që:</p> <p>3.1. pikëpamjeve dhe mendimeve të fëmijës t'u jepet pesha e duhur;</p> <p>3.2. të drejtat e fëmijës, duke përfshirë por mos u kufizuar në të drejtën për dinjtet dhe trajtim të barabartë, duhet të respektohen në çdo kohë;</p> <p>3.3. autoritetet të zbatojnë një qasje gjithëpërfshirëse, që merr parasysh të gjitha interesat e fëmijës, përfshirë mirëqenien psikologjike, fizike, interesat ligjore, sociale dhe ekonomike;</p> <p>3.4. vëmendje e posaçme t'i kushtohet edhe balancimit të së drejtës për të qenë i mbrojtur me të drejtën për të shprehur pikëpamjet dhe të drejtën për pjesëmarrje.</p> <p>4. Kur në procedurë përfshihen interesat e më shumë fëmijëve, ato duhet të vlerësohen veçmas dhe të balancohen me qëllim të pajtimit të interesave kundërtëne të fëmijëve.</p>	<p>3. In assessing the best interest of the child involved or affected in the proceedings, it should be taken into account that:</p> <p>3.1. child views and opinions shall be given the appropriate weight;</p> <p>3.2. all other rights of the child, such as the right to dignity and equal treatment, must be respected at all times;</p> <p>3.3. a comprehensive approach must be implemented by all relevant authorities in order to take into account all the interests of the child, including the psychological and physical well-being and legal, social and economic interests of the child;</p> <p>3.4. special attention shall also be paid to balancing the right to be protected with the right to express views and the right to participate.</p> <p>4. When the interests of more children are involved in the proceedings, they should be assessed separately and balanced in order to reconcile the conflicting interests of the children.</p>	<p>3. Prilikom procene najboljeg interesa deteta uključenog ili na koje se utiče postupkom, treba uzeti u obzir da:</p> <p>3.1. se stavovima i mišljenjima deteta treba dà odgovarajuća težina;</p> <p>3.2. se prava deteta, uključujući, ali se ne ograničavajući na prava na dostojanstvo i jednak tretman, moraju poštovati u svakom trenutku;</p> <p>3.3. organi koji primenjuju sveobuhvatni pristup, uzmu u obzir sve interese deteta, uključujući psihološku i fizičku dobrobit i pravne, socijalne i ekonomske interese;</p> <p>3.4. posebnu pažnju treba posvetiti i uravnotežavanju prava na zaštitu sa pravom na izražavanje stavova i pravom na učešće.</p> <p>4. Kada su u postupak uključeni interesi više dece, oni se trebaju proceniti zasebno i uravnotežiti, u cilju usklađivanja protivurečnih interesa dece.</p>
---	---	---

<p>5. Interesi më i mirë i fëmijës përfshin por nuk kufizohet në të drejtën për mbrojtje dhe për të pasur mundësi për zhvillim harmonik, ku çdo fëmijë ka të drejtën:</p> <p>5.1. e jetës dhe të mbijetesës dhe për të qenë i mbrojtur nga vështirësitë, abuzimi ose pakujdesia, përfshirë abuzimin dhe pakujdesinë fizike, psikologjike, mendore dhe emocionale;</p> <p>5.2. për të pasur mundësi për zhvillim harmonik dhe për një standard jetese të përshtatshëm për zhvillimin fizik, mendor, shpirtëror, moral dhe shoqëror, ndërsa në rastin e një fëmije të traumatizuar, duhen marrë të gjitha masat për të bërë të mundur që fëmija të gëzojë tretman dhe zhvillim të shëndetshëm.</p> <p style="text-align: center;">Neni 7 Zbatimi i standardit të interesit më të mirë të fëmijës</p> <p>1. Kur kërkohet zbatimi i standardit të interesit më të mirë të fëmijës, sipas rastit, duhen marrë në konsideratë çështjet:</p>	<p>5. The best interests of the child shall include, but is not limited to the right to protection and to have the opportunity for harmonious development, every child has the right:</p> <p>5.1. to life and survival and to be protected from hardship, abuse or neglect, including physical, psychological, mental and emotional abuse and neglect;</p> <p>5.2. to have access to harmonious development and to a standard of living adequate for physical, mental, spiritual, moral and social development; whereas in the case of a traumatized child, all measures must be taken to enable the child to enjoy healthy treatment and development.</p> <p style="text-align: center;">Article 7 The implementation of the standard for the best interest of the child</p> <p>1. When requiring the implementation of the standard for the best interest of the child, where appropriate, the issues below must be taken into consideration:</p>	<p>5. Najbolji interes deteta uključuje, ali se ne ograničava na pravo na zaštitu i na mogućnost za skladan razvoj, pri čemu svako dete ima pravo na:</p> <p>5.1. život i preživljavanje i zaštitu od poteškoća, zlostavljanja ili zanemarivanja, uključujući fizičko, psihološko, mentalno i emocionalno zlostavljanje i zanemarivanje;</p> <p>5.2. mogućnost za skladan razvoj i životni standard koji odgovara fizičkom, mentalnom, duhovnom, moralnom i socijalnom razvoju, a u slučaju da je dete traumatizovano, trebaju se preduzeti sve mere, kako bi se omogućilo dete uživa zdrav tretman i razvoj.</p> <p style="text-align: center;">Član 7 Primena standarda najboljeg interesa deteta</p> <p>1. Kada se zahteva primena standarda najboljeg interesa deteta, prema slučaju, trebaju se uzeti u obzir pitanja:</p>
---	---	---

<p>1.1. natyra e marrëdhënieve personale mes fëmijës dhe prindërve ose njërit prind, kujdestarit ose personi tjetër të rëndësishëm në ato rrethana;</p> <p>1.2. qëndrimi i prindërve ose një prindi të caktuar ndaj:</p> <p>1.2.1. fëmijës; dhe</p> <p>1.2.2. ushtrimit të përgjegjësive dhe të të drejtave prindërore lidhur me fëmijën;</p> <p>1.3. zotësia e prindërve ose njërit prind, apo e ndonjë kujdestari a personi tjetër për të plotësuar nevojat e fëmijës, përfshirë nevojat emocionale dhe intelektuale;</p> <p>1.4. nevoja që fëmija të mbetet në kujdesin e prindit, familjes dhe familjes së tij të zgjeruar dhe të mbajë lidhje me familjen, familjen e zgjeruar, kulturën ose traditën e tij;</p> <p>1.5. efekti që mund të ketë ndryshimi i rrethanave të fëmija, përfshirë ndarjen nga të dy ose njëri prej prindërve apo vëllai, motra, një fëmijë tjetër, kujdestari a person tjetër, me të cilin ka jetuar fëmija;</p>	<p>1.1. the nature of the personal relationship between the child and parents or one parent, guardian or other significant person in those circumstances;</p> <p>1.2. the behaviour of the parents or a parent assigned to:</p> <p>1.2.1. the child; and</p> <p>1.2.2. exercising parental responsibilities and rights regarding the child;</p> <p>1.3. the ability of the parents or one parent, or any other guardian or other person to meet the child 's needs, including emotional and intellectual needs;</p> <p>1.4. the need of the child to remain in the care of the chosen parent, family and extended family and keep in touch with his/her family, extended family, culture or tradition;</p> <p>1.5. the effect that circumstances may have on the child, including separation from both or one of the parents, brother, sister, another child, guardian or other person with whom the child lived;</p>	<p>1.1. prirode ličnog odnosa između deteta i roditelja ili jednog roditelja, staratelja ili druge značajne osobe u tim okolnostima;</p> <p>1.2. stava roditelja ili jednog određenog roditelja prema:</p> <p>1.2.1. detetu; i</p> <p>1.2.2. vršenje roditeljskih odgovornosti i prava u vezi sa detetom;</p> <p>1.3. sposobnosti roditelja ili jednog roditelja ili bilo kog drugog staratelja ili drugog lica da zadovolje potrebe deteta, uključujući emocionalne i intelektualne potrebe;</p> <p>1.4. potrebe deteta da ostane na staranje roditelju, porodici i široj porodici i da održava veze sa svojom porodicom, širom porodicom, kulturom ili tradicijom;</p> <p>1.5. efekat koji promena okolnosti može imati na dete, uključujući odvajanje od oba ili jednog od roditelja, brata, sestre, drugog deteta, staratelja ili drugog lica sa kojim je dete živelo;</p>
---	---	--

<p>1.6. vështirësia praktike dhe kostoja e një fëmije që mban lidhje me prindërit ose njërin prind, dhe nëse kjo vështirësi ose kosto do të ndikojë në mënyrë të konsiderueshme tek e drejta e fëmijës për të mbajtur rregullisht marrëdhënie personale dhe lidhje të drejtpërdrejta me ta;</p> <p>1.7. për sa i përket fëmijës merren në konsideratë:</p> <p>1.7.1. moshja, pjekuria dhe faza e zhvillimit;</p> <p>1.7.2. gjinia;</p> <p>1.7.3. formimi; dhe</p> <p>1.7.4. ndonjë karakteristikë tjetër e rëndësishme e fëmijës;</p> <p>1.7.5. siguria fizike dhe emocionale e fëmijës dhe zhvillimi i tij intelektual, emocional, social dhe kulturor;</p> <p>1.7.6. aftësia e kufizuar, që mund të ketë fëmija;</p>	<p>1.6. the practical difficulty and cost of a child maintaining a relationship with parents or one parent, and whether such difficulty or cost will significantly affect the child's right to regularly maintain personal relationships and direct relationships with parents or one parent;</p> <p>1.7. as far as the child is concerned, the following shall be taken into account:</p> <p>1.7.1. age, maturity and stage of development;</p> <p>1.7.2. gender;</p> <p>1.7.3. training; and</p> <p>1.7.4. any other important characteristic of the child;</p> <p>1.7.5. the physical and emotional safety of the child and his/her intellectual, emotional, social and cultural development;</p> <p>1.7.6. disability the child may have;</p>	<p>1.6. praktične poteškoće i troškove deteta u održavanju odnosa sa roditeljima ili jednim roditeljem i hoće li ove poteškoće ili troškovi značajno uticati na pravo deteta da redovno održava lične odnose i neposredne veze sa njima;</p> <p>1.7. koja se tiču deteta, u obzir uzimaju:</p> <p>1.7.1. starost, zrelost i stepen razvoja;</p> <p>1.7.2. pol;</p> <p>1.7.3. vaspitanje; i</p> <p>1.7.4. neka druga bitna karakteristika deteta;</p> <p>1.7.5. fizička i emocionalna sigurnost deteta i njegov intelektualni, emocionalni, socijalni i kulturni razvoj;</p> <p>1.7.6. invaliditet, koji dete može da ima;</p>
--	---	---

<p>1.7.7. sëmundja kronike, nga e cila mund të vuajë fëmija;</p> <p>1.7.8. nevoja që fëmija të rritet në një mjedis të shëndoshë familjar dhe, mundësisht, në një mjedis që t'i ngjajë sa më shumë që të jetë e mundur një mjedisi të dashur familjar;</p> <p>1.7.9. nevoja për ta mbrojtur fëmijën nga ndonjë dëm fizik ose psikologjik.</p>	<p>1.7.7. chronic illness that the child may suffer from;</p> <p>1.7.8. the need for the child to grow up in a healthy family environment and, possibly, in an environment that resembles as much as possible a loving family environment;</p> <p>1.7.9. the need to protect the child from any physical or psychological harm.</p>	<p>1.7.7. hronična bolest, od koje dete može da pati;</p> <p>1.7.8. potreba da dete odrasta u zdravom porodičnom okruženju i, po mogućnosti, u okruženju koje, što je više moguće, liči na željeno porodično okruženje;</p> <p>1.7.9. potreba da se dete zaštiti od bilo kakve fizičke ili psihološke štete.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 8 Parimi i sundimit të ligjit</p>	<p style="text-align: center;">Article 8 Rule of law</p>	<p style="text-align: center;">Član 8 Načelo vladavine prava</p>
<p>1. Interesi më i mirë i fëmijës mbrohet duke respektuar sundimin e ligjit.</p> <p>2. Zbatimi i sundimit të ligjit lidhur me fëmijën, duke konsideruar edhe përshtatshmërinë për moshën e fëmijës, përfshinë por nuk kufizohet në:</p> <p style="padding-left: 40px;">2.1. zbatimin e parimit të ligjshmërisë dhe proporcionalitetit;</p> <p style="padding-left: 40px;">2.2. prezumimin e pafajësisë;</p>	<p>1. The best interests of the child shall be protected by the rule of law.</p> <p>2. Implementation of the rule of law in relation to children, considering age-appropriate child protection, includes but is not limited to:</p> <p style="padding-left: 40px;">2.1. the implementation of the principles of legality and proportionality;</p> <p style="padding-left: 40px;">2.2. the presumption of innocence;</p>	<p>1. Najbolji interes deteta je zaštićen poštovanjem vladavine prava.</p> <p>2. Primena vladavine prava u vezi sa decom, uzimajući obzir i prikladnost za uzrast deteta, uključuje, ali se ne ograničava na:</p> <p style="padding-left: 40px;">2.1. primenu načela zakonitosti i proporcionalnosti;</p> <p style="padding-left: 40px;">2.2. pretpostavku nevinosti;</p>

<p>2.3. të drejtën për të marrë njoftim lidhur me akuzat;</p> <p>2.4. të drejtën për të mos folur;</p> <p>2.5. të drejtën për avokat mbrojtës;</p> <p>2.6. të drejtën për një gjykim të drejtë;</p> <p>2.7. të drejtën për të pasur pranë një prind ose kujdestar;</p> <p>2.8. të drejtën për të marrë në pyetje dëshmitarët;</p> <p>2.9. të drejtën për këshilla juridike;</p> <p>2.10. të drejtën për qasje në gjykata; dhe</p> <p>2.11. të drejtën për t'u ankuar pranë një organi më të lartë.</p> <p>3. Të drejtat që garantohen për fëmijët, përfshijnë edhe të drejtat e fëmijës shkelës të ligjit.</p> <p>4. -Privimi nga liria i një fëmije duhet të jetë në përputhje me ligjin dhe të përdoret vetëm si masë e fundit dhe për kohë sa më të shkurtër.</p> <p>5. Fëmija gëzon privilegjin e interpretimit të dyshimit në favor të tij dhe është fajtor për</p>	<p>2.3. the right to receive notice for charges;</p> <p>2.4. the right to remain silent;</p> <p>2.5. the right to a defence lawyer;</p> <p>2.6. the right to a fair trial;</p> <p>2.7. the right to have a parent or guardian;</p> <p>2.8. the right to cross-examine witnesses;</p> <p>2.9. the right to legal advice;</p> <p>2.10. the right of access to courts; and</p> <p>2.11. the right to appeal before a superior body.</p> <p>3. The rights guaranteed to children, including the rights of the child offender.</p> <p>4. Deprivation of liberty of a child shall be in accordance with the law and used only as a last resort and for the shortest time possible.</p> <p>5. The child enjoys the privilege of interpreting the suspicion in his/her favour</p>	<p>2.3. pravo na dobijanje obaveštenja o optužbama;</p> <p>2.4. pravo na ćutanje;</p> <p>2.5. pravo na branioca;</p> <p>2.6. pravo na pravično suđenje;</p> <p>2.7. pravo na da pored sebe roditelja ili staratelja;</p> <p>2.8. pravo na ispitivanje svedoka;</p> <p>2.9. pravo na pravni savet;</p> <p>2.10. pravo na pristup sudovima; i</p> <p>2.11. pravo na ulaganje žalbe pred višim organom.</p> <p>3. Prava zagantovana deci, ukljućuju i prava deteta prestupnika.</p> <p>4. Lišavanje slobode deteta treba biti u skladu sa zakonom i da se koristi samo kao krajnja mera i u što kraćem trajanju.</p> <p>5. Dete uživa privilegiju tumaćenja sumnje u njegovu korist i krivo je za</p>
--	---	--

<p>akuzat vetëm kur ato janë provuar përtej çdo dyshimi të arsyeshëm, gjë që përfshinë edhe standardin më të mirë të provueshmërisë së provës në procesin gjyqësor.</p> <p>6. Gjyqtarët për të mitur mund ta konsiderojnë dëshminë e dhënë nga fëmija të pranueshme në gjykatë njëjloj si dëshminë e dhënë nga i rrituri dhe të përcaktojnë kriteret për vlerësimin e besueshmërisë së kësaj dëshmie.</p> <p style="text-align: center;">Neni 9 Prioriteti i procedurave dhe kujdesi i veçantë</p> <p>1. Hetimeve, procedurave dhe ekzekutimit të vendimeve gjyqësore, që përfshijnë fëmijët viktima, duhet t'i jepet prioritet dhe të kryhen pa vonesa të pajustificuar.</p> <p>2. Në çështjet e së drejtës familjare gjykatat duhet të ushtrojnë kujdes të jashtëzakonshëm për të shmangur çdo rrezik të pasojave të dëmshme në marrëdhëniet familjare.</p> <p>3. Kur është e nevojshme, autoritetet gjyqësore duhet të marrin në konsideratë mundësinë e marrjes së vendimeve të përkohshme ose marrjes së gjykimeve paraprake, që monitorohen për një periudhë</p>	<p>and is guilty of the charges only when they have been proved beyond any reasonable doubt, which includes the best standard of proof of evidence in the trial.</p> <p>6. Juvenile judges may consider testimony given by a child admissible in court in the same way as testimony given by an adult and set criteria for assessing the credibility of this testimony.</p> <p style="text-align: center;">Article 9 Priority procedures and special care</p> <p>1. Investigations, proceedings and enforcement of court decisions involving child victims shall be prioritized and carried out without undue delay.</p> <p>2. In matters of family law, courts shall exercise extreme caution to avoid any risk of harmful consequences in family relationships.</p> <p>3. When necessary, judicial authorities consider the possibility of making interim decisions or making preliminary judgments, which are monitored for a certain period of time, in order to be considered later.</p>	<p>optužbe samo kada su one dokazane van svake razumne sumnje, što uključuje i najbolji standard dokazivanja dokaza u sudskom postupku.</p> <p>6. Sudije za maloletnike mogu smatrati svedočenje deteta prihvatljivim na sudu, na isti način kao svedočenje odraslog lica i utvrde kriterijume za procenu verodostojnosti ovog svedočenja.</p> <p style="text-align: center;">Član 9 Prioritetni postupaka i posebna pažnja</p> <p>1. Istragama, postupcima i izvršenju sudskih odluka, koje uključuju decu žrtve, treba dati prednost i sprovesti ih bez neopravdanih odlaganja.</p> <p>2. U pitanjima porodičnog prava, sudovi trebaju posvetiti izuzetnu pažnju, kako bi izbegli svaki rizik od štetnih posledica u porodičnim odnosima.</p> <p>3. Kada je potrebno, pravosudni organi trebaju uzeti u obzir mogućnost donošenja privremenih odluka ili donošenja preliminarnih presuda, koje se prate u određenom vremenskom periodu, kako bi se kasnije razmotrile.</p>
--	---	--

<p>të caktuar kohore, në mënyrë që të shqyrtohen më vonë.</p> <p>4. Autoritetet gjyqësore, në pajtim me legjislacionin në fuqi, mund të marrin vendime të cilat janë menjëherë të zbatueshme, në rastet kur kjo do të ishte në interesin më të mirë të fëmijës.</p> <p style="text-align: center;">Neni 10 E drejta e fëmijës për trajtim të barabartë</p> <p>1. Fëmijët, në të gjitha fazat e procedurës, para organeve gjyqësore dhe të gjitha organeve të tjera që administrojnë drejtësinë duhet të trajtohen të mënyrë të drejtë dhe të barabartë dhe ndaj tyre nuk do të ketë kurrfarë lloji të trajtimit të pabarabartë, siç përcaktohet me Ligjin për mbrojtjen nga diskriminimi.</p> <p>2. Fëmijët në të njëjtën situatë trajtohen në mënyrë të njëjtë dhe dallimi në trajtimin e rasteve justifikohet vetëm nëse dhe për aq sa ai përputhet me ndryshimet objektive të rasteve dhe interesin më të mirë të fëmijës.</p> <p>3. Mbrojtje dhe ndihmë të veçantë duhet t'u jepet fëmijës në nevojë për mbrojtje, fëmijës viktimë apo dëshmitar, fëmijës me aftësi të kufizuara, fëmijës së pastrehë, fëmijës në</p>	<p>4. Judicial authorities may, in accordance with the legislation in force, take decisions which are immediately applicable in cases where this is in the best interest of the child.</p> <p style="text-align: center;">Article 10 The right of the child to equal treatment</p> <p>1. Children, at all stages of the proceedings, before the judiciary and all other bodies administering justice, shall be treated fairly and equally and they shall not be subject to any kind of unequal treatment, as defined by the Law on Protection from Discrimination.</p> <p>2. Children in the same situation shall be treated in the same way and the difference in the handling of cases is justified only if and to the extent that it corresponds to the objective changes of the cases and the best interest of the child.</p> <p>3. Special protection and assistance shall be provided to the most vulnerable child, such as a child with a disability, a homeless child, a child in a street situation, a child in</p>	<p>4. Pravosudni organi mogu, u skladu sa važećim zakonodavstvom, doneti odluke koje su odmah primenjive u slučajevima kada bi to bilo u najboljem interesu deteta.</p> <p style="text-align: center;">Član 10 Pravo deteta na jednaki tretman</p> <p>1. Deca, u svim fazama postupka, pred sudskim i svim ostalim organima koja vrše pravdu, se trebaju tretirati pravično i ravnopravno i prema njima neće biti bilo koje vrste nejednakog tretmana, kao što je utvrđeno Zakonom o zaštiti od diskriminacije.</p> <p>2. Deca u istoj situaciji će se tretirati na isti način i razlika u tretmanu slučajeva se opravdava samo ukoliko i u meri u kojoj odgovara objektivnim razlikama slučajeva i najboljem interesu deteta.</p> <p>3. Posebna zaštita i pomoć se treba pružiti detetu u potrebi za zaštitom, detetu žrtvi ili svedoku, detetu sa invaliditetom, detetu beskućniku, detetu na ulici, detetu u</p>
---	--	---

<p>situatë rrugë, fëmijës në strehim familjar apo strehim rezidencial si dhe fëmijës pa shtetësi, të pa regjistruar, azilkërkuës, refugjat ose me shtetësi të huaj, brenda territorit të Republikës së Kosovës.</p> <p style="text-align: center;">Neni 11 Zbatimi i të drejtës së fëmijës për trajtim të barabartë</p> <p>1. Për të zbatuar të drejtën për trajtim të barabartë, në procedurat ku fëmijët përfshihen, gjyqtarët për të mitur, zyrtarët e zbatimit të ligjit si dhe prokurorët për të mitur, duhet të marrin në shqyrtim:</p> <p>1.1. të luftojnë kundër sjelljeve diskriminuese, dhe në mënyrë të veçantë, të mos lejojnë që pikëpamjet personale për përkatësinë etnike ose kombësinë, moshën, aftësinë e kufizuar, seksin, besimet fetare, pikëpamjet politike, orientimin seksual ose çdo konsideratë tjetër, të ketë ndikim të sjellja ose vendimet e tyre;</p> <p>1.2. të jenë të ndjeshëm ndaj fëmijës së cenueshëm për shkak të gjendjes shëndetësore, aftësisë së kufizuar, moshës, aftësisë për të kuptuar, gjinisë, orientimit seksual, përkatësisë etnike,</p>	<p>foster care or residential care, and a stateless, unregistered child, asylum seekers, refugees or foreign nationals, within the territory of the Republic of Kosovo.</p> <p style="text-align: center;">Article 11 Exercising the right of the child to equal treatment</p> <p>1. To exercise the right to equal treatment, in proceedings where children are involved, judges for minors, law enforcement officers and prosecutors for minors shall consider:</p> <p>1.1. combating discriminatory behaviour and, in particular, not to allow personal views on ethnicity or nationality, age, disability, sex, religious beliefs, political views, sexual orientation or any other considerations to influence the behaviour or decisions;</p> <p>1.2. being sensitive to children who are vulnerable due to their health, disability, age, ability to understand, gender, sexual orientation, ethnicity, cultural, religious, linguistic or social background, or social positions.</p>	<p>porodičnom ili stambenom smeštaju i detetu bez državljanstva, neregistrovanom detetu, detetu tražiocu azila, izbeglici ili sa stranim državljanstvom, na teritoriji Republike Kosovo.</p> <p style="text-align: center;">Član 11 Ostvarivanje prava deteta na jednak tretman</p> <p>1. Da bi sprovelo pravo na jednak tretman, u postupcima u kojima su uključena deca, sudije za maloletnike, službenici za sprovođenje zakona i tužioc i za maloletnike moraju uzeti u obzir:</p> <p>1.1. da se bore protiv diskriminatornog ponašanja i, posebno, da ne dozvole da lični stavovi o etničkoj ili nacionalnoj pripadnosti, uzrastu, invaliditetu, polu, verskim uverenjima, političkim stavovima, seksualnoj orijentaciji ili bilo koja druga razmatranja utiču na njihovo ponašanje ili odluke;</p> <p>1.2. da budu osetljivi sa decom koja su ranjiva zbog svog zdravstvenog stanja, invaliditeta, uzrasta, sposobnosti razumevanja, pola, seksualne orijentacije, etničke pripadnosti, kulturne, verske, jezičke</p>
--	---	---

<p>formimit kulturor, fetar, gjuhësor ose social, apo pozitës shoqërore.</p> <p>2. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët duhet të:</p> <p>2.1. të krijojnë programe kundër diskriminimit dhe të asistojnë autoritetet për zbatimin e politikave kundër diskriminimit;</p> <p>2.2. të monitorojnë zbatimin e politikave kundër diskriminimit.</p> <p style="text-align: center;">Neni 12 E drejta e fëmijës për t’u trajtuar me dinjitet dhe ndjeshmëri</p> <p>1. Dinjiteti individual, nevojat e veçanta, interesat dhe jeta private e fëmijës duhet të respektohen dhe të mbrohen, në të gjitha fazat e procedurës.</p> <p>2. Çdo fëmijë në procedurë duhet trajtuar:</p> <p>2.1. si individ me nevojat, dëshira dhe ndjenja individuale, dhe</p>	<p>2. Professionals working with and for children shall:</p> <p>2.1. establish anti-discrimination programs and assist authorities in implementing anti-discrimination policies;</p> <p>2.2. monitor the implementation of anti-discrimination policies.</p> <p style="text-align: center;">Article 12 The right of the child to be treated with dignity and empathy</p> <p>1. Individual dignity, special needs, interests and private life of the child shall be respected and protected, at all stages of the procedure.</p> <p>2. Every child in the proceeding shall be treated:</p> <p>2.1. as an individual with his or her individual needs, desires, and feelings, and</p>	<p>ili socijalne pozadine ili društvenog položaja.</p> <p>2. Stručni radnici koji rade sa i za decu treba:</p> <p>2.1. uspostaviti programe za borbu protiv diskriminacije i da pružaju pomoć organima u sprovođenju politika za borbu protiv diskriminacije;</p> <p>2.2. da prate sprovođenje politika za borbu protiv diskriminacije.</p> <p style="text-align: center;">Član 12 Pravo deteta da se prema njemu postupa sa dostojanstvom i osetljivošću</p> <p>1. Pojedinačno dostojanstvo, posebne potrebe, interesi i privatni život deteta se moraju poštovati i štititi u svim fazama postupka.</p> <p>2. Svako dete se u postupku treba tretirati:</p> <p>2.1. kao pojedinac sa pojedinačnim potrebama, željama i osećajima, i</p>
---	---	---

<p>2.2. në mënyrë të kujdesshme dhe të ndjeshme gjatë gjithë procedurës, duke marrë në konsideratë situatën personale, nevojat, moshën, gjininë, aftësinë e kufizuar dhe nivelin e tyre të pjekurisë, si dhe duke respektuar plotësisht integritetin e tyre fizik, mendor dhe moral, pavarësisht mënyrës që ata kanë rënë në kontakt me procedurën dhe pavarësisht nga statusi dhe cilësia e tyre në procedurë.</p> <p>3. Intervistat, marrjet në pyetje dhe format tjera të hetimit ndaj fëmijës duhet të kryhen nga profesionistë të kualifikuar, të cilët veprojnë në mënyrë të ndjeshme dhe të respektueshme.</p> <p style="text-align: center;">Neni 13 Zbatimi i të drejtës së fëmijës për t'u trajtuar me dinjitet dhe ndjeshmëri</p> <p>1. Për të siguruar trajtim me dinjitet dhe ndjeshmëri në procedurat ku fëmijët përfshihen, subjektet e mëposhtëm marrin në konsideratë:</p> <p>1.1. Gjyqtarët për të mitur, prokurorët për të mitur dhe zyrtarët e zbatimit të ligjit:</p>	<p>2.2. carefully and sensitively throughout the procedure, taking into account personal situation, needs, age, gender, disability and their level of maturity, as well as fully respecting their physical, mental and moral integrity, regardless of how they have come into contact with the procedure and regardless of their status and quality in the procedure.</p> <p>3. Interviews, interrogations and other forms of inquiry into the child shall be conducted by qualified professionals who proceed in a sensitive and respectful manner.</p> <p style="text-align: center;">Article 13 Exercising the right to be treated with dignity and empathy</p> <p>1. To ensure a dignified and sensitive treatment in procedures involving children, the following subjects shall consider:</p> <p>1.1. Judges for minors, prosecutors for minors and law enforcement officers:</p>	<p>2.2. pažljivo i osetljivo tokom postupka, uzimajući u obzir ličnu situaciju, potrebe, uzrast, pol, invaliditet i nivo zrelosti, kao i potpuno poštovanje njihovog fizičkog, mentalnog i moralnog integriteta, bez obzira na to kako su došli u kontakt sa postupkom i bez obzira na njihov status i svojstvo u postupku.</p> <p>3. Intervjue, ispitivanja i druge oblike istrage o detetu trebaju sprovoditi kvalifikovana stručna lica koji postupaju osetljivo i sa poštovanjem.</p> <p style="text-align: center;">Član 13 Ostvarivanje prava deteta da bude dostojanstveno i osećajno tretirano</p> <p>1. Da bi se obezbedio dostojanstven i osećajan tretman u postupcima koji uključuju decu, u obzir se uzimaju sledeći subjekti:</p> <p>1.1. Da sudije za maloletnike, tužioci za maloletnike i službenici za sprovođenje zakona:</p>
--	---	--

<p>1.1.1. të inkurajojnë krijimin dhe përdorimin e ekipeve multidisiplinare dhe një qasje multidisiplinare ndaj rasteve të fëmijës, duke krijuar njësi të veçanta ligj zbatuese, me përgatitje të posaçme për qëllimin dhe/ose pjesëmarrjen në ekipet multidisiplinare për abuzimet ndaj fëmijës;</p> <p>1.1.2. të nxitin një qasje të përshtatur për fëmijët, duke respektuar të drejtën e tyre për t'u trajtuar me dinjitet, ndjeshmëri dhe kujdes të veçantë;</p> <p>1.1.3. të sigurojnë vendosjen e masave mbrojtëse që, gjithashtu, ruajnë dinjitetin e fëmijës.</p> <p>1.2. Personeli mjekësor dhe mbështetës gjatë ushtrimit të detyrës së tyre duhet që të:</p> <p>1.2.1. nxitin një qasje multidisiplinare duke bashkuar njësi të veçanta me përgatitje të posaçme për këtë qëllim dhe/ose duke u përfshirë në ekipe multidisiplinare për abuzimet ndaj fëmijës;</p> <p>1.2.2. sigurojnë që ekzaminimet mjekësore të kryhen nga një personel me përgatitje të posaçme në një mënyrë që është e përshtatshme për fëmijët dhe</p>	<p>1.1.1. encouraging the establishment and using the multidisciplinary teams and a multidisciplinary approach to child cases, by establishing separate law enforcement units, with special training for the purpose and/or participation in multidisciplinary teams for child abuse;</p> <p>1.1.2. promoting a child-friendly approach, respecting their right to be treated with dignity, sensitivity and special care;</p> <p>1.1.3. ensuring the establishment of protective measures that also preserve the dignity of the child.</p> <p>1.2. Medical and support staff, in the exercise of their duties, shall:</p> <p>1.2.1. promote a multidisciplinary approach by joining separate units with special training for this purpose and/or by getting involved in multidisciplinary teams for child abuse;</p> <p>1.2.2. ensure that medical examinations are carried out by specially trained staff in a manner that is appropriate for the child and that respects the dignity of the</p>	<p>1.1.1. ohrabre uspostavljanje i upotrebu multidisciplinarnih timova i multidisciplinarni pristup slučajevima deteta, uspostavljanjem posebnih jedinica za sprovođenje zakona, sa posebnom obukom u svrhu i/ili učešćem u multidisciplinarnim timovima protiv zlostavljanja dece;</p> <p>1.1.2. podstaknu pristup prilagođen deci, poštujući njihovo pravo da se prema njima postupa dostojanstveno, osetljivo i sa posebnom pažnjom;</p> <p>1.1.3. obezbede uspostavljanje zaštitnih mera, koje takođe čuvaju dostojanstvo deteta.</p> <p>1.2. Medicinsko i pomoćno osoblje u vršenju svojih dužnosti mora da:</p> <p>1.2.1. podstakne multidisciplinarni pristup pridodavanjem posebnih jedinica sa posebnom obukom u tu svrhu i/ili uključivanjem u multidisciplinarnе timove protiv zlostavljanja dece;</p> <p>1.2.2. obezbedi da lekarske preglede obavlja posebno obučeno osoblje, na način koji odgovara detetu i poštuje dostojanstvo deteta, njegovo kulturno i</p>
--	---	--

<p>që respekton dinjitetin e fëmijës, formimin kulturor dhe fetar të tij, si dhe me mbështetjen e nevojshme psikologjike;</p> <p>1.2.3. përpara procedurës penale, të marrë pëlqimin e fëmijës dhe përfaqësuesit ligjor për ekzaminimin e fëmijës, në pajtim me legjislacionin në fuqi;</p> <p>1.2.4. sigurojë fshehtësinë e informatave, duke u treguar të ndjeshëm ndaj fëmijës, si dhe duke e ndërprerë ekzaminimin nëse fëmija shfaq shqetësim për të vazhduar;</p> <p>1.2.5. përgatisë fëmijën duke ia shpjeguar dhe duke ia treguar pajisjet, si dhe duke e inkurajuar fëmijën që të bëjë pyetje rreth ekzaminimit.</p> <p>1.3. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët duhet që të:</p> <p>1.3.1. nxitin një qasje të përshtatur për fëmijët, duke respektuar dinjitetin dhe të drejtën e tyre për t'u trajtuar me dinjitet, ndjeshmëri dhe kujdes të veçantë;</p>	<p>child, his or her cultural and religious education, as well as the necessary psychological support;</p> <p>1.2.3.before the criminal procedure, obtain the consent of the child and the legal representative for the examination of the child, in accordance with the legislation in force;</p> <p>1.2.4.ensure the confidentiality of information, showing sensitivity to the child, as well as discontinuing the examination if the child is distressed to continue;</p> <p>1.2.5.prepare the child by explaining and showing the equipment, as well as encourage the child to ask questions about the examination.</p> <p>1.3. Professionals working with and for children shall:</p> <p>1.3.1. promote a child-friendly approach, respecting their dignity and their right to be treated with dignity, sensitivity and special care;</p>	<p>versko vaspitanje, kao i potrebnu psihološku podršku;</p> <p>1.2.3. pre krivičnog postupka dobije saglasnost deteta i pravnog zastupnika za pregled deteta, u skladu sa važećim zakonodavstvom;</p> <p>1.2.4. obezbedi poverljivost podataka, pokazujući osetljivost prema detetu, kao i prekid pregleda, ukoliko je detetu neprijatno da nastavi;</p> <p>1.2.5. pripremi dete objašnjavanjem i pokazivanjem opreme, kao i podsticanje deteta da postavlja pitanja o pregledu.</p> <p>1.3. Stručni radnici koji rade sa i za decu moraju da:</p> <p>1.3.1. podstiču pristup prilagođen deci, poštujući njihovo dostojanstvo i pravo da se prema njima postupa dostojanstveno, osetljivo i sa posebnom pažnjom;</p>
--	---	---

<p>1.3.2. shpjegojnë dhe zbatojnë rëndësinë e trajtimit të fëmijës, me dinjitet dhe ndjeshmëri, për sa i përket përfshirjes së tyre në procedurat gjyqësore dhe administrative;</p> <p>1.3.3. ofrojnë mbështetjen multidisiplinare për fëmijët e përfshirë në procese gjyqësore dhe administrative, si dhe të të përshijnë punonjës socialë dhe të komunitetit;</p> <p>1.3.4. sigurojnë, për gjithë personelin që punon me fëmijët, trajnim për aspektet psiko-sociale të përfshirjes së fëmijës dhe trajtimit të tyre me dinjitet dhe ndjeshmëri;</p> <p>1.3.5. sigurohen që të caktohen zyrtarë mbështetës relevant dhe të trajnuar për ta shoqëruar fëmijën viktimë ose dëshmitar gjatë gjithë procedurës.</p>	<p>1.3.2. explain and apply the importance of treating the child, with dignity and sensitivity, in terms of their involvement in judicial and administrative proceedings;</p> <p>1.3.3. provide multidisciplinary support for children involved in litigation and administrative proceedings, as well as include social and community workers;</p> <p>1.3.4. provide, for all staff working with children, training on the psychosocial aspects of the child involvement and their treatment with dignity and sensitivity;</p> <p>1.3.5. ensure that relevant and trained support officers are appointed to accompany the child victim or witness throughout the proceedings.</p>	<p>1.3.2. objasne i primene značaj dostojanstvenog i osetljivog tretmana deteta, u smislu njihovog učešća u sudskim i upravnim postupcima;</p> <p>1.3.3. pruže multidisciplinarnu podršku deci koja su uključena u sudske i upravne postupke, kao i socijalne radnike i radnike u zajednici;</p> <p>1.3.4. obezbede, za čitavo osoblje koje radi sa decom, obuku o psihosocijalnim aspektima uključivanja dece i njihovom dostojanstvenom i osetljivom tretmanu;</p> <p>1.3.5. obezbede da se imenuju odgovarajući i obučeni službenici za podršku koji će pratiti dete žrtvu ili svedoka tokom čitavog postupka.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 14 E drejta e fëmijës për t'u informuar dhe këshilluar</p>	<p style="text-align: center;">Article 14 The right of the child to be informed and advised</p>	<p style="text-align: center;">Član 14 Pravo deteta da bude obavešteno i savetovano</p>
<p>1. Nga përfshirja e tyre e parë në procedurë, fëmijët dhe përfaqësuesi i tyre ligjor duhet të informohet menjëherë dhe në mënyrë të duhur, me qëllim që t'i ofrojnë atij</p>	<p>1. From their first involvement in the proceedings, children and their legal representative must be promptly and appropriately informed of the involvement of the child in a proceeding, in order to</p>	<p>1. Od njihovog prvog uključivanja u postupak, deca i njihov zakonski zastupnik, trebaju biti blagovremeno i na odgovarajući način obavešteni, kako bi</p>

<p>mbështetje, dhe ndër të tjera duhet të informohen dhe këshillohen për:</p> <p>1.1. të drejtat e tyre, si dhe instrumentet në dispozicion për të korrigjuar shkeljet e mundshme të të drejtave të tyre;</p> <p>1.2. sistemin dhe procedurat e përfshira, duke marrë parasysh vendin e veçantë dhe rolin që do të ketë fëmija në procedurë;</p> <p>1.3. mekanizmat ekzistues të mbështetjes për fëmijën kur merr pjesë në procedurë;</p> <p>1.4. përshtatshmërinë dhe pasojat e mundshme të një procesi të caktuar;</p> <p>1.5. akuzat, kur është e zbatueshme;</p> <p>1.6. progresin e përgjithshëm dhe rezultatin e procedurave ose ndërhyrjes;</p> <p>1.7. disponueshmërinë e masave mbrojtëse;</p> <p>1.8. mundësitë ekzistuese për dëmshpërblim;</p>	<p>provide him/her with support, and among other things, shall be informed and advised of:</p> <p>1.1. their rights, as well as the tools available to correct possible violations of their rights;</p> <p>1.2. the system and procedures involved, taking into account the specific place and role that the child will have in the procedure;</p> <p>1.3. existing mechanisms of the child support when participating in the procedure;</p> <p>1.4. the appropriateness and possible consequences of a given process;</p> <p>1.5. charges, when applicable;</p> <p>1.6. overall progress and outcome of proceedings or intervention;</p> <p>1.7. availability of protective measures;</p> <p>1.8. existing compensation options;</p>	<p>mu se pružila podrška, a između ostalog, trebaju bi biti obavješteni i savetovani o:</p> <p>1.1. njihovim pravima, kao i dostupnim alatima za ispravljanje mogućih povreda njihovih prava;</p> <p>1.2. uključenom sistemu i postupcima, uzimajući u obzir specifično mesto i ulogu koju će dete imati u postupku;</p> <p>1.3. postojećim mehanizmima podrške detetu prilikom učešća u postupku;</p> <p>1.4. prikladnostima i mogućnostima posledica određenog postupka;</p> <p>1.5. optužbama, kada je to primenljivo;</p> <p>1.6. ukupnom napretku i ishodu postupka ili intervencije;</p> <p>1.7. dostupnosti zaštitnih mera;</p> <p>1.8. postojećim mogućnostima obeštećenja;</p>
--	---	---

<p>1.9. disponueshmëria e shërbimeve ose organizatave që mund të ofrojnë mbështetje, si dhe mjetet e përdorimit të tyre.</p> <p>2. Informimi dhe këshillimi duhet të bëhet në një mënyrë dhe në një gjuhë që është e përshtatshme për moshën dhe pjekurinë dhe aftësitë e fëmijës dhe nivelin e të kuptuarit dhe në një mënyrë e cila është e ndjeshme ndaj gjinisë dhe kulturës.</p> <p>3. Si fëmija, ashtu edhe përfaqësuesi ligjor duhet të marrin direkt informatën dhe sigurimi i informatave për përfaqësuesin ligjor nuk konsiderohet alternativë për komunikimin e informatës tek fëmija.</p> <p>4. Informimi për çdo akuzë ndaj fëmijës duhet të jepet menjëherë dhe direkt pasi të paraqitet akuza.</p>	<p>1.9. the availability of services or organizations that can provide support, as well as the means of using them.</p> <p>2. Information and counselling should take place in a way and in a language that is appropriate for the age and maturity and abilities of the child and the level of understanding, and in a way that is sensitive to gender and culture.</p> <p>3. The child, and the legal representative shall receive information directly, and providing information to the legal representative is not considered an alternative to communicating information to the child.</p> <p>4. Information on any charges against the child shall be provided immediately and directly after the charge is filed.</p>	<p>1.9. dostupnosti usluga ili organizacija koje mogu pružiti podršku, kao i alata za njihovu upotrebu.</p> <p>2. Obaveštavanje i savetovanje se treba vršiti na način i jezik koji je pogodan starosti, zrelosti, sposobnostima i nivou razumevanja deteta i na način koji je osetljiv na pol i kulturu.</p> <p>3. Kako dete, i roditelj i pravni zastupnik trebaju dobiti direktne informacije, a davanje informacija pravnom zastupniku se ne smatra alternativom prenošenju informacija detetu.</p> <p>4. Informacije o bilo kakvim optužbama protiv deteta trebaju dati odmah i neposredno nakon podnošenja optužbe.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 15 Zbatimi i të drejtës së fëmijës për t’u informuar dhe këshilluar</p> <p>1. Për të zbatuar të drejtën për t’u informuar dhe këshilluar, subjektet e mëposhtëm mund të marrin në shqyrtim:</p> <p>1.1. Gjyqtarët për të mitur:</p>	<p style="text-align: center;">Article 15 Exercising the right of the child to be informed and advised</p> <p>1. To exercise the right to be informed and advised, the following subjects shall consider:</p> <p>1.1. Judges for minors:</p>	<p style="text-align: center;">Član 15 Ostvarivanje prava deteta da bude obavješteno i savetovano</p> <p>1. Kako bi se ostvarilo pravo da bude obavješteno i savetovano, u obzir se mogu uzeti sledeći subjekti:</p> <p>1.1. Sudije za maloletnike bi trebale da:</p>

<p>1.1.1. t'u ofrojnë fëmijës informata për procesin gjyqësor dhe përfshirjen e tyre në të, si dhe të sigurojnë që vendimet të jepen në një mënyrë që të mund të kuptohen;</p> <p>1.1.2. të kryejnë monitorimin për të vërtetuar nëse fëmija viktimë dhe dëshmitar ka marrë nga personat e ngarkuar informatën dhe asistencën e duhur në një mënyrë që të jetë e përshtatshme për fëmijën dhe t'i përshtatet moshës dhe kapaciteteve të fëmijës për t'u shprehur.</p> <p>1.2. Prokurorët për të mitur t'u ofrojnë fëmijës viktimë dhe dëshmitar apo përfaqësuesve të tyre ligjorë informata përkatëse për asistencën në dispozicion, mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës, ecurinë e çështjes, statusin e të pandehurit, planifikimin e seancave dëgjimore dhe vendimet që jepen, në një mënyrë që të jetë e përshtatshme për fëmijën, moshën dhe kapacitetet e tij/saj për t'u shprehur.</p> <p>1.3. Zyrtarët e zbatimit të ligjit:</p> <p>1.3.1. të përcaktojnë dhe të përcjellin informatën përkatës për asistencën në</p>	<p>1.1.1. providing the child with information about the litigation and their involvement in it, as well as ensure that decisions are made in a way that can be understood;</p> <p>1.1.2. carry out monitoring to verify that the child victim and witness has received appropriate information and assistance from those in charge, in a way that is appropriate for the child and adapted to the age and capacity of the child to express.</p> <p>1.2. Prosecutors for minors shall provide the child victims and witnesses or their legal representatives with relevant information on available assistance, the chance to address the court, the progress of the case, the status of the defendant, the scheduling of hearings and the decisions rendered, in a manner that is appropriate to the child, his or her age and the capacity to express themselves.</p> <p>1.3. Law enforcement officers shall:</p> <p>1.3.1. determine and convey relevant information on the assistance</p>	<p>1.1.1. daju detetu informacije o sudskom postupku i njihovom učešću u njemu, kao i da obezbede da se odluke donose na razumljiv način;</p> <p>1.1.2. vrše praćenje kako bi se utvrdilo da li su dete žrtva i svedok od nadležnih lica dobili odgovarajuće informacije i pomoć, na način koji je primeren detetu i prilagođen uzrastu i sposobnosti deteta da se izražava.</p> <p>1.2. Tužiocima za maloletnike trebaju dati, deci žrtvama i svedocima ili njihovim pravnim zastupnicima, odgovarajuće informacije o dostupnoj pomoći, mogućnosti da se obrate sudu, napretku predmeta, statusu okrivljenog, zakazivanju ročišta saslušanja i donetim odlukama, na način koji je primeren detetu, njegovoj starosti i sposobnosti da se izražava.</p> <p>1.3. Službenici za sprovođenje zakona bi trebali da:</p> <p>1.3.1. utvrde i prenesu odgovarajuće informacije o pomoći koja je na</p>
---	---	---

<p>dispozicion të fëmijës apo përfaqësuesve të tyre ligjorë dhe mundësinë për t’iu drejtuar gjykatës nga ana e tyre, duke filluar nga kontakti i tyre i parë me zyrtarët e zbatimit të ligjit;</p> <p>1.3.2. të sigurojnë që informata t’u jepet sistematikisht fëmijës viktimë dhe dëshmitarë në një mënyrë që të jetë e përshtatshme për fëmijën dhe t’i përshtatet moshës dhe kapaciteteve të fëmijës për t’u shprehur.</p> <p>1.4. Mbrojtësi i fëmijës të sigurojnë informata përkatëse për asistencën në dispozicion, mundësinë për t’iu drejtuar gjykatës, ecurinë e çështjes, statusin e të pandehurit, planifikimin e seancave dëgjimore, vendimet që jepen, në një mënyrë që të jetë e përshtatshme për fëmijën dhe t’i përshtatet moshës dhe kapaciteteve të fëmijës për t’u shprehur.</p> <p>1.5. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët:</p> <p>1.5.1. të përgatisin materiale të përshtatshme për komunikim që të përmbajnë informacion të rëndësishëm për fëmijët dhe t’i shpërndajnë ato përmes rajoneve të policisë, spitaleve, dhomave të pritjes, shkollave,</p>	<p>available to the child or their legal representatives, and the opportunity for them to approach the court, starting with their first contact with law enforcement officers;</p> <p>1.3.2. ensure that information is systematically provided to the child victim and witness in a way that is appropriate for the child and adapted to the age and capacity of the child to express.</p> <p>1.4. Child Advocate shall provide relevant information on the assistance available, the opportunity to approach the court, the progress of the case, the status of the defendant, the scheduling of hearings, the decisions that are made, in a way that is appropriate for the child and adapted to the age and capacity of the child to express.</p> <p>1.5. Professionals working with and for children shall:</p> <p>1.5.1. prepare communication-friendly materials that contain information relevant to children and disseminate them through police stations, hospitals, waiting rooms,</p>	<p>raspolaganju detetu ili njihovim pravnim zastupnicima i mogućnosti da se obrate sudu, počevši od prvog kontakta sa službenicima za sprovođenje zakona;</p> <p>1.3.2. obezbede da se detetu žrtvu i svedoku sistematski daju informacije na način koji je primeren detetu i prilagođen uzrastu i sposobnosti deteta da se izražava.</p> <p>1.4. Branilac deteta bi trebao dati odgovarajuće informacije o dostupnoj pomoći, mogućnosti da se obrati sudu, napretku predmeta, statusu okrivljenog, zakazivanju ročišta saslušanja, odlukama koje su donete, na način primeren detetu i prilagođen uzrastu i sposobnosti deteta da se izražava.</p> <p>1.5. Stručni radnici koji rade sa i za decu treba da:</p> <p>1.5.1. pripreme odgovarajuće materijale za komunikaciju, koji sadrže važne informacije za decu i da ih raspodele putem regiona policije, bolnica, čekaonica, škola, socijalnih službi, javnih kancelarija i interneta;</p>
--	---	--

<p>shërbimeve sociale, zyrave publike dhe internetit;</p> <p>1.5.2. mundësisht, të ndjekin çështje individuale ku fëmijët përfshihen si dëshmitarë ose viktime dhe të sigurojnë që fëmijët të kenë mundësi të marrin informatën që është i përshtatshëm për ta;</p> <p>1.5.3. të integrojnë nxitjen e mundësisë për t'iu drejtuar gjykatës në objektivat e programit dhe të organizojnë sensibilizimin e fëmijës dhe komuniteteve të tyre për çështje që lidhen me mekanizma të ndryshëm të drejtësisë;</p> <p>1.5.4. të ofrojnë fëmijës apo përfaqësuesve të tyre ligjorë, informata përkatëse për asistencën në dispozicion, mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës, ecurinë e çështjes, statusin e të pandehurit, planifikimin e seancave dëgjimore, vendimet që jepen, në një mënyrë që të jetë e përshtatshme për fëmijën, moshën dhe kapacitetet e tij/saj për t'u shprehur.</p>	<p>schools, social services, public offices and the Internet;</p> <p>1.5.2. preferably, pursue individual cases where children are involved as witnesses or victims and ensure that children have access to information that is appropriate for them;</p> <p>1.5.3. integrate the possibility of approaching the court in the objectives of the program and organize the awareness-raising of the child and their communities on issues related to various justice mechanisms;</p> <p>1.5.4. provide the child or their legal representatives with relevant information on the assistance available, the opportunity to approach the court, the progress of the case, the status of the defendant, the scheduling of hearings, the decisions made, in a way that is appropriate for the child, his/her age and the capacity to express himself/herself.</p>	<p>1.5.2. po mogućnosti, vode pojedinačne slučajeve kada su deca uključena kao svedoci ili žrtve i obezbede da deca imaju pristup informacijama koje su za njih prikladne;</p> <p>1.5.3. integrišu mogućnost obraćanja sudu u ciljevima programa i organizuju podizanje svesti deteta i njihovih zajednica o pitanjima koja se odnose na razne pravosudne mehanizme;</p> <p>1.5.4. daju deci ili njihovim pravnim zastupnicima odgovarajuće informacije o dostupnoj pomoći, mogućnosti da se obrate sudu, napretku predmeta, statusu okrivljenog, zakazivanju ročišta saslušanja, donetim odlukama, na način koji je primeren detetu i prilagođen uzrastu i sposobnosti deteta da se izražava.</p>
--	---	--

<p align="center">Neni 16</p> <p align="center">E drejta e fëmijës për t'u dëgjuar dhe për të shprehur pikëpamjet dhe shqetësimet</p>	<p align="center">Article 16</p> <p align="center">The right of the child to be heard and to express views and concerns</p>	<p align="center">Član 16</p> <p align="center">Pravo deteta da bude saslušano i da izrazi stavove i zabrinutosti</p>
<p>1. Fëmija ka të drejtë për t'u dëgjuar në procedurë, dhe ka të drejtën që t'i shprehë pikëpamjet, opinionet dhe bindjet e veta lirisht, pa presion dhe manipulim, në respekt të personalitetit të tij, dhe që pikëpamjet t'i merren në konsideratë dhe t'u jepet peshë sipas aftësive, moshës, pjekurisë intelektuale dhe aftësisë së tij për t'u shprehur.</p> <p>2. Kur fëmija merr iniciativën për t'u dëgjuar brenda një çështje që prek atë, dëgjimi i tij nuk duhet refuzuar, përveç nëse është në interesin më të mirë të fëmijës.</p> <p>3. Fëmija duhet të merr të gjitha informacionet e rëndësishme lidhur me procedurën, si dhe i duhet mundësuar të shpreh shqetësimet e tij, si dhe t'i shpjegohen arsyet kur këto shqetësime nuk merren parasysh.</p> <p>4. Të drejtat dhe detyrimet e përfaqësuesve ligjorë të fëmijës duhen respektuar, për ta drejtuar fëmijën në ushtrimin e të drejtës së tij, në përputhje me zhvillimin e aftësive të fëmijës.</p>	<p>1. The child has the right to be heard in the proceedings, and has the right to express his or her views, opinions and beliefs freely, without pressure or manipulation, in respect of his or her personality, and to have his or her views taken into account and weighted according to his or her abilities, age, intellectual maturity and ability to express himself/herself.</p> <p>2. When the child takes the initiative to be heard for a matter that affects him/her, his/her hearing shall not be refused, unless it is in the best interest of the child.</p> <p>3. The child shall receive all the important information related to the procedure, as well as be able to express his/her concerns, as well as to explain the reasons when these concerns are not taken into account.</p> <p>4. The rights and obligations of the legal representatives of the child must be respected, in order to guide the child in the exercise of his/her right, in accordance with the development of the child's abilities.</p>	<p>1. Dete ima pravo da bude saslušano u postupku i ima pravo da slobodno, bez pritiska i manipulacija, izrazi svoje stavove, mišljenja i uverenja u pogledu svoje ličnosti i da se njegovi stavovi uzmu u obzir i prida težina prema njegovim sposobnostima, starosti, intelektualnoj zrelosti i sposobnosti da se izražava.</p> <p>2. Kada dete preuzme inicijativu da bude saslušano u vezi sa nekim pitanjem koje se tiče njega, njegovo saslušanje ne bi trebalo odbiti, izuzev ukoliko to nije u najboljem interesu deteta.</p> <p>3. Dete treba da dobije sve važne informacije u vezi sa postupkom, kao i da bude u stanju da izrazi svoju zabrinutost i objasni razloge kada se te zabrinutosti ne uzimaju u obzir.</p> <p>4. Prava i obaveze pravnih zastupnika deteta se moraju poštovati, kako bi se dete usmerilo ka ostvarivanju svog prava, u skladu sa razvojem detetovih sposobnosti.</p>

<p>5. Aktgjykimet dhe vendimet që prekin fëmijët duhet të jenë të rregullta, të arsyetuar dhe në gjuhë të përshtatshme, veçanërisht ato në të cilat pikëpamjet e fëmijës nuk janë ndjekur.</p> <p>6. Fëmija gjatë intervistës duhet të flasë lirshëm, pa frikë, pa ndërprerje të pajustificueshme, dhe si dhe asnjë person tjetër nuk duhet të lejohet në dhomën e intervistës.</p> <p>7. Procedura e dëgjimit të fëmijës duhet të jetë transparente dhe informuese, miqësore ndaj fëmijës, i realizuar nga një staf i trajnuar dhe kur është e mundur pa formalitete, siç është uniforma zyrtare.</p>	<p>5. Judgments and decisions affecting children should be orderly, reasoned and in an appropriate language, especially those in which the views of the child have not been followed.</p> <p>6. During the interview, the child shall speak freely, without fear, without unjustifiable interruptions, and no other person shall be allowed in the interview room.</p> <p>7. The child's hearing procedure shall be transparent and informative, child-friendly, performed by trained staff, and where possible, without formalities, such as a formal uniform.</p>	<p>5. Presude i odluke koje se tiču dece trebaju biti uredne, obrazložene i na odgovarajućem jeziku, posebno one u kojima se ne slede stavovi deteta.</p> <p>6. Tokom razgovora, dete bi trebalo da razgovara slobodno, bez straha, bez neopravdanih prekida i nijedna druga osoba ne sme biti dozvoljena u sobu za razgovore.</p> <p>7. Postupak saslušanja deteta bi trebao da bude transparentan i informativan, prilagođen deci, sproveden od strane obučenog osoblja i, kada je to moguće, bez formalnosti, kao što je službena uniforma.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 17 Zbatimi i të drejtës së fëmijës për t’u dëgjuar dhe për të shprehur pikëpamjet dhe shqetësimet</p>	<p style="text-align: center;">Article 17 Exercising the right of the child to be heard and to express views and concerns</p>	<p style="text-align: center;">Član 17 Ostvarivanje prava deteta da bude saslušano i da izrazi stavove i zabrinutosti</p>
<p>1. Për të zbatuar të drejtën për t’u dëgjuar dhe për të shprehur pikëpamjet dhe shqetësimet në procedurë, subjektet e mëposhtëm mund të marrin në shqyrtim:</p> <p>1.1. Gjyqtarët për të mitur të monitorojnë nga afër mënyrën si u drejtohen palët fëmijës, të sigurojnë që të përdoret gjuha e përshtatshme dhe t’u mundësohet</p>	<p>1. To exercise the right to be heard and to express views and concerns in each procedure, the following subjects shall consider:</p> <p>1.1. Judges for minors shall closely monitor the manner in which the parties approach children, and ensure that appropriate language is used and enable</p>	<p>1. Kako bi se ostvarilo pravo na saslušanje i izražavanje stavova i zabrinutosti u svakom postupku, u obzir se mogu uzeti sledeći subjekti:</p> <p>1.1. Sudije za maloletnike treba da pažljivo prate način na koji strane pristupaju deci i obezbede da se koristi odgovarajući jezik i omogući deci da</p>

<p>fëmijëve për të shprehur lirisht pikëpamjet dhe shqetësimet e tyre;</p> <p>1.2. Zyrtarët e zbatimit të ligjit:</p> <p>1.2.1. të jenë të vëmendshëm ndaj pikëpamjeve, shqetësimeve dhe nevojave që mund të shprehen nga fëmijët gjatë kontakteve të tyre me zyrtarët e zbatimit të ligjit, duke i'u përgjigjur pozitivisht sa herë që është e mundur dhe duke dhënë shpjegime, në një gjuhë të kuptueshme për fëmijën, pse disa pikëpamje, kërkesa apo pritshmëri merren në konsideratë dhe të tjerat jo;</p> <p>1.2.2. ta bëjnë trajnimin për komunikimin me fëmijët të detyrueshëm për zyrtarët e zbatimit të ligjit që merren me këtë kategori.</p> <p>1.3. Mbrojtësit e fëmijës: të verifikojnë pikëpamjet, shqetësimet, pritshmëritë dhe nevojat e fëmijës, duke ua përcjellë këto autoriteteve përkatëse, si dhe duke i shpjeguar fëmijës se çfarë mund të pritet logjikisht nga përfshirja e tij/saj në procesin gjyqësor.</p> <p>1.4. Prokurorët për të mitur:</p>	<p>children to express their views and concerns freely;</p> <p>1.2. Law enforcement officers:</p> <p>1.2.1. being attentive to the views, concerns and needs that children may express during their contact with law enforcement officers, responding positively whenever possible and explaining, in a language understandable to the child, why certain views, demands or expectations are taken into account and others not;</p> <p>1.2.2. make training for communicating with children compulsory for law enforcement officers dealing with this category.</p> <p>1.3. Child advocates shall verify the views, concerns, expectations and needs of the child, while conveying these to respective authorities, as well as explaining what the child can reasonably expect from his/her involvement in the judicial process.</p> <p>1.4. Prosecutors for minors:</p>	<p>slobodno izražavaju svoje stavove i zabrinutosti;</p> <p>1.2. Službenici za sprovođenje zakona treba da:</p> <p>1.2.1. budu pažljivi u pogledu stavova, zabrinutosti i potreba koje deca mogu izraziti tokom svog kontakta sa službenicima za sprovođenje zakona, pozitivno reagujući, kad god je to moguće, i objašnjavajući detetu na razumljiv jezik zašto se određeni stavovi, zahtevi ili očekivanja uzimaju u obzir, a drugi ne ;</p> <p>1.2.2.završe obuku za komunikaciju sa decom obaveznom za službenike za sprovođenje zakona koji se bave ovom kategorijom.</p> <p>1.3. Branilac deteta treba da proveri stavove, zabrinutosti, očekivanja i potrebe deteta, istovremeno ih prenoseći odgovarajućim organima i objašnjavajući šta dete može razumno očekivati od svog učešća u pravosudnom postupku.</p> <p>1.4. Tužioc i za maloletnike bi trebali da:</p>
--	--	--

<p>1.4.1. të krijojnë praktikën e marrjes dhe paraqitjes së deklaratave të viktimës ose procedurave të barasvlershme për të dëgjuar mendimet e fëmijës dhe të familjeve të tyre;</p> <p>1.4.2. të nxisin procese gjyqësore, në të cilat fëmijët viktimë mund të shprehin pikëpamjet e tyre dhe mund të dëgjojnë për dëmin që kanë pësuar.</p> <p>1.5. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët duhet të bëjnë përpjekjet për të bërë të mundur që fëmijët të shprehin pikëpamjet dhe shqetësimet e tyre lidhur me pjesëmarrjen e tyre në procedurë, duke siguruar që fëmijës:</p> <p>1.5.1. t'u merret mendimi për çështjet e parashtruara;</p> <p>1.5.2. t'i jepen këshilla për çështjet e ngritura;</p> <p>1.5.3. t'i jepet mundësia për të shprehur lirisht dhe në mënyrën e tyre, pikëpamjet dhe shqetësimet për përfshirjen e tyre në procedurë, shqetësimet e tyre për sigurinë lidhur me të akuzuarin, mënyrën në të cilën ata parapëlqejnë që të japin dëshmi dhe</p>	<p>1.4.1. establishing the practice of receiving and presenting victim statements or equivalent procedures to hear the opinions of children and their families;</p> <p>1.4.2. promoting litigation in which child victims can express their views and be heard about the harm they have suffered.</p> <p>1.5. Professionals working with and for children shall make efforts to make it possible for children to express their views and concerns regarding their participation in the proceeding, ensuring that the child:</p> <p>1.5.1. is consulted on the issues raised;</p> <p>1.5.2. is given advice on the issues raised;</p> <p>1.5.3. is given the opportunity to express freely and in their own way, the views and concerns about their involvement in the proceedings, their own security concerns about the accused, the way in which they prefer to testify, and their feelings about the outcome of the process;</p>	<p>1.4.1. uspostave praksu primanja i iznošenja izjava žrtava ili ekvivalentnih postupaka, kako bi se čulo mišljenje dece i njihovih porodica;</p> <p>1.4.2. podstaknu sudske procese u kojima deca žrtve mogu izraziti svoje stavove i biti saslušana o šteti koju su pretrpela.</p> <p>1.5. Stručni radnici koji rade sa decom i za decu trebaju uložiti napore kako bi omogućili deci da izraze svoje stavove i zabrinutosti u vezi sa svojim učešćem u postupku, obezbeđujući da:</p> <p>1.5.1. se od dece dobijaju mišljenja o pokrenutim pitanjima;</p> <p>1.5.2. im se daju saveti o pokrenutim pitanjima;</p> <p>1.5.3. im daju mogućnost da slobodno i na svoj način izraze stavove i zabrinutosti zbog njihovog učešća u postupku, njihove zabrinutosti o bezbednosti u vezi sa optuženim, načina na koji će dati svedočenja i njihove osećaje o ishodu postupka;</p>
---	---	---

<p>ndjenjat e tyre për përfundimet e procesit;</p> <p>1.5.4. t'i jepet konsideratë e duhur pikëpamjeve dhe shqetësimeve të tyre dhe, nëse nuk janë gjendje që të veprojnë kështu, t'ia shpjegojnë arsyet.</p> <p style="text-align: center;">Neni 18 E drejta e fëmijës për privatësi</p> <p>1. Në procedurë, fëmija ka të drejtë për mbrojtjen dhe respektimin e jetës së tij private, familjare, banesës, korrespondencës dhe duhet të mbrohet nga ndërhyrjet keqdashëse, arbitrare, dhe të kundërligjshme që prekin moralin dhe dinjitetin e fëmijës.</p> <p>2. Asnjë informacion nuk mund të publikohet, i cili mund të çojë në identifikimin e fëmijës, përveç në raste të jashtëzakonshme kur fëmija mund të përfitojë nëse çështja zbulohet ose publikohet.</p> <p>3. Nëse transferimi i të dhënave personale dhe të ndjeshme për fëmijën është i nevojshëm, duke marrë parasysh interesin më të mirë të fëmijës, institucionet përkatëse duhet të rregullojnë këtë transferim në përputhje me legjislacionin përkatës.</p>	<p>1.5.4. is given due consideration for their views and concerns and, if they are unable to do so, explain the reasons.</p> <p style="text-align: center;">Article 18 The right of the child to privacy</p> <p>1. In the procedure, the child shall have the right to the protection and respect of his or her private life, family, home, correspondence and shall be protected from malicious, arbitrary, and unlawful interference with the child's morality and dignity.</p> <p>2. No information may be published, which may lead to the identification of the child, except in exceptional cases where the child may benefit if the matter is discovered or published.</p> <p>3. If the transfer of personal and sensitive data about the child is necessary, taking into account the best interest of the child, the relevant institutions shall regulate this transfer in accordance with the relevant legislation.</p>	<p>1.5.4. pravilno uzmu u obzir njihovi stavovi i zabrinutosti i, ukoliko to nisu u stanju da to učine, da im se objasne razlozi.</p> <p style="text-align: center;">Član 18 Pravo deteta na privatnost</p> <p>1. U postupku, dete ima pravo na zaštitu i poštovanje svog privatnog života, porodice, doma, prepiske i mora biti zaštićeno od zlonamernog, proizvoljnog i nezakonitog mešanja u detetov moral i dostojanstvo.</p> <p>2. Ne smeju se objavljivati informacije koje mogu dovesti do identifikacije deteta, izuzev u izuzetnim slučajevima kada dete može imati koristi ukoliko se predmet otkrije ili objavi.</p> <p>3. Ukoliko je potreban prenos ličnih i osetljivih podataka o detetu, uzimajući u obzir najbolji interes deteta, nadležne institucije bi trebale da uredе taj prenos u skladu sa odgovarajućim zakonodavstvom.</p>
--	--	--

<p style="text-align: center;">Neni 19 Zbatimi i të drejtës së fëmijës për privatësi</p>	<p style="text-align: center;">Article 19 Exercising right of the child to privacy</p>	<p style="text-align: center;">Član 19 Ostvarivanje prava deteta na privatnost</p>
<p>1. Për të zbatuar të drejtën e fëmijës për privatësi, subjektet e mëposhtëm mund të marrin në shqyrtim:</p> <p>1.1.gjyqtarët për të mitur duhet të respektojnë fshehtësinë e informacionit për fëmijët, sipas rastit, të mbrojnë fshehtësinë e informacionit lidhur me fëmijët, duke urdhëruar përjashtimin e plotë të publikut dhe të mbajnë seancë me dyer të mbyllura;</p> <p>1.2.prokurorët për të mitur duhet të respektojnë fshehtësinë e informacionit për fëmijët viktimë dhe dëshmitarë të veprës penale, të kërkojnë marrjen e masave për mbrojtjen e identitetit të fëmijës viktimë ose dëshmitar, në rast se këto masa nuk zbatohen automatikisht, si dhe të ndjekë penalisht median nëse shkelet e drejta e fëmijës për sa i takon jetës private apo fshehtësisë së informacionit.</p> <p>1.3.profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët duhet të respektojnë rregullat e rrepta të konfidencialitetit, t'i mbajnë dokumentet që bëjnë publik të dhënat për</p>	<p>1. To exercise the right of the child to privacy, the following subjects may take into consideration:</p> <p>1.1. judges for minors shall respect the privacy of children, as appropriate, protect the confidentiality of information about children by ordering the complete exclusion of the public and hold a closed-door hearing;</p> <p>1.2. prosecutors for minors shall respect the confidentiality of information about child victims and witnesses of the crime, request that measures be taken to protect the identity of the child victim or witness, in case these measures are not implemented automatically, and prosecute the media if the child's right to privacy or confidentiality of information is infringed.</p> <p>1.3. professionals working with and for children must abide by strict confidentiality rules, keep documents</p>	<p>1. Za ostvarivanje prava deteta na privatnost, u obzir se mogu uzeti sledeći subjekti:</p> <p>1.1. sudije za maloletnike moraju poštovati privatnost dece, prema potrebi, zaštititi poverljivost podataka o deci nalažući potpuno isključenje javnosti i održavanje saslušanja iza zatvorenih vrata;</p> <p>1.2. tužioci za maloletnike moraju poštovati poverljivost podataka o deci žrtvama i svedocima zločina, zahtevati preduzimanje mera za zaštitu identiteta deteta žrtve ili svedoka, u slučaju da se te mere ne sprovede automatski, i kazneno goniti medije, ukoliko se detetu povredi pravo na privatnost ili poverljivost podataka.</p> <p>1.3. stručni radnici koji rade sa i za decu moraju se pridržavati strogih pravila poverljivosti, čuvati dokumente</p>

<p>fëmijën në vend të sigurt dhe mos t'ia bëjnë të ditur këtë informacion askujt, pa qenë paraprakisht të autorizuar;</p> <p>1.4. mediat duhet të miratojnë dhe zbatojnë masa vetërregulluese për të mbrojtur fshehtësinë e informacionit dhe të dhënat personale të viktimës. Në pajtim me këtë udhëzim administrativ dhe legjislacionin në fuqi, mbrojtja e privatësisë së fëmijës duhet të përcaktohet në Kodin e Etikës të Komisionit të Pavarur të Mediave dhe Kodin e Mediave të Shkruara të Kosovës, që përfshinë por nuk kufizohet në:</p> <p>1.4.1. dhënien e anonimitetit ose e një pseudonimi, përdorimin e ekraneve ose zërave maskues, fshirjen e emrave dhe elementeve të tjerë që mund të çojnë në identifikimin e një fëmije nga të gjitha dokumentet, duke ndaluar çdo formë të regjistrimit si foto, audio apo video,</p> <p>1.4.2. mbrojtjen e të dhënave personale, që përfshijnë por nuk kufizohen në procedura disiplinore, regjistrimi i rasteve të dhunës, trajtimi mjekësor në shkollë, orientimi shkollor, arsimi special për personat me aftësi të</p>	<p>that make the child's information public in a safe place, and not disclose this information to anyone without prior authorization.;</p> <p>1.4. the media shall adopt and implement self-regulatory measures to protect the confidentiality of information and personal data of the victim. In accordance with this Administrative Instruction and the legislation in force, the protection of the privacy of the child must be defined in the Code of Ethics of the Independent Media Commission and the Press Code of Kosovo, which includes but is not limited to:</p> <p>1.4.1. anonymization or giving a nickname, using screens or masking voices, deleting names and other elements that may lead to identifying a child from all documents, prohibiting any form of recording as photo, audio, or video,</p> <p>1.4.2. protection of personal data, including but not limited to disciplinary proceedings, registration of cases of violence, medical treatment at school, school orientation, special education for persons with disabilities</p>	<p>koji čine detetove informacije javnim na sigurnom mestu i ne smeju ih otkrivati nikome bez prethodnog odobrenja;</p> <p>1.4. mediji bi trebali usvojiti i sprovoditi sopstvene regulativne mere kako bi zaštitili poverljivost informacija i ličnih podataka žrtve. U skladu sa ovim Administrativnim uputstvom i važećim zakonodavstvom, zaštita privatnosti deteta mora biti definisana Etičkim kodeksom Nezavisne komisije za medije i Kodeksom za štampu Kosova, koji uključuje, ali nije ograničen na:</p> <p>1.4.1. davanje anonimnosti ili nadimka, korišćenje ekrana ili maskiranje glasova, brisanje imena i drugih elemenata koji mogu dovesti do identifikacije deteta iz svih dokumenata, zabrana bilo kog oblika snimanja kao što je fotografija, audio ili video zapis,</p> <p>1.4.2. zaštita ličnih podataka, uključujući, ali ne ograničavajući se na disciplinske postupke, registraciju slučajeva nasilja, lečenje u školi, školsku orijentaciju, specijalno obrazovanje za osobe sa invaliditetom</p>
---	---	---

<p>kufizuara dhe ndihma sociale për nxënësit nga familjet e varfëra.</p> <p style="text-align: center;">Neni 20 E drejta e fëmijës për siguri</p> <p>1. Fëmija gjatë procedurës ose proceseve të tjera të ndërlidhura duhet të mbrohet nga dëmtimi, përfshirë frikësimi, hakmarrja dhe viktimizimi sekondar.</p> <p>2. Masa të posaçme parandaluese duhet të zbatohen për fëmijët kur kryesi i pretenduar është prindi, anëtari i familjes ose kujdestari.</p> <p>3. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët, duhet që të njoftojnë autoritetet përkatëse, nëse dyshojnë se fëmija viktimë ose dëshmitar është dëmtuar, po dëmtohet apo ka gjasa që të dëmtohet.</p> <p>4. Kur fëmija mund të jetë objekt kanosjeje, kërcënimi ose dëmtimi, duhet të krijohen kushtet e përshtatshme për të garantuar sigurinë e fëmijës, përmes marrjes së masave si:</p> <p>4.1. shmangia e kontaktit të drejtpërdrejtë mes fëmijës viktimë dhe dëshmitarë dhe autorëve të veprave penale gjatë procedurës;</p>	<p>and social assistance for students from poor families.</p> <p style="text-align: center;">Article 20 The right of the child to security</p> <p>1. The child shall be protected from harm during the procedure or other related processes, including intimidation, retaliation and secondary victimization.</p> <p>2. Particular precautionary measures shall apply to children when the alleged perpetrator is a parent, a member of the family or a guardian.</p> <p>3. Professionals who work with and for children must notify the relevant authorities if they suspect that a child victim or witness has been harmed, is being harmed or is likely to be harmed.</p> <p>4. Where children may come into contact with intimidation, threats or harm, appropriate conditions must be established to ensure the safety of the child, by taking measures such as:</p> <p>4.1. avoiding direct contact between the child victim and witnesses and perpetrators during the proceedings;</p>	<p>i socijalnu pomoć učenicima iz siromašnih porodica.</p> <p style="text-align: center;">Član 20 Pravo deteta na bezbednost</p> <p>1. Dete treba zaštititi od štete tokom postupka ili drugih srodnih procesa, uključujući zastrašivanje, odmazdu i sekundarnu viktimizaciju.</p> <p>2. Posebne mere predostrožnosti se trebaju primeniti na decu kada je navodni počinitelj roditelj, član porodice ili staratelj.</p> <p>3. Stručni radnici koji rade sa i za decu moraju obavestiti nadležne organe ukoliko sumnjaju da je dete žrtva ili svedok povređeno, oštećeno ili je verovatno da će biti oštećeno.</p> <p>4. Kada dete može biti predmet zastrašivanja, pretnje ili oštećenja, moraju se uspostaviti odgovarajući uslovi da se osigura bezbednost deteta, preduzimanjem mera kao što su:</p> <p>4.1. izbegavanje direktnog kontakta između deteta žrtve i svedoka i učinilaca krivičnih dela tokom postupka;</p>
--	---	--

<p>4.2. të lëshohen nga gjykata urdhra për kufizim lëvizjeje;</p> <p>4.3. të urdhërohet paraburgimi i të akuzuarit dhe të vendosen kushte të veçanta garancie për “kufizimin e të gjithë kontakteve” për lirim me kusht;</p> <p>4.4. të jepet masa e arrestit shtëpiak për të pandehurin;</p> <p>4.5. kur është e mundur dhe e nevojshme, t’u ofrohet fëmijës viktimë dhe dëshmitarë mbrojtje nga policia ose nga Organi i Kujdestarisë, në partneritet me subjektet tjera publike dhe private që ofrojnë mbrojtje dhe strehim dhe të mos bëhet publike vendndodhja e tyre.</p> <p style="text-align: center;">Neni 21 Zbatimi i të drejtës së fëmijës për siguri</p> <p>1. Për të mundësuar sigurinë e fëmijës në procedurë subjektet e mëposhtme duhet të konsiderojnë:</p> <p>1.1. Gjyqtari për të mitur duhet që:</p>	<p>4.2. issuing restriction orders by the court;</p> <p>4.3. ordering the detention of the accused and imposing particular conditions of guarantee on "limiting all contacts" on bail;</p> <p>4.4. issue an order for home detention for the defendant;</p> <p>4.5. where possible and necessary, provide child protection and witness protection to the child by the police or the Custodian Body, in partnership with other public and private entities providing protection and shelter, and not disclose their whereabouts.</p> <p style="text-align: center;">Article 21 Exercising the right of the child to security</p> <p>1. In order to enable the safety of the child in the procedure, the following subjects shall consider:</p> <p>1.1. The judge for minors:</p>	<p>4.2. izdavanje naloga za ograničenje kretanja od strane suda;</p> <p>4.3. da se naloži pritvor optuženom i nametanje posebnih uslova garancije za „ograničavanje svih kontakata” za uslovno oslobađanje;</p> <p>4.4. izdavanje mera za kućni pritvor za okrivljenog;</p> <p>4.5. tamo gde je to moguće i potrebno, pružiti zaštitu deteta žrtve i svedoka od strane policije ili starateljskog tela, u partnerstvu sa drugim javnim i privatnim subjektima koji pružaju zaštitu i sklonište, i ne otkrivati njihovo prebivalište.</p> <p style="text-align: center;">Član 21 Ostvarivanje prava deteta na bezbednost</p> <p>1. Da bi se omogućila bezbednost deteta u postupku, u obzir se mogu uzeti sledeći subjekti:</p> <p>1.1. Sudija za maloletnike treba da:</p>
---	---	--

<p>1.1.1. ta mbrojtë fëmijën nga fyerjet, provokimet, kërcënimet dhe sulmet, gjatë gjithë seancës;</p> <p>1.1.2. paralajmërojë ose gjobit një pjesëmarrës në procedurë gjyqësore ose ndonjë person tjetër që fyen, kërcënon ose cenon sigurinë e fëmijës para gjyqit.</p> <p>1.1.3. krijojnë kushtet e përshtatshme për të garantuar sigurinë e fëmijës, kur fëmijët mund të jenë objekt kanosjeje, kërcënimesh ose dëmtimi. Këto masa mbrojtëse mund të përfshijnë shmangien e kontaktit të drejtpërdrejtë mes fëmijës viktimë dhe dëshmitarë dhe autorëve të veprave penale në çdo etapë të procesit gjyqësor;</p> <p>1.1.4. në rastin e kërcënimit serioz ndaj një fëmije, informon prokurorin për të mitur me qëllim që të nisë procedurën e ndjekjes penale;</p> <p>1.1.5. me kërkesën e palëve ose të mbrojtësit të fëmijës, urdhëron policinë që të marrë masat e nevojshme për mbrojtjen e fëmijës;</p> <p>1.1.6. kur është e nevojshme, të urdhërojnë masa mbrojtëse për fëmijët, të cilat duhet të vazhdojnë për aq kohë sa</p>	<p>1.1.1. defending the child from insults, provocations, threats and attacks throughout the hearing;</p> <p>1.1.2. warning or imposing fines to a participant in court proceedings or any other person who insults, threatens or endangers the safety of the child during the trial.</p> <p>1.1.3. creating appropriate conditions to ensure the safety of the child, when children may be the subject of intimidation, threats or harm. These protective measures may include avoiding direct contact between the child victim and witnesses and perpetrators at any stage of the proceedings;</p> <p>1.1.4. in the case of a serious threat to a child, inform the Prosecutor for minors in order to initiate criminal proceedings;</p> <p>1.1.5. at the request of the parties or the child's guardian, order the police to take the necessary measures for the protection of the child;</p> <p>1.1.6. when necessary, order protective measures for children, which should continue for as long as</p>	<p>1.1.1. zaštiti dete od vređanja, provokacija, pretnji i napada tokom čitavog ročišta;</p> <p>1.1.2. upozori ili kazni učesnika u sudskom postupku ili bilo koje drugo lice koje vređa, preti ili ugrožava bezbednost deteta tokom suđenja.</p> <p>1.1.3. stvori odgovarajuće uslove da se osigura bezbednost deteta, kada bi deca mogla biti predmet zastrašivanja, pretnji ili štete. Te zaštitne mere mogu uključivati izbegavanje direktnog kontakta između deteta žrtve i svedoka i učinilaca u bilo kojoj fazi postupka;</p> <p>1.1.4. u slučaju ozbiljne pretnje detetu, obavesti tužioca za maloletnike radi pokretanja krivičnog gonjenja;</p> <p>1.1.5. na zahtev strana ili branioca deteta, naloži policiji da preduzme potrebne mere za zaštitu deteta;</p> <p>1.1.6. kada je potrebno, naloži zaštitne mere za dete, koje bi trebale trajati onoliko dugo koliko je potrebno, čak i</p>
---	---	---

<p>është e nevojshme, edhe pas daljes së tyre para gjyqit.</p> <p>1.2. Prokurorët për të mitur, sipas rastit, të kërkojnë masa mbrojtëse për fëmijët, të cilat duhet të vazhdojnë për aq kohë sa është e nevojshme, edhe pas procedurave gjyqësore të menjëhershme.</p> <p>1.3. Zyrtarët e zbatimit të ligjit:</p> <p>1.3.1. Drejtoria e Përgjithshme e Policisë të krijojë njësi të veçanta policore, të specializuara dhe trajnuar për zbatimin e masave mbrojtëse për fëmijët;</p> <p>1.3.2. Akademia e Kosovës për Siguri Publike të sigurojë trajnim për zyrtarët e zbatimit të ligjit për çështje lidhur me mbrojtjen e fëmijës, përfshirë trajnimin e personelit të specializuar të njësive policore për t'i hetuar ankesat dhe denoncimet për abuzim ndaj fëmijës në një mënyrë që është e përshtatshme për ta dhe që siguron mbrojtje maksimale.</p> <p>1.4. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët duhet të:</p> <p>1.4.1. respektojnë detyrimin për të bërë kallëzimin e abuzimit ndaj fëmijës dhe të kontribuojnë ndaj nismave për të bërë të</p>	<p>necessary, even after their appearance before the court.</p> <p>1.2. Prosecutors for minors, as appropriate, shall seek protective measures for children, which should continue for as long as necessary, even after immediate court proceedings.</p> <p>1.3. Law Enforcement Officers:</p> <p>1.3.1. The General Directorate of Police establishes special police units, specialized and trained for the implementation of protection measures for children;</p> <p>1.3.2. The Kosovo Academy for Public Safety provides training for law enforcement officers on child protection issues, including the training of specialized police personnel to investigate complaints and reports of child abuse in a manner that is suitable for them and provides maximum protection.</p> <p>1.4. Professionals working with and for children must:</p> <p>1.4.1. respect the obligation to report child abuse and to contribute to initiatives to enable child abuse to be reported;</p>	<p>nakon njihovog pojavljivanja pred sudom.</p> <p>1.2. Tužioc i za maloletnike, prema potrebi, traže zaštitne mere za decu, koje bi trebale trajati onoliko dugo koliko je potrebno, čak i nakon neposrednog sudskog postupka.</p> <p>1.3. Službenici za sprovođenje zakona:</p> <p>1.3.1. Generalna direkcija policije uspostavlja posebne policijske jedinice, specijalizovane i obučene za sprovođenje mera zaštite dece;</p> <p>1.3.2. Kosovska akademija za javnu bezbednost obezbeđuje obuku za službenike za sprovođenje zakona o pitanjima zaštite dece, uključujući obuku specijalizovanog policijskog osoblja da istražuje pritužbe i izveštaje o zlostavljanju dece na način koji je pogodan za njih i pruža maksimalnu zaštitu.</p> <p>1.4. Stručni radnici koji rade sa i za decu treba da:</p> <p>1.4.1. poštuju obavezu prijavljivanja zlostavljanja dece i doprinose inicijativama koje omogućavaju prijavljivanje zlostavljanja dece;</p>
---	---	---

<p>mundur kallëzimin e abuzimit ndaj fëmijës;</p> <p>1.4.2. krijojnë alternativa ndaj kujdesit institucional për fëmijët, të cilët i kanë larguar nga mjedisi i tyre familjar;</p> <p>1.4.3. informojnë publikun për legjislacionin që ofron mbrojtjen e fëmijës duke përfshirë por mos u kufizuar në mbrojtjen e fëmijës viktimë dhe dëshmitarë.</p> <p>III. DREJTËSIA MIKE NDAJ FËMIJËS PARA, GJATË DHE PAS PROCEDURAVE</p> <p>Neni 22 Verifikimi i profesionistëve që punojnë me dhe për fëmijët</p> <p>Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët duhet, kur është e nevojshme, t'i nënshtrohen verifikimit të rregullt, sipas legjislacionit në fuqi dhe pa paragjykuar pavarësinë e gjyqësorit, për të siguruar përshtatshmërinë e tyre për të punuar me fëmijë.</p>	<p>1.4.2. create alternatives to institutional care for children who have been removed from their family environment;</p> <p>1.4.3. inform the public about legislation providing for child protection including, but not limited to, child victims and witnesses'- protection.</p> <p>III. CHILD-FRIENDLY JUSTICE BEFORE, DURING AND AFTER JUDICIAL PROCEEDINGS</p> <p>Article 22 Verification of professionals working with and for children</p> <p>Professionals working with and for children shall, where necessary, undergo regular verification, in accordance with applicable law and without prejudice to the independence of the judiciary, to ensure their suitability for working with children.</p>	<p>1.4.2. stvaraju alternative institucionalnoj brizi za decu koja su udaljena iz svog porodičnog okruženja;</p> <p>1.4.3. obaveštavaju javnost o zakonodavstvu koje predviđa zaštitu dece, uključujući, ali ne ograničavajući se na zaštitu dece žrtava i svedoka.</p> <p>III. PRAVDA PRILAGOĐENA DECI PRE, TOKOM I NAKON SUDSKOG POSTUPKA</p> <p>Član 22 Provera stručnih radnika koji rade sa i za decu</p> <p>Stručni radnici koji rade sa i za decu treba da, prema potrebi, prolaze redovnu proveru, u skladu sa važećim zakonodavstvom i ne dovodeći u pitanje nezavisnost pravosuđa, kako bi se obezbedila njihova pogodnost za rad sa decom.</p>
---	---	--

<p style="text-align: center;">Neni 23 Trajnimi i profesionistëve</p> <p>1. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët duhet të marrin trajnim të nevojshëm ndërdisiplinor për:</p> <p style="padding-left: 40px;">1.1. të drejtat dhe nevojat e fëmijëve të grup moshave të ndryshme, për procedurat që u përshtaten atyre, si dhe për teknikat e duhura të intervistimit;</p> <p style="padding-left: 40px;">1.2. në përdorimin e gjuhës miqësore ndaj fëmijës dhe zhvillimin e njohurive për psikologjinë e fëmijës.</p> <p>2. Instituti Kosovar për Administratë Publike, Akademia e Drejtësisë, Akademia për Siguri Publike, duhet të krijojnë kurse specifike trajnimi për profesionistët që punojnë me dhe për fëmijë në pajtim me dispozitat e përcaktuara në këtë udhëzim administrativ dhe legjislacionin tjetër në fuqi.</p>	<p style="text-align: center;">Article 23 Training of professionals</p> <p>1. Professionals working with and for children shall receive the necessary interdisciplinary training on:</p> <p style="padding-left: 40px;">1.1. the rights and needs of children of different age groups, the procedures that suit them, as well as the appropriate interviewing techniques;</p> <p style="padding-left: 40px;">1.2. the use of child-friendly language and the development of knowledge of child psychology.</p> <p>2. The Kosovo Institute for Public Administration, the Academy of Justice, the Academy for Public Safety shall establish specific training courses for professionals working with and for children in accordance with the provisions set out in this Administrative Instruction and other legislation in force.</p>	<p style="text-align: center;">Član 23 Obuka stručnih radnika</p> <p>1. Stručni radnici koji rade sa i za decu treba da dobiju potrebnu interdisciplinarnu obuku o:</p> <p style="padding-left: 40px;">1.1. pravima i potrebama dece raznih starosnih grupa, postupcima koji im odgovaraju, kao i odgovarajuće tehnike intervjuisanja;</p> <p style="padding-left: 40px;">1.2. upotreba jezika prilagođenog deci i razvoj znanja o dečjoj psihologiji.</p> <p>2. Kosovski institut za javnu upravu, Akademija pravde, Akademija za javnu bezbednost, treba da organizuju posebne kurseve obuke za stručne radnike koji rade sa i za decu, u skladu sa odredbama navedenim u ovom Administrativnom uputstvu i ostalom važećem zakonodavstvu.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 24 Qasja gjithëpërfshirëse</p> <p>1. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët duhet të bashkëpunojnë në mënyrë që të sigurohet një vlerësim gjithëpërfshirës i</p>	<p style="text-align: center;">Article 24 Inclusive approach</p> <p>1. Professionals working with and for children shall cooperate in order to ensure an inclusive evaluation of the child,</p>	<p style="text-align: center;">Član 24 Sveobuhvatni pristup</p> <p>1. Stručni radnici koji rade sa i za decu trebaju saradivati, kako bi obezbedili sveobuhvatnu procenu deteta, poštujući</p>

<p>fëmijës, duke respektuar të drejtën e fëmijës për jetë private dhe familjare.</p> <p>2. Duhet të vendoset një kornizë e përbashkët vlerësimi për profesionistët që punojnë me ose për fëmijë gjatë procedurës ose ndërhyrjeve që përfshijnë ose prekin fëmijët për të siguruar ndonjë mbështetje të nevojshme për ata që marrin vendime.</p> <p style="text-align: center;">Neni 25 Fëmijët dhe policia</p> <p>1. Në të gjitha situatat kur fëmijët mund të vijnë në kontakt me policinë, policia duhet të zbatojë udhëzimet për drejtësinë mike ndaj fëmijës, me një rëndësi të veçantë kur merren me fëmijë me nevojë për mbrojtje.</p> <p>2. Policia duhet të respektojë të drejtat personale dhe dinjitetin e të gjithë fëmijëve dhe duhet të marrin parasysh moshën dhe pjekurinë e tyre dhe çdo nevojë të veçantë të tyre.</p> <p>3. Kurdoherë që një fëmijë privohet nga liria, fëmija duhet të informohet, në një mënyrë dhe gjuhë që është e kuptueshme dhe e përshtatshme për moshën, për arsyet për të cilat është privuar nga liria, si dhe duhet të</p>	<p>respecting the child's right to privacy and family life.</p> <p>2. A common evaluation framework shall be established for professionals working with or for children during the procedure or interventions involving or affecting children, to provide any necessary support to decision makers.</p> <p style="text-align: center;">Article 25 Children and the police</p> <p>1. In all situations where children may come into contact with the police, the police shall implement child-friendly justice guidelines, with particular importance when dealing with children in need of protection.</p> <p>2. The police shall respect the personal rights and dignity of all children and take into account their age and maturity and any special needs of them.</p> <p>3. Whenever a child is deprived of liberty, the child shall be informed, in a manner and language that is understandable and age-appropriate, of the reasons for which he or she has been deprived of liberty, and the</p>	<p>pravo deteta na privatnost i porodični život.</p> <p>2. Treba uspostaviti zajednički okvir procene za stručne radnike koji rade sa ili za decu tokom postupka ili intervencija, koje uključuju ili utiču na decu, kako bi se pružila bilo kakva potrebna podrška donosiocima odluka.</p> <p style="text-align: center;">Član 25 Deca i policija</p> <p>1. U svim situacijama u kojima deca mogu doći u kontakt sa policijom, policija bi trebala da sprovodi smernice pravde prilagođene deci, od posebne važnosti kada se radi sa decom kojoj je potrebna zaštita.</p> <p>2. Policija treba da poštuje lična prava i dostojanstvo sve dece i mora uzeti u obzir njihov uzrast i zrelost i sve njihove posebne potrebe.</p> <p>3. Kad god je dete lišeno slobode, dete mora biti obavješteno, na način i jezik koji je razumljiv i primeren starosti, o razlozima zbog kojih je lišeno slobode i mora se obezbediti prisustvo predstavnika starateljskog organa.</p>
---	---	---

<p>sigurohet prania e përfaqësuesit të Organit të Kujdestarisë.</p> <p>4. Fëmijës, që nga momenti i privimit të lirisë, duhet t'i jepet mundësia që të kontaktojë menjëherë përfaqësuesin ligjor ose një person të cilit ai i besojnë si dhe duhet t'i sigurohet qasje te një avokat.</p> <p>5. Përfaqësuesi ligjor duhet të njoftohet menjëherë për ndalimin e fëmijës së tyre gjegjësisht për praninë e fëmijës në stacion policor, duke i dhënë detaje mbi arsyen pse fëmija është mbajtur dhe u kërkohet të vijnë në stacion. Fëmijët kanë të drejtë për të informuar një person të rritur të cilit ata i besojnë nëse prindi nuk mund të arrihet ose identiteti i tyre është i është i panjohur, ose nëse prindi mund të rrezikonte thellësisht procedurën ose nëse informimi i prindit do të ishte në kundërshtim me interesin më të mirë të fëmijës.</p> <p>6. Policia duhet të sigurojë që, sa është e mundur, asnjë fëmijë në kujdestarinë e tyre nuk është ndaluar së bashku me të rriturit.</p> <p>7. Fëmija që privohet nga liria në polici duhet të mbahet në kushte të sigurta dhe të përshtatshme për nevojat e tij, ku ndalimi nuk mund të kalojë njëzetekatër (24) orë dhe pas</p>	<p>presence of a representative of the Custodian Body shall be ensured.</p> <p>4. The child, from the moment of deprivation of liberty, shall be given the opportunity to immediately contact the legal representative or a person whom he/she trusts and shall be given access to a lawyer.</p> <p>5. The legal representative shall be notified immediately of the detention of their child, i.e. the presence of the child in the police station, giving details on why the child was detained and be asked to come to the station. Children shall have the right to inform an adult whom they trust if the parent cannot be reached or whose identity is unknown, or if the parent could seriously jeopardize the procedure or if informing the parent would be in contradiction with the best interest of the child.</p> <p>6. Police shall ensure that, as far as possible, no child in their custody is detained along with adults.</p> <p>7. A child deprived of his/her liberty by the police shall be kept in safe and appropriate conditions for his/her needs, where detention may not exceed twenty-four (24)</p>	<p>4. Detetu, od trenutka lišavanja slobode, treba dati mogućnost da odmah kontaktira pravnog zastupnika ili osobu kojoj veruje i treba mu omogućiti pristup advokatu.</p> <p>5. Pravnog zastupnika treba odmah obavestiti o zadržavanju deteta, odnosno o prisustvu deteta u policijskoj stanici, navodeći detalje zašto je dete zadržano i zamoliti ga da dođe u stanicu. Deca imaju pravo da obaveste odraslu osobu kojoj veruju, ukoliko roditelja nije moguće dobiti ili čiji je identitet nepoznat ili ukoliko bi roditelj mogao ozbiljno ugroziti postupak ili ukoliko bi obaveštavanje roditelja bilo u suprotnosti sa najboljim interesom deteta.</p> <p>6. Policija bi trebala da obezbedi da, koliko je to moguće, nijedno dete u njihovom pritvoru ne bude pritvoreno zajedno sa odraslima.</p> <p>7. Dete koje je policija lišila slobode će se držati u bezbednim i odgovarajućim uslovima za njegove potrebe, pri čemu pritvor ne može biti duži od dvadeset četiri</p>
---	--	--

<p>kalimit të kësaj periudhe, policia e liron të miturin, përveç nëse gjyqtari për të mitur cakton paraburgim.</p> <p style="text-align: center;">Neni 26 Drejtësia mike ndaj fëmijës para procedurave gjyqësore</p> <p>1. Ndaj fëmijës, i cili në kohën e kryerjes së veprës penale nuk e ka arritur moshën katërmëdhjetë (14) vjet, nuk mund të fillohet procedura gjyqësore dhe nuk mund t'i shqiptohet dënimi, dhe sapo të vërtetohet moshja e mitur e fëmijës, prokurori për të mitur e pushon procedurën dhe njofton organin e kujdestarisë.</p> <p>2. Në rastin kur moshja e personit nuk është plotësisht e përcaktuar, por ekzistojnë arsye që lënë të nënkuptohet se personi është fëmijë, ky person konsiderohet fëmijë, derisa moshja e tij të jetë përcaktuar plotësisht.</p> <p>3. Në asnjë rrethanë, fëmija, që merret në përkujdesje nga organi i kujdestarisë, nuk vendoset në një institucion ndëshkimor.</p> <p>4. Alternativa e procedurave gjyqësore zbatohet sa herë që është në interesin më të mirë të fëmijës dhe përdorimi paraprak i alternativave të tilla nuk pengon qasjen e fëmijës në drejtësi.</p>	<p>hours, and after this period the police shall release the minor, unless the judge for minors arranges detention.</p> <p style="text-align: center;">Article 26 Child-friendly justice to the child before the court proceedings</p> <p>1. A child, who at the time of the commission of the criminal offense has not reached the age of fourteen (14) years, may not be prosecuted and may not be sentenced, and as soon as the minor age of the child is established, the Prosecutor for minors terminates the procedure and notifies the Custodian Body.</p> <p>2. In the case when the age of the person is not fully determined, but there are reasons that imply that the person is a child, this person is considered a child, until his/her age is fully determined.</p> <p>3. Under no circumstances is a child taken care of by a Custodian Body placed in a penitentiary institution.</p> <p>4. The alternative of court proceedings is applied whenever it is in the best interest of the child and the prior use of such alternatives does not impede the child's access to justice.</p>	<p>(24) sata, a nakon tog perioda policija će maloletnika pustiti na slobodu, izuzev ukoliko sudija za maloletnike ne odredi pritvor.</p> <p style="text-align: center;">Član 26 Pravda prilagođena deci pre sudskih postupaka</p> <p>1. Prema detetu, koje u vreme činjenja krivičnog dela nije navršilo četrnaest (14) godina, ne može započeti sudski postupak i ne može mu se izreći kazna, a čim se utvrdi maloletnost deteta, Tužilac za maloletnike obustavlja postupak i obaveštava starateljski organ.</p> <p>2. U slučaju kada starost lica nije u potpunosti određena, ali postoje razlozi koji ukazuju da je lice dete, to lice se smatra detetom, dok se njegova starost u potpunosti ne utvrdi.</p> <p>3. Starateljsko telo, ni pod kojim okolnostima, ne brine o detetu smeštenom u kaznenu ustanovu.</p> <p>4. Alternativa sudskog postupka se primenjuje kad god je to u najboljem interesu deteta i prethodna upotreba takvih alternativa ne ometa detetov pristup pravdi.</p>
---	---	--

<p>5. Fëmijët duhet të informohen dhe këshillohen plotësisht për mundësinë që të drejtohen në një proces gjyqësor ose në alternativa jashtë gjyqësore dhe pasojat e mundshme të secilit opsion, dhe rëndësi duhet t'i jepet pikëpamjeve të fëmijës.</p> <p>6. Në rast të alternativave jashtë gjyqësore, përfshirë ndërmjetësimin, një fëmijë duhet të ketë mundësinë për të dhënë pëlqimin dhe duhet t'i jepet mundësia për të marrë këshilla dhe ndihmë juridike dhe të tjera në përcaktimin e përshtatshmërisë së alternativës jashtëgjyqësore të propozuar.</p> <p style="text-align: center;">Neni 27 Privimi nga liria</p> <p>1. Çdo formë e privimit nga liria e fëmijës duhet të shmanget dhe të konsiderohet zgjidhje e fundit, e përdorur për kohën më të shkurtër të mundshme dhe e kufizuar në raste serioze.</p> <p>2. Kohëzgjatja e masës së privimit nga liria duhet caktuar nga autoriteti gjyqësor, pa përjashtuar mundësinë e lirimit të parakohshëm të fëmijës.</p>	<p>5. Children should be fully informed and advised of the possibility of being directed to litigation or alternatives outside the courtroom and the possible consequences of each option, and importance should be given to the views of the child.</p> <p>6. In the case of alternatives outside the courtroom, including mediation, a child should have the opportunity to give consent and should be given the opportunity to receive legal and other advice and assistance in determining the suitability of the proposed outside the courtroom alternative.</p> <p style="text-align: center;">Article 27 Deprivation of liberty</p> <p>1. Any form of deprivation of liberty of the child shall be avoided and a last resort should be considered, used for the shortest time possible and limited to serious cases.</p> <p>2. The duration of the measure of deprivation of liberty shall be determined by the judicial authority, without excluding the possibility of early release of the child.</p>	<p>5. Deca bi trebala biti u potpunosti obaveštena i savetovana o mogućnosti usmeravanja na sudski postupak ili alternative van sudnice i o mogućim posledicama svake opcije, a važnost treba pridati i stavovima deteta.</p> <p>6. U slučaju alternativa van sudnice, uključujući posredovanje, dete bi trebalo imati mogućnost dati saglasnost i trebalo bi mu se dati mogućnost da dobije pravni i drugi savet i pomoć u utvrđivanju prikladnosti predložene alternative van sudnice.</p> <p style="text-align: center;">Član 27 Lišavanje slobode</p> <p>1. Svaki oblik lišavanja slobode deteta treba izbegavati i smatrati krajnjim sredstvom, koristiti ga u najkraćem mogućem roku i ograničiti na ozbiljne slučajeve.</p> <p>2. Trajanje mere lišavanja slobode treba da odredi sudski organ, ne isključujući mogućnost prevremenog puštanja deteta.</p>
--	---	---

<p>3. Fëmija i privuar nga liria duhet të trajtohet në mënyrë njerëzore dhe me respekt të të drejtave dhe dinjitetit të tij, dhe në mënyrë të përshtatshme për moshën.</p> <p>4. Kur shqiptohet privimi i lirisë, fëmija, si rregull, duhet të mbahet veçmas nga të rriturit, në institucione të krijuara posaçërisht për ta, përveç kur plotësohen kushtet në mënyrë kumulative:</p> <p>4.1. mbajtja në paraburgim me të rriturit, bëhet në raste të jashtëzakonshme, siç janë ato që përfshijnë foshnjat, kur është e nevojshme që të mos ndahen nga një prind i ndaluar, ose në rastin e fëmijës të imigrantëve të ndaluar që nuk duhet të ndahen nga familja e tyre;</p> <p>4.2. ambienti i ndalimit të fëmijës është i përshtatshëm për nevojat e tij;</p> <p>4.3. ndalimi me të rriturit bazohet në interesin më të mirë të fëmijës.</p> <p>5. Fëmija ka edhe të drejtat si vijon:</p> <p>5.1. të mos i nënshtrohet torturës, trajtimeve ose dënimeve mizore, çnjerëzore ose poshtëruese;</p>	<p>3. A child deprived of liberty shall be treated humanely and with respect for his or her rights and dignity, and in an age-appropriate manner.</p> <p>4. When deprivation of liberty is imposed, the child, as a rule, shall be kept separately from adults, in institutions created specifically for them, except when the conditions are met cumulatively:</p> <p>4.1. detention with adults is done in exceptional cases, such as those involving infants, when it is necessary not to be separated from a detained parent, or in the case of a child of detained immigrants who should not be separated from their family;</p> <p>4.2. the child detention environment is suitable for his/her needs;</p> <p>4.3. detention with adults is based on the best interest of the child.</p> <p>5. The child shall also have the following rights:</p> <p>5.1. not be subjected to torture, cruel, inhuman or degrading treatment or punishment;</p>	<p>3. Prema detetu lišenom slobode se treba postupati čovečno i uz poštovanje njegovih prava i dostojanstva i na način primeren uzrastu.</p> <p>4. Kada se izriče mera lišavanja slobode, dete, po pravilu, treba da bude odvojeno od odraslih, u ustanovama uspostavljenim posebno za njih, izuzev kada se uslovi kumulativno ispunjavaju:</p> <p>4.1. držanje u pritvor sa odraslima se vrši u izuzetnim slučajevima, poput onih koji uključuju novorođenčad, kada je neophodno da se ne odvoja od pritvorenog roditelja ili u slučaju deteta pritvorenih imigranata koji ne treba da budu odvojeni od porodice;</p> <p>4.2. okruženje za zadržavanje deteta je prikladno za njegove potrebe;</p> <p>4.3. pritvor sa odraslima se zasniva na najboljem interesu deteta.</p> <p>5. Dete takođe ima sledeća prava:</p> <p>5.1. da ne bude podvrgnuto mučenju, okrutnom, nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju;</p>
---	--	--

<p>5.2. të mbajë kontakte të rregullta dhe domethënëse me prindërit, familjen dhe miqtë përmes vizitave dhe korrespondencës, përveç kur kërkohen kufizime në interes të drejtësisë dhe interesa të fëmijës, dhe kufizimet për këtë të drejtë nuk duhet të përdoren kurrë si dënim;</p> <p>5.3. të merr arsimin e duhur, udhëzimin profesional dhe trajnim, kujdes mjekësor dhe gëzojë lirinë e mendimit, besimit dhe fesë dhe qasjen në kohën e lirë, përfshirë edukimin fizik dhe sportin;</p> <p>5.4. në qasje në programet për kthimin e fëmijës në bashkësitë e tij, duke pasur vëmendje të plotë për nevojat emocionale dhe fizike të fëmijës, marrëdhëniet e tij familjare, strehimin, shkollimin dhe punësimin, mundësitë dhe statusin socio-ekonomik.</p> <p>6. Të miturit e pashoqëruar, pavarësisht nëse janë ata që kërkojnë azil, nuk duhet të privohen nga liria vetëm si rezultat i mungesës së statusit të qëndrimit.</p> <p>7. Të miturve që qëndrojnë në ambiente paraburgimi u duhet garantuar përfitimi i aktiviteteve dhe programeve, për të nxitur</p>	<p>5.2. maintain regular and meaningful contact with parents, family and friends through visits and correspondence, except where restrictions are sought in the interests of justice and the best interests of the child, and restrictions on this right should never be used as punishment;</p> <p>5.3. receive proper education, vocational guidance and training, medical care and enjoy freedom of thought, religion and belief and access to leisure, including physical education and sports;</p> <p>5.4. access to programs for child return in their communities, paying full attention to the child's emotional and physical needs, family relationships, housing, education and employment, opportunities and socio-economic status.</p> <p>6. Unaccompanied minors, regardless of whether they are seeking asylum, shall not be deprived of their liberty solely as a result of lack of residence status.</p> <p>7. Minors in detention facilities shall be guaranteed the benefit of activities and programs to promote and maintain health</p>	<p>5.2. da održava redovne i sadržajne kontakte sa roditeljima, porodicom i prijateljima putem poseta i prepiske, izuzev kada se zahtevaju ograničenja u interesu pravde i najboljeg interesa deteta, a ograničenja ovog prava nikada ne bi smela da se koriste kao kazna;</p> <p>5.3. da stekne odgovarajuće obrazovanje, profesionalno usmeravanje i obuku, medicinsku zaštitu i uživa slobodu mišljenja, veroispovesti i uverenja i pristup slobodnom vremenu, uključujući fizičko vaspitanje i sport;</p> <p>5.4. pristup programima povratka deteta njegovoj zajednici, posvećujući punu pažnju detetovim emocionalnim i fizičkim potrebama, porodičnim odnosima, stanovanju, obrazovanju i zapošljavanju, mogućnostima i socijalno-ekonomskom statusu.</p> <p>6. Maloletnici bez pratnje, bez obzira da li traže azil, ne treba da budu lišeni slobode samo kao rezultat nedostatka boravišnog statusa.</p> <p>7. Maloletnicima koji borave u pritvorskim objektima treba garantovati korist od aktivnosti i programa, u cilju</p>
---	---	--

<p>dhe ruajtur shëndetin dhe vetë respektin, ndjenjën e përgjegjësisë dhe për të inkurajuar ata në zhvillimin e potencialit të tyre si anëtarë të shoqërisë.</p> <p style="text-align: center;">Neni 28 Qasja në gjykatë dhe ndihma juridike pa pagesë</p> <p>1. Fëmijët, të cilët i kuptojnë mjaftueshëm të drejtat e tyre dhe mjetet për t'i mbrojtur të drejtat e tyre, kanë të drejtë për të ngritur një çështje në gjykatë.</p> <p>2. Qasja e fëmijës në gjykatë duhet mundësuar edhe në rastet e konfliktit të interesi midis fëmijës dhe përfaqësuesit ligjor, me ç'rast kërkesa për pëlqim prindëror duhet të shmanget. Në këto raste merret pëlqimi i Organit të Kujdestarisë, gjegjësisht kujdestaria në raste të veçanta, siç është përcaktuar me Ligjin për Familjen.</p> <p>3. Përfaqësimi i duhur dhe e drejta për t'u përfaqësuar në mënyrë të pavarur nga prindërit duhet të garantohet, veçanërisht në procedurat kur prindërit, anëtarët e familjes ose kujdestarët janë shkelësit e pretenduar.</p> <p>4. Refuzimi i panevojshëm i prindit nuk duhet ta ndalojë fëmijën t'i drejtohet gjykatës.</p>	<p>and self-respect, a sense of responsibility and to encourage them to develop their potential as members of society.</p> <p style="text-align: center;">Article 28 Access to court and free legal aid</p> <p>1. Children who have a sufficient understanding of their rights, and the means to protect their rights, shall have the right to bring a case to court.</p> <p>2. The child's access to court shall also be enabled in cases of conflict of interest between the child and the legal representative, in which case the request for parental consent shall be avoided. In these cases, the consent of the Custodian Body is obtained, i.e. custody in special cases, as defined by the Law on Family.</p> <p>3. Proper representation and the right to be represented independently by parents shall be guaranteed, especially in proceedings where the parents, family members or guardians are the alleged offenders.</p> <p>4. Unnecessary parental rejection shall not prevent the child from going to court.</p>	<p>podsticaja i održavanja zdravlja i samopoštovanja, osećaja odgovornosti i podsticati ih da razvijaju svoj potencijal kao članovi društva.</p> <p style="text-align: center;">Član 28 Pristup sudu i besplatna pravna pomoć</p> <p>1. Deca koja dovoljno razumeju svoja prava i sredstva za zaštitu svojih prava, imaju pravo da pokrenu postupak pred sudom.</p> <p>2. Pristup deteta sudu treba da bude omogućen i u slučajevima sukoba interesa između deteta i pravnog zastupnika, pri čemu treba izbegavati zahtev za saglasnost roditelja. U tim slučajevima se dobija saglasnost starateljskog organa, odnosno starateljstva u posebnim slučajevima, kako je utvrđeno Zakonom o porodici.</p> <p>3. Treba zagarantovati pravilno zastupanje i pravo na zastupanje nezavisno od roditelja, posebno u postupcima u kojima su roditelji, članovi porodice ili staraoci navodni prestupnici.</p> <p>4. Nepotrebno odbijanje roditelja ne treba da spreči dete da se obrati sudu.</p>
--	--	---

<p>5. Kërkesat procedurale për qasja në gjykatë duhet të jenë sa më të kufizuara që është e mundur.</p> <p>6. Fëmija viktimë, kryes i veprës së kundërligjshme apo dëshmitar, dhe prindërit ose kujdestarët, duhet të informohen menjëherë për të drejtat e fëmijës gjatë procedurës, për disponueshmërinë e shërbimeve mbështetëse, rolin e fëmijës, mënyrat e marrjes në pyetje para dhe gjatë gjyqimit, vendin dhe kohën e seancave, dhe për ngjarje të tjera të rëndësishme, për progresin e çështjes, për të gjitha vendimet e rëndësishme që merren dhe për mekanizmat ose procedurat në dispozicion për të kërkuar një rishikim të vendimeve.</p> <p>7. Fëmijës duhet t'i ofrohet ndihmë juridike falas, sidomos fëmijës që është viktimizuar nga shkelja e legjislacionit në fuqi në të njëjtën mënyrë si ndihma juridike për të rriturit, ose në kushte më të buta, dhe kjo të varet nga mjetet financiare të bartësit të përgjegjësishë prindërore ose fëmijës.</p> <p>8. Ndihma juridike përfshin përfaqësimin ligjor dhe këshillimin mbi të drejtat dhe interesin më të mirë të fëmijës, në procedurat ligjore si dhe shpjegime në lidhje me pasojat e mundshme të pikëpamjeve të fëmijës.</p>	<p>5. Procedural requirements for access to court shall be as limited as possible.</p> <p>6. The child victim, perpetrator or witness, and parents or guardians, shall be informed immediately of the child's rights during the proceedings, of the availability of support services, of the child's role, of pre- and during-trial interrogation, location and the time of hearings, and other important events, the progress of the case, all important decisions taken, and the mechanisms or procedures available to request a review of the decisions.</p> <p>7. The child shall be provided with free legal aid, especially a child who has been victimized by violation of applicable law in the same way as legal aid for adults, or under milder conditions, and this should depend on the financial means of the holder of parental responsibility or the child.</p> <p>8. Legal aid shall include legal representation and advice on the rights and best interests of the child, in legal proceedings as well as explanations regarding the possible consequences of the child's views.</p>	<p>5. Proceduralni uslovi za pristup sudu trebaju biti što je moguće ograničeni.</p> <p>6. Dete žrtva, učinilac protivzakonitog dela ili svedok i roditelji ili staratelji treba da budu odmah obavesteni o pravima deteta tokom postupka, o raspoloživosti usluga podrške, ulozi deteta, načinima ispitivanja pre i tokom suđenja, mestu i vremenu ročišta i drugim važnim događajima, napretku predmeta, svim važnim donetim odlukama i raspoloživim mehanizmima ili postupcima da se zahteva razmatranje odluka.</p> <p>7. Detetu treba pružiti besplatnu pravnu pomoć, posebno detetu koje je žrtva kršenja važećeg zakona na isti način kao pravna pomoć za odrasle ili u blažim uslovima, a to treba da zavisi od finansijskih mogućnosti nosioca roditeljske odgovornosti ili deteta.</p> <p>8. Pravna pomoć uključuje pravno zastupanje i savetovanje o pravima i najboljim interesima deteta u pravnom postupku, kao i objašnjenja u vezi sa mogućim posledicama stavova deteta.</p>
--	--	---

<p>9. Juristët që përfaqësojnë fëmijët duhet të jenë të trajnuar dhe të kenë njohuri për të drejtat e fëmijës dhe çështjet e ndërlidhura, dhe të jetë i aftë të komunikojë me fëmijët në nivelin e tyre të të kuptuarit.</p> <p style="text-align: center;">Neni 29 Zbatimi i së drejtës së fëmijës për asistencë të efektshme</p> <p>1. Për të zbatuar të drejtën e fëmijës për asistencë të efektshme, subjektet e mëposhtëm mund të marrin në shqyrtim:</p> <p>1.1. Gjyqtarët për të mitur:</p> <p>1.1.1. sipas rastit, të urdhërojnë caktimin e një kujdestari për fëmijën ose zbatimin e masave të tjera për dhënie asistence;</p> <p>1.1.2. në rastet kur është e mundshme, të caktojnë një person mbështetës në rast se, kjo nuk është kërkuar nga zyrtarët e zbatimit të ligjit.</p> <p>1.2. Zyrtarët e zbatimit të ligjit:</p> <p>1.2.1. të mbajnë në rajonet e policisë informacion për asistencën ndaj fëmijës;</p>	<p>9. Lawyers representing children shall be trained and knowledgeable about child rights and related issues, and be able to communicate with children at their level of understanding.</p> <p style="text-align: center;">Article 29 Exercising the right of the child to effective assistance</p> <p>1. To enforce the right of a child to effective assistance, the following subjects may consider:</p> <p>1.1. Judges for minors:</p> <p>1.1.1. order, as appropriate, the appointment of a guardian for the child or the implementation of other measures for the provision of assistance;</p> <p>1.1.2. where possible, appoint a support person if this is not required by law enforcement officers.</p> <p>1.2. Law Enforcement Officers:</p> <p>1.2.1. keep child assistance information in police regions;</p>	<p>9. Pravnici koji zastupaju decu treba da budu obučeni i da imaju znanje o pravima deteta i povezanim pitanjima i da budu u stanju da komuniciraju sa decom na njihovom nivou razumevanja.</p> <p style="text-align: center;">Član 29 Ostvarivanje prava deteta na delotvornu pomoć</p> <p>1. U cilju ostvarivanja prava deteta na delotvornu pomoć, u obzir se mogu uzeti sledeći subjekti:</p> <p>1.1. Da sudije za maloletnike:</p> <p>1.1.1. po potrebi, nalože određivanje staratelja deteta ili sprovođenje drugih mera za pružanje pomoći;</p> <p>1.1.2. kada je to moguće, odrede lice za podršku, ukoliko to službenici za sprovođenje zakona nisu zahtevali.</p> <p>1.2. Da službenici za sprovođenje zakona:</p> <p>1.2.1. vode informacije o dečjoj pomoći u policijskim regionima;</p>
--	---	---

<p>1.2.2. në kontaktin e parë me zyrtarët e zbatimit të ligjit, menjëherë t'i rekomandojnë fëmijët, te shërbimet ekzistuese mbështetëse;</p> <p>1.2.3. në rastet kur është e mundshme, të kërkojnë caktimin e një personi mbështetës.</p> <p>1.3. Prokurorët për të mitur:</p> <p>1.3.1. t'i rekomandojnë fëmijët pranë shërbimeve ekzistuese mbështetëse, në rast se ky rekomandim nuk është bërë nga zyrtarët e zbatimit të ligjit;</p> <p>1.3.2. të monitorojnë mundësinë që kanë fëmijët për të përdorur shërbimet ekzistuese dhe të marrin, sipas rastit, masat me qëllim që atyre t'u sigurohet asistenca e duhur;</p> <p>1.3.3. sipas rastit, të kërkojnë caktimin e një kujdestari për fëmijën ose zbatimin e masave të tjera të asistencës.</p> <p>1.4. Mbrojtësit e fëmijës: të informojnë fëmijët për disponueshmërinë e shërbimeve të asistencës dhe të lidhen me këto shërbime dhe autoritetet, me</p>	<p>1.2.2. on first contact with law enforcement officers, immediately refer children to existing support services;</p> <p>1.2.3. where possible, seek the appointment of a support person.</p> <p>1.3. Prosecutors for minors:</p> <p>1.3.1. recommend existing support services to children, if this recommendation has not been made by law enforcement officers;</p> <p>1.3.2. monitor the ability of children to use existing services and take appropriate measures to ensure that they receive appropriate assistance;</p> <p>1.3.3. as appropriate, seek the appointment of a guardian for the child or the application of other assistance measures.</p> <p>1.4. Child advocates: inform children about the availability of assistance services and contact these services and authorities, so that children have the best</p>	<p>1.2.2. pri prvom kontaktu sa službenicima za sprovođenje zakona, odmah upute decu na postojeće službe podrške;</p> <p>1.2.3. u slučajevima kada je moguće, zatraže određivanje lica za podršku.</p> <p>1.3. Da tužioci za maloletnike:</p> <p>1.3.1. upute decu na postojeće službe podrške, ukoliko službenici za sprovođenje zakona nisu dali ovu preporuku;</p> <p>1.3.2. prate mogućnosti dece da koriste postojeće usluge i, po potrebi, preduzimaju mere da im pruže odgovarajuću pomoć;</p> <p>1.3.3. po potrebi, zahtevaju određivanje staratelja za dete ili primenu drugih mera pomoći.</p> <p>1.4. Da branioci dece: obaveste decu o dostupnosti usluga pomoći i da kontaktiraju ove službe i organe, kako bi deca imala najbolju mogućnost da iskoriste ovu pomoć.</p>
---	--	---

<p>qëllim që fëmijët të kenë mundësinë më të mirë për të përfituar nga kjo asistencë.</p> <p>1.5. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët:</p> <p>1.5.1.të asistojnë institucionet për ofrimin e asistencës së duhur fëmijës viktimë dhe dëshmitarë, duke krijuar forma alternative për mbrojtjen e fëmijës, duke përfshirë por mos u kufizuar në shtëpitë e kujdesit për fëmijë dhe strehim familjar;</p> <p>1.5.2.të nxisin mekanizmat mbrojtës dhe mbështetës me bazë komuniteti që mund t’ju shërbejnë fëmijës të përfshirë në procese gjyqësore;</p> <p>1.5.3.të zhvillojnë programe dhe aktivitete që ndihmojnë për rritjen e rolit mbështetës të kujdestarëve të fëmijës viktimë.</p> <p style="text-align: center;">Neni 30 Procedurat e përshtatshme dhe të përshtatura për moshën e fëmijës</p> <p>1. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët për të zhvilluar procedurë të përshtatshme dhe të përshtatura për moshën e fëmijës, duhet të marrin parasysh si vijon:</p>	<p>opportunity to benefit from this assistance.</p> <p>1.5. Professionals working with and for children:</p> <p>1.5.1.assist institutions in providing appropriate assistance to child victims and witnesses, creating alternative forms of child protection, including but not limited to child care homes and foster care;</p> <p>1.5.2.promote community-based protection and support mechanisms that can serve the child involved in litigation;</p> <p>1.5.3.develop programs and activities that help increase the supportive role of child victim guardian.</p> <p style="text-align: center;">Article 30 The appropriate and customized procedures for child’s age</p> <p>1. Professionals working with and for children to develop appropriate and customized procedures for child’s age shall consider the following:</p>	<p>1.5. Da stručni radnici koji rade sa i za decu:</p> <p>1.5.1. pomažu institucijama u pružanju odgovarajuće pomoći deci žrtvama i svedocima, stvarajući alternativne oblike zaštite dece, uključujući, ali ne ograničavajući se na domove za brigu o deci i porodični smeštaj;</p> <p>1.5.2. podstiču mehanizme zaštite i podrške zasnovane na zajednici koji mogu poslužiti detetu uključenom u sudskom postupku;</p> <p>1.5.3. razvijaju programe i aktivnosti koji pomažu u jačanju uloge podrške staratelja dece žrtava.</p> <p style="text-align: center;">Član 30 Odgovarajuće i prilagođene procedure uzrastu deteta</p> <p>1. Stručni radnici koji rade za i sa decom, kako bi vodili odgovarajuće postupke i postupke prilagođene uzrastu deteta, treba da uzmu u obzir sledeće:</p>
--	---	---

<p>1.1. koordinojnë veprimet e tyre për të siguruar vazhdimësi dhe për të shmangur që fëmija t'u nënshtrohet ndërhyrjeve të panevojshme;</p> <p>1.2. kujdesën që procedurat të jenë të fokusuar në nevojat dhe të drejtat e fëmijës;</p> <p>1.3. angazhohen që t'i sigurojnë fëmijës mbrojtjen dhe kujdesin e nevojshëm për mirëqenien e tij, duke pasur parasysh të drejtat dhe detyrat e përfaqësuesve të tij ligjor, të kujdestarëve të tij ligjorë ose të personave të tjerë ligjërisht përgjegjës për të;</p> <p>1.4. bëjnë përpjekje për të shmangur procesin gjyqësor dhe të zbatojnë masa alternative;</p> <p>1.5. parandalojnë, kur është e mundur, fillimin e procedurës ndaj kryerësit të mitur, ndihmojnë rehabilitimin pozitiv dhe ri-integrimin e të miturit me qëllim të parandalimit të recidivizmit;</p> <p>1.6. sigurohen të përdoret gjuha e përshtatshme për moshën dhe nivelin e të kuptuarit të fëmijës, që fëmijët trajtohen me respekt, të marrin parasysh nevojat e</p>	<p>1.1. coordinate their actions to ensure continuity and to avoid the child being subjected to unnecessary interventions;</p> <p>1.2. ensure that procedures are focused on the needs and rights of the child;</p> <p>1.3. undertake to provide the child with the protection and care necessary for his well-being, having regard to the rights and duties of his/her legal representatives, legal guardians or other persons legally responsible for him/her;</p> <p>1.4. make efforts to avoid litigation and implement alternative measures;</p> <p>1.5. prevent, where possible, the initiation of proceedings against the minor perpetrator, assist in the positive rehabilitation and reintegration of the minor in order to prevent recidivism;</p> <p>1.6. ensure that appropriate language is used for the age and level of understanding of the child, that children are treated with respect, take into</p>	<p>1.1. da vrše koordinaciju svojih postupaka kako bi obezbedili neprekidnost i izbegli da dete bude podvrgnuto nepotrebnim intervencijama;</p> <p>1.2. da vode računa da se postupci usredsređuju na potrebe i prava deteta;</p> <p>1.3. da se angažuju da se detetu pruži zaštita i briga potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih pravnih zastupnika, zakonskih staratelja ili drugih lica koja su zakonski za njega odgovorna;</p> <p>1.4. da ulože napore da izbegnu sudski postupak i da primenjuju alternativne mere;</p> <p>1.5. da spreče, kada je to moguće, pokretanje postupka protiv maloletnog učinioca, pomažu u pozitivnoj rehabilitaciji i reintegraciji maloletnika, kako bi se sprečio recidivizam;</p> <p>1.6. da obezbede korišćenje odgovarajućeg jezika za uzrast i nivo razumevanja deteta, da se prema deci postupa sa poštovanjem, uzimajući u</p>
--	--	---

<p>tyre të veçanta, pjekurinë dhe nivelin e të kuptuarit, dhe çdo vështirësi në komunikim që fëmijët mund të kenë;</p> <p>1.7. trajtojnë rastet që përfshijnë fëmijë në cilësimet jo frikësuese dhe të ndjeshme ndaj fëmijës;</p> <p>1.8. para se të fillojnë procedurat, të familjarizojnë fëmijën për paraqitjen e tij në gjykatë ose institucioneve tjera dhe ta njoftojnë me rolet dhe identitetet e zyrtarëve të përfshirë;</p> <p>1.9. kur dëgjojnë dhe intervistojnë fëmijën, duhet të bashkëveprojnë me ta me respekt dhe ndjeshmëri;</p> <p>1.10. intervistimi dhe pritja në ambientet e institucioneve duhet të jenë të rregulluara për fëmijët dhe me një qasje dhe mjedis miqësor për fëmijët;</p> <p>1.11. të gjejnë mënyra për të pakësuar kohën që shpenzon fëmija në selinë e gjykatës dhe të bëjnë që këto qëndrime të përshtaten me jetën private dhe nevojat e fëmijës.</p> <p>2. Fëmijët duhet të lejohen të shoqërohen nga kujdestaret e tyre ligjor ose, kur është e përshtatshme, nga një i rritur sipas zgjedhjes</p>	<p>account their special needs, maturity and level of understanding, and any communication difficulties that children may have;</p> <p>1.7. handle cases involving children in non-intimidating and child-sensitive settings;</p> <p>1.8. before initiating proceedings, familiarize the child with his/her appearance in court or other institutions and acquaint him/her with the roles and identities of the officers involved;</p> <p>1.9. when listening and interviewing the child, interact with them with respect and sensitivity;</p> <p>1.10. interview and reception on the premises of institutions shall be arranged for children and with a child-friendly approach and environment;</p> <p>1.11. find ways to reduce the time the child spends in the courtroom and make these appearances tailored to the child's private life and needs.</p> <p>2. Children shall be allowed to be accompanied by their legal guardians or, where appropriate, by an adult of their</p>	<p>obzir njihove posebne potrebe, zrelost i nivo razumevanja i sve poteškoće u komunikaciji koje deca mogu imati;</p> <p>1.7. da tretiraju slučajeve koji uključuju decu u svojstvima koja nisu zastrašujuća i osetljiva prema detetu;</p> <p>1.8. da pre pokretanja postupka, upoznaju dete sa njegovim pojavljivanjem na sudu ili drugim institucijama i upoznaju ga sa ulogama i identitetom uključenih službenika;</p> <p>1.9. prilikom slušanja i intervjuja deteta treba da komuniciraju sa njim sa poštovanjem i osetljivošću;</p> <p>1.10. intervjuisanje i prijem u prostorijama institucija treba da budu organizovan za decu i sa pristupom i okruženjem prilagođenim deci;</p> <p>1.11. da pronađu načine za smanjenje vremena koje dete provodi u sudnici i da učine da ovi stavovi budu prilagođeni detetovom privatnom životu i potrebama.</p> <p>2. Deci treba dozvoliti da ih prate njihovi zakonski staratelji ili, po potrebi, odrasla osoba po njihovom izboru, izuzev ukoliko</p>
---	--	--

<p>së tyre, përveç nëse merret vendim i arsyetuar kundër pranisë së personit shoqërues.</p> <p>3. Gjykata, në vlerësimin e saj, mund ta lejojë shoqëruesin në moshë madhore që të qëndrojë fizikisht pranë ose në kontakt me fëmijën, t'ia mbajë dorën fëmijës ose ta ulë në prehër fëmijën, gjatë procedurës, mirëpo shoqëruesi nuk mund t'ia tregojë ose sugjerojë përgjigjet e pyetjeve kur fëmija jep dëshmi.</p> <p>4. Metodatat e intervistimit, të tilla si regjistrimi me video ose audio ose regjistrimi paraprak në seancat dëgjimore, duhet të përdoren dhe konsiderohen të pranueshme si prova.</p> <p>5. Fëmijët duhet të mbrohen, sa më shumë të jetë e mundur, kundër imazheve ose informacione që mund të jenë të dëmshme për mirëqenien e tyre e nëse ato duhet të zbulohen ndaj fëmijës, gjyqtari duhet të këshillohet me profesionistë të tjerë.</p> <p>6. Seancat dëgjimore që përfshijnë fëmijë duhet të përshtaten për fëmijët, të mos zgjasin shumë dhe të kenë pushime të rregullta.</p>	<p>choice, unless a reasoned decision is taken against the presence of the accompanying person.</p> <p>3. The court, in its assessment, may allow the adult companion to be physically close to or in contact with the child, to hold the child's hand or may allow the child to sit on the adult companion's lap throughout the court proceedings; however, the adult companion may not show or suggest to the child the answer to the questions addressed to the child when the child testifies.</p> <p>4. Interviewing methods, such as video or audio recording or recording prior to the hearings, shall be used and considered admissible as evidence.</p> <p>5. Children shall be protected, as far as possible, against images or information that may be harmful to their well-being and in case their disclosure, the judge shall seek advice from other professionals.</p> <p>6. Hearings involving children shall be tailored to children and with regular breaks and shall not last long.</p>	<p>se protiv prisustva osobe u pratnji ne donese obrazložena odluka.</p> <p>3. Sud u svojoj proceni može da dozvoli da odrasla pratnja bude fizički blizu deteta ili u kontaktu sa detetom, da drži dete za ruku ili da dete stavi u krilo tokom postupka, ali pratilac ne sme ukazati ili predložiti odgovore na pitanja kada dete svedoči.</p> <p>4. Metode intervjuisanja, poput video ili audio snimanja ili prethodnog snimanja na ročištima saslušanja, treba koristiti i smatrati ih prihvatljivim kao dokaz.</p> <p>5. Decu treba zaštititi, što je to više moguće, od prizora ili informacija koje mogu štetiti njihovoj dobrobiti, a ukoliko ih treba otkriti detetu, sudija treba da se konsultuje sa drugim stručnjacima.</p> <p>6. Ročišta saslušanja koja uključuju decu treba da budu prilagođena deci, ne preduga i treba da imaju redovne pauze.</p>
--	--	---

<p>7. Për takimin me prokurorin duhet të caktohet një kohë e përshtatshme për fëmijën dhe duhet marrë masa që të caktohet një prokuror i veçantë.</p> <p style="text-align: center;">Neni 31 Sigurimi i intervistimit të përshtatshëm për fëmijën dhe parandalimi i frikësimit</p> <p>1. Intervistat dhe mbledhja e deklaratave nga fëmijët duhet, aq sa është e mundur, të kryhet nga profesionistë të trajnuar dhe kur mbahet më shumë se një intervistë me fëmijën, preferohet që ato të kryhet nga i njëjti person.</p> <p>2. Intervista duhet të zhvillohet në një mjedis asnjans dhe miqësor për fëmijën, numri dhe kohëzgjatja e intervistave duhet të jetë sa më e kufizuar dhe e përshtatshme për moshën e fëmijës, ndërsa kohëzgjatja e intervistës të mos jetë më shumë se dyzetepesë (45) minuta.</p> <p>3. Në zbatimin e legjislacionit në lidhje me provat, i jepet përparësi interesit më të mirë të fëmijës, dhe kur është e nevojshme, mund të përshtaten disa elemente të rregullave të provave në mënyrë që të shmangen traumat shtesë për fëmijët, ose të vendosen rregulla procedurale më pak të rrepta, për këtë qëllim</p>	<p>7. An appropriate time for the child shall be set for the meeting with the prosecutor, and measures shall be taken to appoint a special prosecutor.</p> <p style="text-align: center;">Article 31 Ensuring appropriate interviewing for the child and preventing intimidation</p> <p>1. Interviews and collecting statements from children shall, as much as possible, be conducted by trained professionals, and in cases of more than one interview with the child, it is preferred to be conducted by the same person.</p> <p>2. The interview shall take place in a neutral and friendly environment for the child, the number and duration of the interview shall be as limited and suitable as possible to the age of the child, whereas the duration of the interview shall not be more than forty-five (45) minutes.</p> <p>3. In the implementation of evidence-related legislation, the best interests of the child shall prevail, and when necessary, certain elements of the rules of evidence may be adapted in order to avoid additional trauma to the children, or to establish less strict procedural rules, for this purpose it is</p>	<p>7. Treba odrediti odgovarajuće vreme za dete za sastanak sa tužiocem i preduzeti mere za imenovanje specijalnog tužioca.</p> <p style="text-align: center;">Član 31 Obezbeđivanje odgovarajućeg intervjuja za dete i sprečavanje zastrašivanja</p> <p>1. Intervjue i dobijanje izjava od dece, koliko je to moguće, treba da obavljaju obučeni stručnjaci, a kada se vodi više od jednog intervjuja sa detetom, poželjno je da ih obavlja isto lice.</p> <p>2. Intervju treba da se održi u neutralnom i detetu prijatnom okruženju, broj i trajanje intervjuja treba da budu što je moguće ograničeniji i da odgovara uzrastu deteta, a trajanje intervjuja ne treba da bude duže od četrdeset pet (45) minuta.</p> <p>3. U primeni zakonodavstva koji se odnosi na dokaze, prioritet će se dati najboljim interesima deteta, a kada je to potrebno, određeni elementi pravila o dokazima se mogu prilagoditi, kako bi se izbegla dodatna trauma za decu ili uspostavila pravila manje strogo</p>
---	--	---

<p>lejohe t mble dhja e provave përmes lidhjes audio, video si dhe dëshmia e ekspertëve para gjykimit.</p> <p>4. Kontakt i drejtpërdrejtë midis fëmijës viktimë ose dëshmitar me të dyshuarin duhet të shmanget sa më shumë që të jetë e mundur.</p> <p>5. Kur fëmijët do të pyeten ose shprehin dëshirën për të dëshmuar në procedurat familjare, duhet t'i kushtohet vëmendje e duhur pozicionit të tyre të cenueshëm në familje dhe efektit që dëshmia e tillë mund të ketë si dhe duhet të bëhen përpjekje për të siguruar që fëmija të ndërgjegjësohet për pasojat e dëshmisë dhe të mbështetet në dhënien e provave.</p> <p>6. Kur është në interesin më të mirë dhe mirëqenien e fëmijës gjyqtari mund të lejojë një fëmijë të mos dëshmojë.</p> <p>7. Deklaratat dhe provat e një fëmije nuk duhet të supozohen kurrë si të pavlefshme ose të pabesueshme vetëm për shkak të moshës së fëmijës dhe çdo fëmijë, moshë dhe pjekuria e të cilit i mundësojnë të jep dëshmi të kuptueshme dhe të besueshme, me ose pa forma të përshtatshme të ndihmës, duhet të konsiderohet si dëshmitar ose palë e aftë.</p>	<p>allowed to collect evidence through audio, video connection, as well as the testimony of experts before the trial.</p> <p>4. Direct contact between the child or witness with the suspect shall be avoided as much as possible.</p> <p>5. When children are questioned or they express a desire to testify in family proceedings, due consideration shall be given to their vulnerable position in that family and the effect that such testimony can have, as well as efforts shall be made to ensure that the child is aware of the consequences from the testimony and be supported on giving evidence.</p> <p>6. When it is in the best interest and welfare of the child, the judge may allow a child not to testify.</p> <p>7. Statements and evidence of a child shall never be assumed as invalid or unbelievable only because of the age of the child, and any child whose age and maturity enable the child to give comprehensible and reliable testimony, with or without appropriate forms of assistance, shall be considered a witness or a capable party.</p>	<p>proceduralnog postupka, a u tu svrhu je dozvoljeno prikupljanje dokaza putem audio, video veze, kao i svedočenje veštaka pre suđenja.</p> <p>4. Treba što je više moguće izbegavati direktan kontakt deteta žrtve ili svedoka sa osumnjičenim.</p> <p>5. Kada se deca pitaju ili izraze želju za svedočenje u porodičnom postupku, treba posvetiti dužnu pažnju njihovom ranjivom položaju u porodici i dejstvu koji takvo svedočenje može imati i treba uložiti napore da dete postane svesno posledica svedočenja i oslanja se na davanje dokaza.</p> <p>6. Kada je to u najboljem interesu i dobrobiti deteta, sudija može detetu dozvoliti da ne svedoči.</p> <p>7. Izjave i dokazi deteta se nikada ne trebaju smatrati nevaljanim ili nepouzdanim samo zbog uzrasta deteta i bilo koje dete čija uzrast i zrelost omogućavaju da pruži razumljive i verodostojne dokaze sa ili bez odgovarajućih oblika pomoći treba smatrati kao sposobnog svedoka ili stranke.</p>
---	--	---

<p>8. Personave mbështetës duhet t'u lejohet të shoqërojnë dhe kur është e përshtatshme, të ndihmojnë fëmijën gjatë intervistave paraprake dhe gjatë dhënies së dëshmisë.</p> <p style="text-align: center;">Neni 32 Zbatimi i intervistimit të përshtatshëm për fëmijën dhe parandalimi i frikësimit</p> <p>1. Për të zbatuar intervistim të përshtatshëm për fëmijën dhe parandalim të frikësimit, subjektet e mëposhtëm mund të marrin në shqyrtim:</p> <p>1.1. Gjyqtarët për të mitur:</p> <p>1.1.1. Ta bëjnë kërkesë që fëmijët të familjarizohen me procedurat gjyqësore, përpara daljes së tyre para gjyqit;</p> <p>1.1.2. të urdhërojnë që fëmijët të jenë të shoqëruar gjatë gjithë kohës nga një person mbështetës, gjatë përfshirjes së tyre në procesin gjyqësor;</p> <p>1.1.3. t'u japin çështjeve ku përfshihen fëmijë, përparësi mbi çështjet e tjera, që presin në listën e gjykatës;</p> <p>1.1.4. të bëjnë të mundur krijimin e një atmosfere jozyrtare dhe miqësore për dëgjimin e fëmijës;</p>	<p>8. Supporting persons shall be allowed to accompany and, where appropriate, assist the child during preliminary interviews and testimony.</p> <p style="text-align: center;">Article 32 Applying appropriate interviewing for the child and preventing intimidation</p> <p>1. In order to conduct appropriate interview for the child and prevent intimidation, the following subjects may consider:</p> <p>1.1. Judges for minors:</p> <p>1.1.1. requesting that children become familiar with court proceedings before appearing before the court;</p> <p>1.1.2. ordering that the children be accompanied at all times by a supporting person, during their involvement in the court proceeding;</p> <p>1.1.3. giving priority to child cases over other issues on the court list;</p> <p>1.1.4. making it possible to create an informal and friendly atmosphere for the child to listen to;</p>	<p>8. Osobama za podršku treba omogućiti da prate i, po potrebi, pomažu detetu tokom preliminarnih intervjuja i tokom svedočenja.</p> <p style="text-align: center;">Član 32 Obavljanje intervjuja prikladnog za decu i sprečavanje zastrašivanja</p> <p>1. Za obavljanje intervjuja prikladnog za dete i sprečavanje zastrašivanja, u u obzir se mogu uzeti sledeći subjekti:</p> <p>1.1. Da sudije za maloletnike:</p> <p>1.1.1. podnose zahtev da se deca upoznaju sa sudskim postupcima pre nego što se pojave pred sudom;</p> <p>1.1.2. nalože da deca uvek budu u pratnji lica za podršku tokom njihovog uključivanja u sudski postupak;</p> <p>1.1.3. daju prednost slučajevima koji uključuju decu nad ostalim slučajevima koji čekaju na sudskom spisku;</p> <p>1.1.4. omogućće stvaranje neformalne i prijatne atmosfere za slušanje deteta;</p>
--	---	--

<p>1.1.5. të monitorojnë nga afër pyetjen dhe, në mënyrë të veçantë, pyetjen nga pala kundërshtarë të fëmijës viktimë dhe dëshmitarë për t'i mbrojtur ata nga ngacmimi apo frikësimi, si dhe të sigurojnë që të përdoret gjuha e duhur;</p> <p>1.1.6. t'i caktojnë daljet e fëmijës para gjyqit në mënyrë që të jenë në pajtueshmëri me ritmin e tyre;</p> <p>1.1.7. të kufizojnë sa më shumë që të jetë e mundur numrin e intervistave me fëmijët.</p> <p>1.2. Zyrtarët e zbatimit të ligjit:</p> <p>1.2.1. të caktojnë një zyrtar të vetëm për fëmijën, i cili të ketë trajnim të posaçëm për çështje që kanë të bëjnë me fëmijët, përfshirë komunikimin me fëmijët dhe aftësi të tjera përkatëse, për ta ndjekur atë gjatë gjithë çështjes;</p> <p>1.2.2. të kontribuojnë për familjarizimin e fëmijës me mjedisin e gjykatës, personelin dhe procedurat gjyqësore;</p> <p>1.2.3. t'i intervistojnë fëmijët në një mjedis të përshtatshëm për ta, mundësisht</p>	<p>1.1.5. closely monitoring the questioning and, in particular, the questioning by the opposing party of the child and witnesses in order to protect them from bullying or intimidation, and to ensure that appropriate language is used;</p> <p>1.1.6. assign court hearings for children in order to comply with their own pace;</p> <p>1.1.7. limit the number of interviews with children as much as possible;</p> <p>1.2. Law enforcement officers:</p> <p>1.2.1. designating a particular child officer, who has specific training in child-related matters, including communication with children and other relevant skills, to support him/her throughout the case;</p> <p>1.2.2. contributing to the familiarization of children with the court environment, staff and court procedures;</p> <p>1.2.3. interviewing the child in an environmentally appropriate setting,</p>	<p>1.1.5. da pažljivo prate ispitivanje, a posebno ispitivanje suprotne strane deteta žrtve i svedoka, kako bi ga zaštitili od uznemiravanja ili zastrašivanja i da obezbede da se koristi odgovarajući jezik;</p> <p>1.1.6. da organizuju pojavljivanje dete na sudu, kako bi bilo u skladu sa njihovim ritmom;</p> <p>1.1.7. da ograniče broj intervjuja sa decom što je više moguće;</p> <p>1.2. Da službenici za sprovođenje zakona:</p> <p>1.2.1. odrede samo jednog službenika za dete, sa posebnom obukom u pitanjima u veti sa detetom, uključujući komunikaciju sa decom i druge odgovarajuće veštine, kako bi ga sledio tokom čitavog predmeta;</p> <p>1.2.2. doprinose upoznavanju deteta sa sudskim okruženjem, osobljem i sudskim postupcima;</p> <p>1.2.3. intervjuišu decu u okruženju koje je za njih prikladno, po</p>
---	--	---

<p>neutral, siç është shkolla e tyre, qendrat për punë sociale, apo në një qendër për mbështetjen ndaj tyre;</p> <p>1.2.4. të nxisin një qasje multidisiplinare ndaj çështjeve që kanë të bëjnë me fëmijë.</p> <p>1.3.Prokurorët për të mitur:</p> <p>1.3.1. të aplikojnë caktimin e një personi mbështetës për ta shoqëruar fëmijën viktimë ose dëshmitar gjatë gjithë kohës gjatë përfshirjes së tij/saj në procesin gjyqësor;</p> <p>1.3.2. të caktojnë një person të vetëm për fëmijën, i cili të ketë trajnim të posaçëm për çështje që kanë të bëjnë me fëmijën, që ta ndjekë atë gjatë gjithë çështjes;</p> <p>1.3.3. t'i familjarizojnë fëmijët me procedurat gjyqësore, përpara daljes së tyre në gjyq.</p> <p>1.4.Mbrojtësit e fëmijës:</p> <p>1.4.1. të aplikojnë caktimin e një personi mbështetës për ta shoqëruar fëmijën viktimë ose dëshmitar gjatë gjithë kohës, gjatë përfshirjes së tij/saj në procesin gjyqësor;</p>	<p>preferably neutral, such as their school or Centre for Social Work, or in a support centre;</p> <p>1.2.4. promoting a multidisciplinary approach to child-related cases.</p> <p>1.3. Prosecutors for minors:</p> <p>1.3.1. applying the designation of a supporting person to accompany the child victim or witness at all times during his/her involvement in the litigation;</p> <p>1.3.2. designating a particular person for the child, who has specific training in child-related cases to support him/her throughout the case;</p> <p>1.3.3. familiarizing children with court proceedings before they go to court.</p> <p>1.4. Child Advocates:</p> <p>1.4.1. applying the designation of a supporting person to accompany the child victim or witness at all times during his/her involvement in the litigation;</p>	<p>mogućnosti neutralno, poput njihove škole, centara za socijalni rad ili centra za podršku;</p> <p>1.2.4. podstiču multidisciplinarni pristup o pitanjima koja se odnose na dete.</p> <p>1.3. Da tužioc i za maloletnike:</p> <p>1.3.1. primenjuju određivanje osobe za podršku koja će pratiti dete žrtvu ili svedoka sve vreme tokom njegovog/njenog učešća u sudskom postupku;</p> <p>1.3.2. odrede samo jednu osobu za dete, koja ima posebnu obuku o pitanjima koja se odnose na dete, da ga prati tokom čitavog predmeta;</p> <p>1.3.3. upoznaju decu sa sudskim postupcima pre njihovog pojavljivanja pred sudom.</p> <p>1.4. Da branioci deteta:</p> <p>1.4.1. primenjuju određivanje osobe za podršku koja će pratiti dete žrtvu ili svedoka sve vreme, tokom njegovog /njenog učešća u sudskom postupku;</p>
--	---	--

<p>1.4.2. të caktojnë një person të vetëm për fëmijën, i cili të ketë trajnim të posaçëm për çështje që kanë të bëjnë me fëmijën, për ta ndjekur atë gjatë gjithë çështjes.</p> <p>1.5. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët të kontribuojnë për familjarizimin e fëmijës me mjedisin e gjykatës, personelin dhe procedurat gjyqësore duke u angazhuar në organizimin e proceseve edukative, si në rastin e “gjykatave për fëmijët”, dhe/ ose duke publikuar dhe shpërndarë afishe ose broshura, në një gjuhë të përshtatshme për fëmijët.</p> <p style="text-align: center;">Neni 33 Drejtësia mike ndaj fëmijës pas procedurave gjyqësore</p> <p>1. Mbrojtësi i fëmijës, kujdestari i përkohshëm ose përfaqësuesi ligjor duhet t'i shpjegoj fëmijës vendimin ose gjykimin e dhënë në një gjuhë të përshtatur me nivelin e të kuptuarit të tij dhe duhet ta njoftoj për masat e mundshme që mund të merren në vazhdim.</p> <p>2. Institucionet përkatëse pa vonesë duhet të ndërmarrin të gjitha hapat e nevojshëm për të lehtësuar ekzekutimin e vendimeve ose aktgjykimeve që përfshijnë dhe prekin fëmijët.</p>	<p>1.4.2. designating a particular person for the child, who has specific training in child-related cases to support him/her throughout the case.</p> <p>1.5. Professionals working with and for children contribute to the familiarization of children with the court environment, staff and court procedures by engaging in the organization of educational processes, such as in the case of "children's courts", and/or by publishing and distributing posters or brochures in an appropriate language for children.</p> <p style="text-align: center;">Article 33 Child-friendly justice after the court proceedings</p> <p>1. The child's advocate, temporary guardian or legal representative shall explain the decision or judgment in a language appropriate to the child's level of understanding and shall notify the possible measures to be taken in continuity.</p> <p>2. Respective institutions shall take all necessary steps to ease the execution of decisions or judgments involving and affecting children.</p>	<p>1.4.2. odrede samo jednu osobu za dete, koja ima posebnu obuku o pitanjima koja se odnose na dete, koja će ga pratiti tokom čitavog predmeta.</p> <p>1.5. Da stručni radnici koji rade sa i za decu doprinesu upoznavanju deteta sa sudskim okruženjem, osobljem i sudskim postupcima angažovanjem u organizovanju obrazovnih procesa, kao u slučaju „sudova za decu” i/ili objavljivanjem i deljenjem letaka ili brošura, na jeziku prikladnom za decu.</p> <p style="text-align: center;">Član 33 Pravda prilagođena detetu nakon sudskih postupaka</p> <p>1. Branilac deteta, privremeni staratelj ili pravni zastupnik treba da objasni detetu donetu odluku ili presudu na jeziku koji odgovara nivou detetovog razumevanja i treba da ga obavesti o mogućim merama koje se mogu preduzeti u nastavku.</p> <p>2. Odgovarajuće institucije bi trebale da bez odlaganja preduzmu sve neophodne korake da olakšaju izvršenje sudskih odluka ili presuda koje uključuju i utiču na decu.</p>
---	--	--

<p>3. Kur një vendim nuk është zbatuar, fëmijët duhet të informohen, mundësisht përmes mbrojtësit të fëmijës, kujdestarit të përkohshëm për të mitur ose përfaqësuesit ligjor, për mjetet juridike në dispozicion.</p> <p>4. Zbatimi i vendimeve me forcë duhet të jetë masë e fundit në çështjet familjare ku fëmijët janë të përfshirë.</p> <p>5. Pas procedurave gjyqësore, nga shërbime të specializuara, duhet të ofrohen falas udhëzime dhe mbështetje, për fëmijët dhe familjet e tyre.</p> <p>6. Kujdesi i veçantë shëndetësor dhe programet ose masat e duhura të ndërhyrjes sociale dhe terapeutike duhet të sigurohen falas për fëmijët viktime të neglizhencës, dhunës, abuzimit ose krimeve të tjera si dhe fëmija dhe përfaqësuesi i tij ligjor duhet të informohet menjëherë për disponueshmërinë e këtyre shërbimeve.</p> <p>7. Mbrojtësi i fëmijës ose përfaqësuesi ligjor i fëmijës kanë të drejtë të ndërmarrin të gjithë hapat e nevojshëm për të kërkuar dëmshpërblim gjatë ose pas procedurave penale në të cilat fëmija ishte viktimë dhe kur është e përshtatshme, kostot mund të mbulohen nga shteti dhe të rikuperohen nga</p>	<p>3. When a decision has not been implemented, children shall be informed, preferably through the child's advocate, temporary guardian or legal representative for legal means available.</p> <p>4. Enforcing the implementation of judgments shall be a last resort in family matters when children are involved.</p> <p>5. After court proceedings, free guidance and support shall be provided to children and their families from specialized services.</p> <p>6. Appropriate health care and programs or appropriate measures of social and therapeutic intervention should be free of charge for children who are victims of neglect, violence, abuse or other crimes as well as the child and his/her legal representative should be informed immediately and appropriately to the availability of these services.</p> <p>7. The child's advocate or the child's legal representative have the right to take all necessary steps to seek compensation during or after criminal proceedings in which the child was the victim and when appropriate, costs may be recovered by the state and recovered by the offender, in line</p>	<p>3. Kada odluka nije sprovedena, decu treba obavestiti, po mogućnosti putem branioca deteta, privremeni staratelja ili pravnog zastupnika, o dostupnim pravnim lekovima.</p> <p>4. Prisilno sprovođenje odluka bi trebalo biti posljednja mera u porodičnim predmetima, u kojima su deca uključena.</p> <p>5. Nakon sudskih postupaka, od specijalizovanih službi, se trebaju pružiti besplatne smernice i podrška deci i njihovim porodicama.</p> <p>6. Deci žrtvama zanemarivanja, nasilja, zlostavljanja ili drugih zločina treba besplatno obezbediti posebnu zdravstvenu zaštitu i odgovarajuće programe ili mere socijalne i terapijske intervencije, a takođe bi, dete i njegovog pravnog zastupnika, odmah trebalo obavestiti o dostupnosti ovih usluga.</p> <p>7. Branilac deteta ili pravni zastupnik deteta ima pravo da preduzme sve neophodne korake da zatraži naknadu štete tokom ili nakon krivičnih postupaka u kome je dete bilo žrtva i kada je prikladno, troškove može snositi država, a počinitelj ih mora nadoknaditi, u skladu sa</p>
--	---	---

<p>kryesi, në pajtim me Ligjin nr. 05/L-036 për kompensimin e viktimave të krimit.</p> <p>8. Masat dhe sanksionet për fëmijët në kundërshtim me ligjin duhet të jenë gjithmonë përgjigje konstruktive dhe të individualizuara ndaj veprimeve të kryera, duke mbajtur në konsideratë parimin e proporcionalitetit, moshën e fëmijës, mirëqenien fizike dhe mendore dhe zhvillimin dhe rrethanat e çështjes.</p> <p>9. Gjatë aplikimit të masave dhe sanksioneve për fëmijët në kundërshtim me ligjin, garantohet e drejta për arsim, formim profesional, punësim, rehabilitim dhe ri-integrim.</p>	<p>with Law No. 05/L-036 on Crime Victim Compensation.</p> <p>8. Measures and sanctions for children in conflict with the law shall always be a constructive and individualized response to the taken actions, taking into account the principle of proportionality, the age of the child, physical and mental well-being and the development and circumstances of the case.</p> <p>9. The right to education, vocational training, employment, rehabilitation and reintegration is guaranteed during the application of measures and sanctions for the child in conflict with the law.</p>	<p>Zakonom br. 05/L-036 o naknadi žrtava zločina.</p> <p>8. Mere i sankcije za decu u sukobu sa zakonom moraju uvek biti konstruktivni i pojedinačni odgovori za preduzete radnje, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti, uzrast deteta, fizičku i mentalnu dobrobit i razvoj i okolnosti slučaja.</p> <p>9. Tokom sprovođenja mera i sankcija za decu u sukobu sa zakonom, zagantovano je pravo na obrazovanje, stručno osposobljavanje, zapošljavanje, rehabilitaciju i reintegraciju.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 34 Të dhënat e gjendjes gjyqësore</p>	<p style="text-align: center;">Article 34 Court status data</p>	<p style="text-align: center;">Član 34 Podaci o sudskom stanju</p>
<p>1. Të gjithë dokumentet që kanë të bëjnë me fëmijën si: raportet, përfshirë të dhënat ligjore, mjekësore, ato të proceseve disiplinore, si dhe të gjitha dokumentet e tjera që kanë lidhje me formën, përmbajtjen apo hollësi të trajtimit, duhen vendosur në dosje individuale konfidenciale, të klasifikohen në mënyrë të tillë që të kuptohen me lehtësi, të cilat duhet të rifreskohen, dhe do mund të shihen vetëm nga persona të autorizuar.</p>	<p>1. All documents on children such as: legal records, medical records and those of disciplinary proceedings, as well as all other documents related to the form, content or details of treatment, shall be placed in individual confidential files, which shall be updated, to only be seen by authorized persons.</p>	<p>1. Sva dokumentacija koja se odnosi na decu, kao što su: izveštaji, uključujući pravne, medicinske podatke i podatke disciplinskog postupka, kao i sva ostala dokumentacija koja se odnosi oblik, sadržaj ili detalje tretmana, treba da budu smešteni u pojedinačne poverljive dosijee, koji bi trebalo da budu klasifikovani na takav način kako bi se lako razumeli, trebaju se ažurirati, a mogu ih pregledati samo ovlašćena lica.</p>

<p>2. Fëmija kanë qasje në dosjet e tij si dhe kurdo që është e mundur, duhet të ketë të drejtë të kontestojë çdo fakt apo opinion që përmban dosja në mënyrë që të lejohet korrigjimi i deklarimeve të pasakta, të pabazuara apo të padrejta.</p> <p>3. Me lirim të miturit, të dhënat gjyqësore të tij vulosen, dhe, në një kohë të përshtatshme, fshihen apo shkatërrohen, në pajtim me Kodin si dhe legjislacionin tjetër në fuqi.</p> <p>4. Asnjë i mitur nuk duhet pranuar në një ambient paraburgimi pa një urdhër të vlefshëm të autoritetit publik dhe hollësitë e urdhrave duhet të shënohen menjëherë në regjistër.</p>	<p>2. The child has access to his/her files and whenever possible, shall have the right to challenge any fact or opinion contained in the file in order to allow the correction of inaccurate, ungrounded or unfair statements.</p> <p>3. Upon the release of the juveniles, their court records shall be stamped and, at an appropriate time, deleted or destroyed in line with the Code and other applicable legislation.</p> <p>4. No juvenile shall be admitted to a detention facility without a valid order of a judicial, administrative or other public authority and the details of this order must be entered immediately in the register.</p>	<p>2. Deca imaju pristup njihovim dosijeima i, kad god je moguće, imaju pravo da ospore bilo koju činjenicu ili mišljenje koje sadrži dosije, kako bi se omogućila ispravka netačnih, neosnovanih ili nepravičnih izjava.</p> <p>3. Nakon oslobođanja maloletnika, njihova sudska evidencija će biti zapečaćena i, u odgovarajuće vreme, izbrisana ili uništena, u skladu sa Zakonik i važećim drugog zakonodavstvom.</p> <p>4. Nijedno maloletno lice ne sme biti primljeno u pritvorski objekat bez važećeg naloga javnog organa i detalji naloga se odmah trebaju uneti u registar.</p>
<p>IV. DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE</p> <p style="text-align: center;">Neni 35 Promovimi i veprimeve tjera miqësore ndaj fëmijës</p> <p>1. Ministria e Drejtësisë në bashkëpunim me institucionet tjera përkatëse bën:</p> <p style="padding-left: 20px;">1.1. Promovimin dhe zhvillon hulumtime në të gjitha aspektet e Drejtësisë mike</p>	<p>IV. FINAL PROVISIONS</p> <p style="text-align: center;">Article 35 Promoting other child-friendly actions</p> <p>1. The Ministry of Justice in cooperation with other relevant institutions:</p> <p style="padding-left: 20px;">1.1. promotes and conducts research on all aspects of child-friendly justice,</p>	<p>IV. ZAVRŠNE ODREDBE</p> <p style="text-align: center;">Član 35 Promocija ostalih postupaka prilagođenih detetu</p> <p>1. Ministarstvo pravde, u saradnji sa drugim odgovarajućim institucijama, vrši:</p> <p style="padding-left: 20px;">1.1. promociju i sprovodi istraživanje u svim aspektima pravde prilagođene</p>

<p>ndaj fëmijës, përfshirë teknikat e intervistimit të ndjeshme ndaj fëmijës dhe shpërndarjen e informacionit dhe trajnimin mbi teknikat e tilla;</p> <p>1.2. shkëmbimin e praktikave dhe promovimin e bashkëpunimit në fushën e Drejtësisë mike ndaj fëmijës;</p> <p>1.3. promovimin, publikimin dhe shpërndarjen e versioneve miqësore për fëmijët, të instrumenteve ligjore përkatëse;</p> <p>1.4. lehtësimin e qasjes së fëmijës në gjykata dhe mekanizmat e ankesave dhe njohjen dhe lehtësimin e më tej të rolit të organizatave joqeveritare dhe organeve ose institucioneve të tjera të pavarura, siç janë Avokati për mbrojtjen e fëmijës, në mbështetjen e qasjes efektive të fëmijës në gjykata dhe mekanizmave të pavarur të ankesave;</p> <p>1.5. ndihmën dhe marrjen në konsideratë të krijimit të një sistemi gjyqtarësh, prokurorësh, avokatësh dhe ndërmjetësues të specializuar për fëmijë;</p> <p>1.6. njohjen për të drejtat e njeriut, përfshirë të drejtat e fëmijës, një komponent të detyrueshëm në programet</p>	<p>including child-sensitive interviewing techniques and distribution of information and training on such techniques;</p> <p>1.2. exchanges practices and promotes cooperation in the field of child-friendly justice;</p> <p>1.3. promotes, publishes and distributes the child-friendly versions of relevant legal instruments;</p> <p>1.4. eases the children's access to courts and complaint mechanisms and further recognize and simplify the role of NGOs and other independent bodies or institutions, such as the Child Protection Advocate, in supporting the effectiveness of a child's access to courts and independent complaints mechanisms, at national and international levels;</p> <p>1.5. assists and considers the creation of a system of judges, prosecutors, lawyers and specialized intermediators for children;</p> <p>1.6. recognizes human rights, including children's rights, a mandatory</p>	<p>deci, uključujući tehnike intervjuisanja koje su osjetljive na dete i širenje informacija i obuku o takvim tehnikama;</p> <p>1.2. razmenu praksi i promociju saradnje u oblasti pravde prilagođene deci;</p> <p>1.3. promovisanje, objavljivanje i raspodelu verzija prilagođenih deci, odgovarajućih pravnih instrumenata;</p> <p>1.4. olakšavanje pristupa detetu sudovima i mehanizmima za ulaganje žalbi i dalje prepoznavanje i olakšavanje uloge nevladinih organizacija i drugih nezavisnih organa ili institucija, poput advokata za zaštitu deteta, u pružanju podrške efikasnom pristupu deteta sudovima i nezavisnim mehanizmima za ulaganje žalbi;</p> <p>1.5. pomoć i uzimanje u obzir uspostavljanja sistema specijalizovanih sudija, tužilaca, advokata i posrednika za decu;</p> <p>1.6. priznavanje ljudskih prava, uključujući prava deteta, obavezna</p>
---	--	--

<p>shkollore dhe për profesionistët që punojnë me fëmijë;</p> <p>1.7. zhvillimin dhe mbështesin programe që synojnë ndërgjegjësimin e prindërve për të drejtat e fëmijës;</p> <p>1.8. sigurimin që të gjithë profesionistët e interesuar që punojnë në kontakt me fëmijët në sistemet e drejtësisë të marrin mbështetje dhe trajnim të duhur.</p>	<p>component in school curricula and for professionals working with children;</p> <p>1.7. develops and supports systems aimed at raising parents' awareness of children's rights;</p> <p>1.8. ensures that all concerned professionals working in contact with children in justice systems receive support and proper training.</p>	<p>komponenta školskih programa i za stručne radnike koji rade sa decom;</p> <p>1.7. razvoj i pružanje podrške programima koji imaju za cilj podizanje svesti roditelja o pravima deteta;</p> <p>1.8. obezbeđivanje da svi zainteresovani stručni radnici koji rade sa decom u pravosudnim sistemima dobiju odgovarajuću podršku i obuku.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 36 Monitorimi dhe vlerësimi</p>	<p style="text-align: center;">Article 36 Monitoring and evaluation</p>	<p style="text-align: center;">Član 36 Praćenje i procena</p>
<p>1. Ministria e Drejtësisë dhe institucionet tjera obligohen që të:</p> <p>1.1. ndërmarrin masa për të përmbushur shkronjën dhe frymën e këtij udhëzimi administrativ;</p> <p>1.2. rishikojnë legjislacionin e brendshëm, politikat dhe praktikat për të siguruar reformat e nevojshme për zbatimin e këtij udhëzimi administrativ;</p> <p>1.3. rishikojnë dhe vlerësojnë në mënyrë periodike metodat e tyre të punës për të zbatuar Drejtësinë mike ndaj fëmijës;</p>	<p>1. The Ministry of Justice and other institutions shall be obliged to:</p> <p>1.1. take measures to fulfil the character and spirit of this Administrative Instruction;</p> <p>1.2. review the internal legislation, policies and practices to ensure the reforms necessary to implement this Administrative Instruction;</p> <p>1.3. periodically review and evaluate their working environment methods in</p>	<p>1. Ministarstvo pravde i druge institucije su dužne da:</p> <p>1.1. preduzmu mere da ispune slovo i duh ovog Administrativnog uputstva;</p> <p>1.2. razmotre unutrašnje zakonodavstvo, politike i prakse, kako bi se obezbedile potrebne reforme za sprovođenje ovog Administrativnog uputstva;</p> <p>1.3. periodično razmatraju i procenjuju njihove metode rada u okruženju pravde prilagođene detetu;</p>

<p>1.4.mbajjnë ose krijojnë një kornizë, duke përfshirë një ose më shumë mekanizma të pavarur, sipas rastit, për të promovuar dhe monitoruar zbatimin e këtij udhëzimi administrativ;</p> <p>1.5.të sigurojë që shoqëria civile, në veçanti organizatat joqeveritare dhe institucionet tjera që synojnë promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të fëmijës, të marrin pjesë në procesin e zbatimit dhe monitorimit dhe t'u jepet një rol aktiv në procesin e monitorimit.</p> <p style="text-align: center;">Neni 37 Masat e veçanta parandaluese</p> <p>1. Për të zbatuar masa të veçanta parandaluese, subjektet e mëposhtëm mund të marrin në shqyrtim:</p> <p>1.1. Profesionistët që punojnë me dhe për fëmijët:</p> <p>1.1.1. të nxisin programe për ndërgjegjësimin, informimin dhe edukimin e fëmijës lidhur me rreziqet;</p>	<p>order to implement the child-friendly justice;</p> <p>1.4. maintain or establish a framework, including one or more independent mechanisms, as appropriate, to promote and monitor the implementation of this Administrative Instruction;</p> <p>1.5. ensure that civil society, in particular non-governmental organizations and other institutions aiming at promoting and protecting the rights of the child, participate in the implementation and monitoring process, and are given an active role in the monitoring process.</p> <p style="text-align: center;">Article 37 Specific preventive measures</p> <p>1. To implement specific preventative measures, the following subjects may consider:</p> <p>1.1. Professional who work with and for children:</p> <p>1.1.1. promoting awareness-raising, information and education on risks programs for children;</p>	<p>1.4. održavaju ili uspostavljaju okvir, uključujući jedan ili više nezavisnih mehanizama, prema potrebi, za promociju i praćenje primenu ovog Administrativnog uputstva;</p> <p>1.5. obezbede da civilno društvo, posebno nevladine organizacije i druge institucije koje imaju za cilj promociju i zaštitu prava deteta, budu u potpunosti uključene u proces sprovođenja i praćenja i da im se dâ aktivna uloga u procesu praćenja.</p> <p style="text-align: center;">Član 37 Posebne preventivne mere</p> <p>1. Kako bi sprovele posebne preventivne mere, u obzir se mogu uzeti sledeći subjekti:</p> <p>1.1. Da stručni radnici koji rade sa i za decu:</p> <p>1.1.1. podstiču programe za podizanje svesti, obaveštavanje i obrazovanje deteta u vezi sa rizicima;</p>
---	--	--

<p>1.1.2. të krijohen programe parandalimi, me anë të të cilave synohet që të krijohet një mjedis mbrojtës për fëmijët e cenueshëm, me qëllim që të pakësohet rreziku që ata të bëhen viktimë të dhunës, abuzimit, shfrytëzimit apo trafikimit;</p> <p>1.1.3. të sigurojnë trajnimin e vazhdueshëm të punonjësve të cilët ndërveprojnë me fëmijët, me qëllim që të kenë motivimin, aftësitë dhe kompetencën për të identifikuar dhe reaguar ndaj abuzimit ndaj fëmijës;</p> <p>1.1.4. të nxisin programe për të përmirësuar aftësitë dhe njohuritë për jetën, si dhe pjesëmarrjen e fëmijëve në jetë, si mbrojtje kundër shfrytëzimit dhe abuzimit;</p> <p>1.1.5. të krijohen programe për rehabilitimin e fëmijës viktimë, sidomos, në rastet e abuzimit seksual. Shërbimet duhet të ofrohen në një mjedis që nxit shëndetin, respektin për veten dhe dinjitetin e fëmijës;</p> <p>1.2. Zyrtarët e zbatimit të ligjit:</p> <p>1.2.1. të ndërhyjnë menjëherë dhe në një mënyrë të përshtatshme për fëmijën</p>	<p>1.1.2. developing prevention programs that aim to create a protective environment for vulnerable children in order to reduce the risk of them becoming victims of violence, abuse, exploitation or trafficking;</p> <p>1.1.3. providing ongoing training for employees who interact with children in order to have the motivation, skills and competence to identify and respond to child abuse;</p> <p>1.1.4. promoting programs to improve life skills and knowledge, as well as children's participation in life, as protection against exploitation and abuse;</p> <p>1.1.5. establishing programs for the rehabilitation of child victims, especially in cases of sexual abuse. Services should be provided in an environment that promotes the health, self-esteem and dignity of the child;</p> <p>1.2. Law enforcement officers:</p> <p>1.2.1. intervening immediately and in a manner appropriate to the child once they have received information about</p>	<p>1.1.2. uspostave programe prevencije, čiji je cilj stvaranje zaštitnog okruženja za ugroženu decu, kako bi se smanjio rizik da postanu žrtve nasilja, zlostavljanja, eksploatacije ili trgovine;</p> <p>1.1.3. obezbede neprekidnu obuku zaposlenih koji su u interakciji sa decom, kako bi imali motivaciju, veštine i nadležnosti za identifikaciju i reagovanje na zlostavljanje dece;</p> <p>1.1.4. podstiču programe za poboljšanje životnih veština i znanja, kao i učešće dece u životu, kao zaštitu od eksploatacije i zlostavljanja;</p> <p>1.1.5. uspostave programe za rehabilitaciju dece žrtava, posebno u slučajevima seksualnog zlostavljanja. Usluge treba pružati u okruženju koje promovise zdravlje, samopoštovanje i dostojanstvo deteta;</p> <p>1.2. Da službenici za sprovođenje zakona:</p> <p>1.2.1. intervenišu odmah i na način koji je pogodan detetu, čim dobiju</p>
--	--	---

<p>sapo të marrin informacionin për vepra penale të kryera ndaj fëmijës;</p> <p>1.2.2. të sigurojnë trajnim të vazhdueshëm, me qëllim që zyrtarët e zbatimit të ligjit të kenë motivimin, aftësitë dhe kompetencën për të identifikuar dhe reaguuar në rast të abuzimit ndaj fëmijës.</p> <p>1.3. Prokurorët për të mitur:</p> <p>1.3.1. ta bëjnë hetimin dhe ndjekjen penale të krimeve ndaj fëmijës, një përparësi të tyre;</p> <p>1.3.2. sipas rastit, pas zbulimit të një vepre penale që është kryer ndaj fëmijës, të zbatojnë masa të përshtatshme për mbrojtjen e fëmijës, përfshirë ofrimin e kujdesit alternativ në familje, në rastet kur e kërkon interesi i fëmijës, si dhe për të treguar një kujdes të veçantë kur kërkohet largimi dhe sistemimi.</p> <p>1.4. Gjyqtarët për të mitur, sipas rastit, pas zbulimit të veprave penale, të kryera ndaj fëmijës, të urdhërojnë marrjen e masave të përshtatshme për mbrojtjen e tyre, duke ofruar kujdes alternativ në familje. Lëshimi i urdhrit për largimin e fëmijës nga shtëpia e tij/saj duhet të jetë</p>	<p>criminal offenses committed against children;</p> <p>1.2.2. providing ongoing training so that law enforcement officers have the motivation, skills and competence to identify and respond in case of child abuse.</p> <p>1.3. Prosecutors for minors:</p> <p>1.3.1. investigating and prosecuting crimes against children, their priority;</p> <p>1.3.2. where appropriate, after the discovery of a criminal offense committed against the child, apply appropriate measures for the protection of the child, including the offering of alternative foster care, in cases where the child's interest so requires, and to show appropriate care when moving and accommodation are required.</p> <p>1.4. Judges for minors, as appropriate, after the discovery of criminal offenses committed against the child, shall order the taking of appropriate measures for their protection, offering alternative care in the family. Issuing an order for the child to leave his/her home should always be the</p>	<p>informacije o krivičnim delima počinjenim nad detetom;</p> <p>1.2.2. obezbede neprekidnu obuku, tako da službenici za sprovođenje zakona imaju motivaciju, veštine i nadležnosti za identifikaciju i reagovanje na slučajeve zlostavljanja dece.</p> <p>1.3. Da tužioci za maloletnike:</p> <p>1.3.1. izvrše istragu i krivično gonjenje zločina nad decom i da to postane njihov prioritet;</p> <p>1.3.2. po potrebi, nakon otkrivanja krivičnog dela počinjenog nad detetom, sprovode odgovarajuće mere za zaštitu deteta, uključujući pružanje alternativne brige u porodici, u slučajevima kada to zahtevaju najbolji interesi deteta, kao i za ukazivanje posebne pažnje kada je potrebno uklanjanje i smeštaj.</p> <p>1.4. Sudije za maloletnike, po potrebi, nakon otkrivanja krivičnih dela počinjenih nad detetom, trebaju naložiti preduzimanje odgovarajućih mera za njihovu zaštitu, pružanjem alternativne brige u porodici. Izdavanje naloga za uklanjanje deteta iz njegove kuće uvek</p>
--	--	---

<p>gjithnjë mjeti i fundit: duhet të shmanget kujdesi në institucione dhe duhet të preferohet kujdesi në familje.</p> <p style="text-align: center;">Neni 38 Përgjegjësitë institucionale dhe individuale</p> <p>1. Institucioni që zhvillon procedurën ka përgjegjësitë për të përmbushur obligimet e përcaktuara në këtë Udhëzim Administrativ dhe duhet të ndërmarrin të gjitha masat e nevojshme për të siguruar kryerjen e përgjegjësisë së tyre dhe të sigurojnë infrastrukturën dhe shërbimet e nevojshme në këtë drejtim.</p> <p>2. Autoritetet dhe personat përgjegjës janë të detyruara që në pajtim me legjislacionin në fuqi të marrin pjesë në procedura ku janë të përfshirë fëmijët, që të procedojnë në mënyrë të shpejtë dhe pa vonesa.</p> <p>3. Qendrat për Punë Sociale duhet të ofrojnë ndihmë për gjykatat kurdoherë që një gjë e tillë kërkohet nga ato, duke marrë pjesë në mënyrë aktive në seanca dëgjimore të gjykatës dhe duke ofruar kontribut cilësor dhe me kohë, vlerësime ekspertize dhe mendime në të gjitha procedurat që përfshijnë fëmijët.</p>	<p>last resort: care in institutions shall be avoided and foster care shall be preferred.</p> <p style="text-align: center;">Article 38 Institutional and individual responsibilities</p> <p>1. The institution conducting the procedure has the responsibility to fulfil the obligations set out in this Administrative Instruction and shall take all necessary measures to ensure the fulfilment of their responsibilities and to provide the necessary infrastructure and services in this regard.</p> <p>2. Authorities and responsible persons are obliged, in accordance with applicable law, to participate in proceedings involving children, to proceed promptly and without delay.</p> <p>3. Centres for Social Work shall provide assistance to the courts, whenever required, by actively participating in court hearings and providing quality and timely contribution, expert assessments and opinions in all proceedings that involve children.</p>	<p>bi trebalo da bude krajnje sredstvo: treba izbegavati zbrinjavanje u institucijama i prednost dati porodičnom zbrinjavanju.</p> <p style="text-align: center;">Član 38 Institucionalne i pojedinačne odgovornosti</p> <p>1. Institucija koja odvija postupak ima odgovornost da ispuni obaveze utvrđene ovim Administrativnim uputstvom i mora da preduzme sve neophodne mere da obezbedi ispunjenje svojih odgovornosti i da obezbedi potrebnu infrastrukturu i usluge u tom pogledu.</p> <p>2. Nadležni organi i lica su obavezna da u skladu sa važećim zakonodavstvom učestvuju u postupcima u kojima su uključena deca, kako bi se brzo i bez odlaganja procesirali.</p> <p>3. Centri za socijalni rad treba da pruže pomoć sudovima, kada god se to od njih zahteva, aktivnim učešćem na ročištima saslušanja i pružanjem kvalitetnih i pravovremenih doprinosa, stručnih procena i mišljenja u svim postupcima u kojima su deca uključena.</p>
--	---	--

<p>4. Ministria përkatëse për punë sociale duhet të ndërmer hapa për të siguruar trajnime për stafin e Qendrave për Punë Sociale me qëllim të zbatimit të duhur dhe përkatës të dispozitave që rregullojnë mbrojtjen e fëmijës, si dhe të sigurojë mbështetje të mjaftueshme logjistike dhe hapësira për to, me qëllim që ato t'i përmbushin obligimet e tyre që përcaktohen me legjislacionin në fuqi.</p> <p>5. Çdo komunë duhet të sigurojë se Qendrat për Punë Sociale në territorin e tyre të kenë resurse të duhura sipas standardeve që saktësohen nga Ministria përkatëse për punë sociale për ofrimin e shërbimeve sociale dhe familjare.</p> <p>6. Instituti Kosovar për Administratë Publike, Akademia e Drejtësisë, Akademia për Siguri Publike të përgatisin dhe realizojë programe të posaçme për ngritjen e kapaciteteve profesionale në fushën e mbrojtjes së fëmijës dhe Drejtësisë mike ndaj fëmijës në pajtim me këtë Udhëzim Administrativ dhe legjislacionin përkatës në fuqi.</p> <p>7. Çdo person fizik dhe juridik mban përgjegjësi në bazë të dispozitave të legjislacionit në fuqi, kur, me veprim ose mosveprim ka bërë shkeljen e parimeve të Drejtësisë Mike ndaj fëmijës.</p>	<p>4. The relevant Ministry of Social Work shall take steps to provide training for the staff of the Centres for Social Work in order to properly and adequately implement the provisions governing child protection, as well as to provide sufficient logistical support and spaces for them, in order for them to fulfil their obligations defined by the legislation in force.</p> <p>5. Each municipality must ensure that the Centres for Social Work in their territory have adequate resources according to the standards specified by the relevant Ministry of Social Work for the provision of social and family services.</p> <p>6. Kosovo Institute for Public Administration, Academy of Justice, and Academy for Public Safety shall prepare and implement special programs for building professional capacity in the field of child protection and child-friendly justice in accordance with this Administrative Instruction and relevant legislation in force.</p> <p>7. Any legal or natural person shall hold responsibility under the provisions of the relevant legislation in force when, upon his/her acts or omissions, has violated the principles of Child-Friendly Justice.</p>	<p>4. Nadležno Ministarstvo za socijalni rad bi trebalo da preduzme korake da obezbedi obuku osoblja Centara za socijalni rad, kako bi se pravilno i odgovarajuće sprovele odredbe koje uređuju zaštitu dece, kao i da bi im se obezbedila dovoljna logistička podrška i prostor, kako bi ispunili svoje obaveze utvrđene važećim zakonodavstvom.</p> <p>5. Svaka opština mora da obezbedi da Centri za socijalni rad na njihovoj teritoriji imaju odgovarajuće resurse u skladu sa standardima koje je utvrdilo nadležno Ministarstvo za socijalni rad za pružanje socijalnih i porodičnih usluga.</p> <p>6. Da Kosovski institut za javnu upravu, Akademija pravde, Akademija za javnu bezbednost pripreme i realizuju posebne programe za izgradnju profesionalnih kapaciteta u oblasti zaštite dece i pravde prilagođene deci u skladu sa ovim Administrativnim uputstvom i odgovarajućim važećim zakonodavstvom.</p> <p>7. Svako fizičko i pravno lice snosi odgovornost u skladu sa odredbama važećeg zakonodavstva, kada je svojim postupcima ili propustima prekršilo načela pravde prilagođene detetu.</p>
---	--	---

<p style="text-align: center;">Neni 39 Hyrja në fuqi</p> <p>Ky Udhëzim Administrativ hyn në fuqi gjashtë (6) muaj pas nënshkrimit nga Kryeministri i Republikës së Kosovës.</p> <p style="text-align: right;">Avdullah Hoti</p> <p style="text-align: center;">_____ Kryeministër në detyrë i Republikës së Kosovës</p> <p style="text-align: right;">19 janar 2021</p>	<p style="text-align: center;">Article 39 Entry into force</p> <p>This Administrative Instruction shall enter into force six (6) months after its signing by the Prime Minister of the Republic of Kosovo.</p> <p style="text-align: right;">Avdullah Hoti</p> <p style="text-align: center;">_____ Incumbent Prime Minister of the Republic of Kosovo</p> <p style="text-align: right;">19 January 2021</p>	<p style="text-align: center;">Član 39 Stupanje na snagu</p> <p>Ovo Administrativno Uputstvo stupa na snagu šest (6) meseci nakon potpisivanja od strane premijera Republike Kosovo.</p> <p style="text-align: right;">Avdullah Hoti</p> <p style="text-align: center;">_____ Premijer Republike Kosovo na dužnosti</p> <p style="text-align: right;">19 Januara 2021</p>
--	---	--